

Deutsche Zeitung in Norwegen

nr. 91.

20 April 1941

Frankreich kündigt Genf

Ein reichlich spät kommender Entschluss

Vichy, 19. April

Admiral Darlan gab in seiner Eigenschaft als Aussenminister dem Generalsekretär des Völkerbundes bekannt, dass die französische Regierung von der ihr in Artikel 1 Paragraph 3 des Völkerbündpaktes gebotenen Möglichkeit Gebrauch gemacht und beschlossen hat, aus dem Völkerbund auszutreten. Die französische Regierung behält sich eine spätere Erklärung über ihre Teilnahme am internationalen Arbeitsamt und den mit dem Völkerbund verbundenen technischen Einrichtungen vor. Der Artikel 1 des Völkerbündpaktes sieht in seinem Paragraphen 3 vor, dass jedes Mitglied des Völkerbundes nach einer Kündigungsfrist von zwei Jahren aus dem Völkerbund austreten kann.

Diese Nachricht klingt leicht

verwunderlich, wenn man bedenkt, dass Frankreich mit seinem ehemaligen Verbündeten den Völkerbund als das Instrument seiner Aussenpolitik betrachtete und stets bereit war, es mit allen Gesten zu beschwören. Pétain zieht also einen Schlussstrich und wendet sich mit Frankreich von diesem schon erkalteten Leichnam ab. Dieser Schritt kommt allerdings reichlich spät aber immerhin . . . Europa nimmt ihn zur Kenntnis.

Der stellvertretende Generalsekretär für Informationen, Marion, sprach am Freitag in Lyon zu französischen Journalisten. Die gemeinsame Aufgabe der Journalisten sei es, erklärte Marion, die öffentliche Meinung entsprechend dem Werk des Marschalls Pétain und des Admirals Darlan zu gestalten und nicht im Sinne eines verbrecherischen Rundfunks in den Händen jüdischer Sprecher. Es müsse unter allen Umständen vermieden werden, dass diese verbrecherischen und sinnlosen Machenschaften Unterstützung fänden. Es sei unbedingt notwendig, dass die Öffentlichkeit auf den Weg der Wahrheit geführt werde und nicht verbrecherischen Manövern aus dem Ausland in die Arme getrieben werde.

Frii Folk m. 9
2 Mars 1940.

Folkeforbundsbedraget brister

Av Vidkun Quisling.

I en artikkel i Tidens Tegn lørdag 24. februar i år gav mr. Hore Belisha, som nylig er gått av som britisk krigsminister, og som må antas å stå i intim kontakt med de ledende britiske kretser, klart og kynisk uttrykk for de engelsk-franske intervensjonsplaner i Skandinavia. Sivilisasjonen og de små nasjoner må beskyttes, idet det blant annet gjelder å nytte den gunstige mulighet til å avskjære Tysklands tilførsel av jernmalm fra Nord-Sverige. Mister Tyskland denne tilførslen (hvorav en vesentlig del går over Narvik) vil dets evne til å føre krig være slutt på en bestemt tid, skriver den engelsk-jødiske statsmann.

I samme forbindelse avslører den forhenværende krigsminister at intervensjonen skal skje over Norge. Han skriver tydelig sprog:

«Norge,» sier han, «er et lojalt medlem av Folkeforbundet, og artikkel 16 i forbundspakten fastslår at alle forbundets medlemmer «skal ta de nødvendige skritt for å sikre gjennomfarten gjennom sitt område av styrker tilhørende hvem som helst av forbundets medlemmer som samarbeider for å beskytte (hevde) forbundspakten». Storbritannia og Frankrike har derfor en klar rett,» skriver Hore Belisha, «til å fullbyrde den beslutningen forbundet nylig tok.»

Den britiske marineminister Churchill har som bekjent nylig uttalt seg i samme retning, om enn på grunn av sitt embede, i mere tilhyllede vendinger. Likesom man i den britiske og franske presse kan lese seg til de samme hensikter. Det bekreftes også av en rekke andre kjeusgjerninger, også indirekte av Lloyd Georges alvorlige advarsel forleden dag mot disse planer — en advarsel som får et særlig dystert skjær når en erindrer hans rammende men

forgjeves kritikk i mai ifjor av Englands manøvrer i Polen.

Det er således liten tvil om England og Frankrike har alvorlige planer om at å trekke Norge inn på sin side i krigen og gjøre Norden til hovedkrigsskueplass mot Tyskland.

Dette er en i de geopolitiske og strategiske forhold vel begrunnet plan. Det er ikke bare av historisk interesse å minnes at en tilsvarende «nordisk» plan også ble søkt gjennomført av England under den lignende konstellasjon under Napoleonskrigene fra 1807 av, da Napoleon var Tysklands herre og sluttet forbund med Russland.

Med støtte i folkeforbunds-pakten og under dekke av hjelp

Forts. side 3.

artikler og henstillinger søkt å vekke det norske folk til forståelse av dette livsviktige spør-

Forts. side 7.

id, ble engelske statsmenn kynisk gjennom det norske partivrøvlet. Lord Halifax, den nåværende britiske utenriksminister, uttalte i Overhuset omtrent samtidig med herr Kohts «nøitralitets-erklæring» og herr Mowinckels fortsatte lyriske utbrudd:

I en situasjon hvor viljen til å handle er der, vil forbundets prinsipper om den kollektive sikkerhet virke.»

VIDKUN QUISLING.

Frii Folk nr. 9
2 Mars 1940.

den menneskelige trekk som er adskiltig
Oss forekommer det at det finnes
dige til en av de skadelidende.
å lede oppmerksomheten fra den skjel-
fartslidendes ihverlige anstrengelser for
den vergeløse — eller det gjeldet Sjo-
den menneskelige trekk som er adskiltig
i sømmene.
at man går Tidens Tegn litt etter
virksomhet. Vi for vår del vil anbefale
det kaller Frii Folks landskadelige
ved å henlede oppmerksomheten på noe
Tidens Tegn har gjort seg bemerket
ledende menn?
— via den ene maktgruppes
mot det norske standpunkt offentlig
saglig pressevirksomhet her å agtere
bundet — herer også det til lands-
er for et sakt medlem av «Folkefor-
svanget bestemmelse som artikkel 16
stand fra en så uhyggelig skjebne-
Men når Norge offisielt har tatt av
av fransk-britiske ekspedisjonstropper
berede grunnen for en «gjenneinnmarsj»
norske stemningen for Finland til å
åpenbare oppgave er å bruke den
å trykke et innlegg hvis eneste og
had skulde ellers hensikten være med
lig ikke avstand fra artikkel 16 —
Folkeforbundet L. L. Seid far øiensyn-

ved industri og handel.
Hos oss på våre hoteller o
gjør krig til det inferno den er. Det
skellige i detil egnede situasjoner som
fleste former for djevleskap er mæne-
som denne. Det er jo nettopp det at de
neskelige art i forbindelse med en sak
å operere med umnskylidninger av men-
Menneskelige? Hva er det for maner
regjeringsorganet. —
bruk av mange norske aviser, deriblant
Sjofartslidendes oppfinnelse er tall i
har brutt nøytraliteten.
det utseende av at det er Norge som
ligere for å forstå deres forsøk på å gi
vårt land, mens det har litt vanske-
begår overlagt nøytralitetsbrudd mot
Derfor kan det forstå at englendirne
å virke forsonende, erklærer bladet.
dette menneskelige trekket er egnet til

til det overfalte Finnland plan-
legges nu i England og Frank-
rike intervensjon i Norge.

Nu avdekkes omsider det for-
bryterske folkebedrag som våre
ansvarlige politikere har gjort
seg skyldig i ved gjennom sin
folkeforbundspolitik og sine
internasjonale forbindelser å
innvikle Norge i krigspolitikken
samtidig som de har forsømt en-
hver effektiv foranstaltning til
landets forsvar og forsyning.

Da Folkeforbundet i 1934 frem-
trådte som en ensidig stormakts-
allianse rettet mot Tyskland, og
det ble klart hvor utviklingen
bar hen, advarte jeg inntren-

gende mot faren ved Norges fort-
satte medlemsskap. Daværende
stats- og utenriksminister Mo-
winckel hadde imidlertid bare
et overbærende smil til overs
for min advarsel. I et intervju
til Dagbladet uttalte «den for-
utseende utenriksledelse» med et
smil at det som Quisling sier,
viser at han er utenfor enhver
begripelse av utenrikspolitikk.

Siden da har jeg personlig og
Nasjonal Samling som organisa-
sjon, i hundrevis av foredrag,
artikler og henstillinger søkt å
vekke det norske folk til for-
ståelse av dette livsviktige spørs-

Forts. side 7.

utrettelige opplysningsarbeid, ble
det dog til sist nødvendig for
partikamariljan, formentlig mest
av hensyn til dem selv, å gjøre
ved oppståtte situasjon, nemlig
øieblikkelig å melde Norge ut av
Folkeforbundet, skjulte de an-
svarlige partipolitikere og deres
presse det virkelige forhold for
folket og innbilte det at Nor-
ges «nøytralitet» var aner-
kjent av forbundets stormakter.
Den tidligere nevnte «forut-
seende utenriksledelse»
uttalte til Tidens Tegn bl. a., at

engelske statsmenn kynisk gjen-
nom det norske partivrovlet.
Lord Halifax, den nåværende
britiske utenriksminister, uttalte
i Overhuset omtrent samtidig
med herr Kohts «nøytralitets-
erklæring» og herr Mowinkels
fortsatte lyriske utbrudd:

I en situasjon hvor vil-
jen til å handle er der,
vil forbundets prinsip-
per om den kollektive
sikkerhet virke.»

VIDKUN QUISLING.

«Tribuna» er forferdet over at denne «dåd» sammenlignes med Nelsons bedrift ved Trafalgar. Nesten samtlige italienske aviser karakteriserer affæren som Kung-lands største dumhet siden krigens begynnelse.

Kunne ingen rikerevisjon finne rede i penger var betalt ut til folk som aldri hadde leverert makrell, mens de som leverte ikke fikk oppgjør. Og resultatet av hele Makrellcentrals ble at makrellen ble så dyr at ingen kunne kjøpe den og tusener av kilo måtte strykes i sjøen.

Derfor kan det forstå at englelenderne begår overlagt nøytralitetsbrudd mot åpnebare oppgaver er å bruke den norske stemningen for Finland til å berede grunn for en gjennemmarsj»

mot injurianten, den har ikke usyn-

De yngste er ikke mere forfærte i forstillelsens og lakittikkens kunst enn at de plundrer rett ut med det de eldre tids inne til å skjule etter evne.

Med kameratslig hilsen
Stemmestad A. U. L.

mål, mens partipolitikerne og deres presse, mere eller mindre bevisst, skjulte kjensgjerninger for folket, og dermed viklet dette fastere og fastere inn i krigspolitikken.

Under utviklingens trykk, som etterhånden ikke lenger var til å skjule, og vel også under innflytelse av Nasjonal Samlings uttrettelige opplysningsarbeid, ble det dog til sist nødvendig for partikamariljan, formentlig mest av hensyn til dem selv, å gjøre visse tiltak for å dempe folkets voksende uro med hensyn til forbundspaktens forpliktelser.

Den 15. februar 1938 avgav således marxistregjeringen en «nøytralitetserklæring» i Stortinget.

Denne erklæring var en eneste selvmotsigelse og konkluderte med følgende uttalelse av utenriksminister Koht:

«Norge vil visselig alltid oppfylle sine forpliktelser etter folkeforbundspakten. Men det har selv rett til å avgjøre om forpliktelser i en given stund foreligger.»

Senere samme år ble dette «norske standpunkt» brakt inn for Folkeforbundet, men avvist som stridende mot pakten.

Istedenfor å ta den eneste ansvarlige konsekvens av den der ved oppståtte situasjon, nemlig øieblikkelig å melde Norge ut av Folkeforbundet, skjulte de ansvarlige partipolitikere og deres presse det virkelige forhold for folket og innbilte det at Norges «nøytralitet» var anerkjent av forbundets stormakter. Den tidligere nevnte «forutseende utenriksledelse» uttalte til Tidens Tegn bl. a., at

sommerens lyspunkt var anerkjennelsen av Norges nøytralitet. Herr Koht og herr Hambro m. flere gav uttrykk for en lignende oppfatning. Våre største presseorganer likedan, til tross for at de var blitt gjort uttrykkelig, oppmerksom på det virkelige forhold.

Men allerede dengang skar de engelske statsmenn kynisk gjennom det norske partivrovlet. Lord Halifax, den nåværende britiske utenriksminister, uttalte i Overhuset omtrent samtidig med herr Kohts «nøytralitetserklæring» og herr Mowinckels fortsatte lyriske utbrudd:

I en situasjon hvor viljen til å handle er der, vil forbundets prinsipper om den kollektive sikkerhet virke.»

VIDKUN QUISLING.

'Tidens Tegn' nr. 41
18 feb. 1940

Grotid.

I 1814 blev Norge sveket av sitt brorfolk og solgt til sven-sken av sin egen konge med samtlige stormakter som garan-tister for handelen. Kysten var blokert av engelskmannen, det var nød i landet og krig langs grensen. Da begynte det norske folket å våkne og ta sin skjebne i sin egen hånd. Derfor kunde en så kold og skeptisk mann som presten Pavels skrive i sin dag-bok for 22. februar:

„Det er dog en herlig tidsal-der vi lever i. Det er vel mange lande med hvis klima jeg ønske-de at ombytte vårt kolde og ube-hagelige. Men jeg ved intet Eu-ropas, intet jordens rige, hvis borger jeg nu heller vilde være end Norges.” Det skrev han for-di han følte at det nye tok til å gro, som nordmennene lenge hadde ventet på.

Det er på mange måter slik idag også. Krigens henger over oss som en tordensky, nøden er kanskje ikke langt borte. Sam-tidig kan enhver som vil se at noe nytt er i emning som vi har lengtet etter.

Forsvaret er med ett slag rykket op av den fornedrelse som døgnpolitikken hadde bragt det ned i. Vi ser at folket vårt tross all agitasjon har bevaret sine sunde livsinstinkter. Det er tiltak og opfinnsomhet å se på

alle kanter for å rette på mang-lene.

Politikerne har undervurdert folket. Plutselig ser de til sin skrekk at de holder på å bli ak-terutseilet. De må ta sig sam-men for at folket ikke skal løpe fra dem.

Tilliten til vår egen kraft sti-ger, takket være Finnlands ly-sende forbilde. Vi begynner å føle det uverdige ved at vi har levet i konstant frykt, fordi vi ikke har hatt våre egne ting i orden. Vi begynner å skjønne at det ikke nytter å syte og klage til et folkeforbund, at vi ikke kan bygge vår frihet på annet enn vår egen kraft.

De „engelskvennlige” og „tyskvennlige” nordmenns flok-ker skrumper sammen, som sne-klatter i vårsolen. Vi ser at igrunnen er alle stormakter sig selv nok, når det røiner på. Sam-tidig oplever vi at vi er nord-menn alle vi som bor i dette lan-det, med nordmenns feil og dy-der. Det er godt og dårlig folk blandt dem som alle andre na-sjoner, men de er nu våre egne, som vi gleder oss over eller får dras med så godt vi kan, og som vi håper nu blir sveiset sammen til en nasjon.

Krigens ild og skjebnens hår-de slag kan herde det veke jer-net i oss alle til et stål som tåler prøven hvis den kommer.

Partikjevlets tåke letter og vi har plutselig utsikten over Nor-ges fjell og daler for våre und-rende øine.

La oss skjønne at dette tross alt er en god tid for oss. La oss være enig om at heller ikke vi idag vilde være borgere i noe annet land enn vårt eget. La oss nytte den frist et nådig forsyn har gitt oss til å innhente det forsømte, slik at også de som kommer efter oss kan se på 1940 som vi ser på 1814.

Hvis alt går efter planen skal Stortinget idag avslutte sine forhandlinger, og den høitidelige opløsning finner sted imorgen. Dermed reiser representantene hjem til sitt og later som der bare hersker fred og ingen fare.

Men der hersker ingen fred, og der er stor fare.

Hver dag som går bringer vårt land nærmere faren. Vi driver hjelpeløst inn i en blokk, som gjør det håpløst å få vår nøytralitet respektert. Likegyldig hvilke papirer vi slår i bordet eller hvilke fortolkninger vi bilegger dem med, det er andre som bestemmer hvor vi skal plaseres. Norge er medlem av Folkeforbundet, og vi har ikke opnådd å få godkjent de beslutninger som skal sikre vår nøytralitet under en krig.

Når Stortinget nu går i oppløsning uten å kunne meddele folket, at der er tatt positive skritt til å få vår nøytralitet respektert, skyldes det ikke manglende klarhet over spørsmålets art. Det skyldes ikke at den bedrøvelige mangel på handling svarer til det befolkningen mener. Det er et overveldende flertall i landet nu som forstår, at medlemsskapet i Folkeforbundet er livsfarlig for oss, og dette flertall er fortvilet over lettsindigheten. Når Stortinget intet foretar skyldes det hensynet til noen få menn av høyre, venstre og arbeiderpartiet. Disse få genferkyndige har fått istand en overenskomst og vedtatt den sammen med representanter for de øvrige nordiske land, og dette dokument betyr de skal stå. Det er blitt et privat prestigespørsmål for disse herrer, og for ikke å såre dem sitter Stortinget og tier og lar landet drive ut i heksegryten. Det er forferdende!

Det er hverken Norge eller andre nordiske land som drar det nevnte dokument i tvil. Det er godt avfattet og uttrykker sikkert hvad hele vårt folk ønsker. Men inntil det er godkjent på rette sted, er dokumentet en privat-affære som i påkommende tilfelle er uten ringeste verdi. Med disse løsaktige papirer driver vi inn i ildlinjen og blir der til vi er avskåret fra tilbaketog.

Slik er situasjonen i det øieblikk de kårne reiser hjem og lar landets skjebne knyttes til en privat prestigesak.

Tidens Tegn nr. 133

12 juni 1939.

Norge og nøytralitetsproblemet.

Stortinget må nu skaffe klarhet i vort forhold til Folkeforbundet

Enten løsgjørelse fra sanksjonsparagrafen eller utmeldelse

Den 31. mai 1938 vedtok Stortinget enstemmig følgende uttalelse:

„I tilslutning til trontalens uttalelse at det alltid må være en oppgave for norsk politikk å holde landet utenfor krigerske forviklinger fastholder Stortinget landets rett til å iakttå en hel og ubetinget nøytralitet i enhver krig som det selv ikke godkjenner som noen folkeforbundsaksjon.”

Den hele og ubetingede nøytralitetslinje er dermed knesatt som nerven i vår utenrikspolitikk og bak den står sikkert den altoverveiende del av det norske folk. Men i og med knesettelsen av dette prinsipp måtte vi helt logisk komme i konflikt med vårt medlemskap i Folkeforbundet. I følge paktens paragraf nr. 16 er vi pliktige til å delta i økonomiske sanksjoner, som Folkeforbundet beslutter imot en paktbryter og vi er også pliktige til i visse tilfelle å la fremmede tropper passere vårt landområde.

For å klarlegge vår stilling til denne viktige og forpliktende paragraf i den pakt vi er bundet til, holdtes et møte i København den 24. juli 1938, hvor Oslostates syv utenriksministre møttes. På dette møte vedtokes en uttalelse som stort sett gikk ut på at hver enkelt stat anser sig selv som herre over når den ønsker å delta i sanksjoner eller når det gjelder

den formelle nøytraliteten være i orden, så der ikke kan herske den ringeste tvil om vår stilling. Vårt forhold idag til Geneveinstitusjonen og dermed til selve nøytralitetsprinsippet er uklart og derfor farlig. Vi kan nårsomhelst drives inn i en internasjonal situasjon som vi ønsker å være utenfor.

Det er derfor efter vår mening på høi tid at Stortinget tar op vårt forhold igjen til Folkeforbundet og at vi krever ett av to: enten en klar tilkjenneivelse fra Forbundets side at vi under de nuværende internasjonale forhold er løst fra sanksjonsparagrafen eller hvis dette blir oss nektet: utmeldelse.

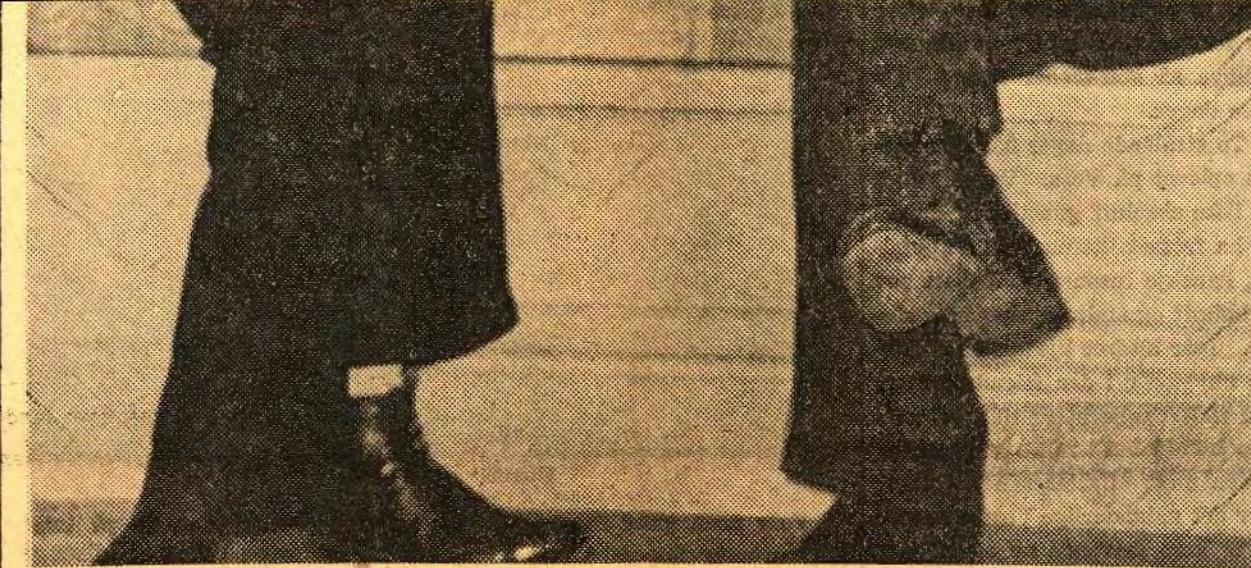
Den naturlige fremgangsmåte vilde her være at den norske utenriksminister tok initiativet til en sammenkallelse av Oslostatene og at de syv stater, som var representert på Københavnmøtet i juli 1938 samlet gikk til Geneve og sa: enten løsgjørelse fra sanksjons- og gjennommarsjartiklen eller utmeldelse.

Ikke bare for vår egen sikkerhet men også for Folkeforbundstankens skyld må vi ta dette skritt. Samtidig vil vi også henstille til utenriksminister Koht at han tar op igjen sin gamle tanke om at Folkeforbundet — efterat det politiske er sunket i grus — går over til å bli et instrument av humanitær og kulturell art sålenge de nuværende eksepsjonelle tilstande rår i Europa.

Det vil være av stor betydning at nettopp de små stater tar dette initiativ. De har ingen maktpolitiske interesser å befordre gjennom forbundet, de ønsker bare at retts- og

fremmede tropper passere vårt landområde.

For å klarlegge vår stilling til denne viktige og forpliktende paragraf i den pakt vi er bundet til, holdtes et møte i København den 24. juli 1938, hvor Oslostatenes syv utenriksministre møttes. På dette møte vedtokes en uttalelse som stort sett gikk ut på at hver enkelt stat anser seg selv som herre over når den ønsker å delta i sanksjoner eller når det gjelder tillatelse av gjennommarsj av fremmede tropper. Denne viktige erklæring blev fremlagt på Folkeforbundets ordinære forsamling i september samme år og for Norges vedkommende blev det klart understreket av utenriksminister Koht i en stor tale. Men denne aksjon fra de syv små staters side for å få løsgjort oss fra sanksjonsparagrafen ved å opnå en klar uttalelse i den retning på delegertforsamlingen lyktes ikke. Frankrike motsatte seg på det kraftigste,

Kongen og Mowinkel, tatt av fotografen i et ubevoktet øieblikk under 17. mal-festlighetene på Eldsvoll.

trofast sekundert av Sovjet, hvis representant, den falne Litvinov, var særlig sarkastisk og hånlig mot de små staters syn på sanksjonene. Den eneste positive erklæring vi fikk var fra den britiske regjeringens representant, grev de la Warr. Han uttalte på den britiske regjeringens vegne (gjengitt etter St. Med. nr. 3) følgende:

„Den britiske regjeringa meinte at ein ikkje på førehand kunne slå fast dei tilhøva som skulle vera naudsynpte for ein internasjonal aksjon. Jamvel i tilfelle da brot på Pakta var fastslegi på vanleg vis, meinte den britiske regjeringa at det ikkje kunne koma inn noka automatisk plikt til militære eller økonomiske sanksjonar. Det måtte likevel vera ei ålmenn plikt til samråd med andre nasjonar i spørsmålet om medlemstatane skulle nytte føresegnene i artikkel 16, og i tilfelle dei rådgerdene dei kunne ta til hjelp for ein stat som var påteken. Men kvar stat måtte sjølv avgjera kor langt han ville vera med på noko av dei rådgerdene som det måtte bli gjort fremlegg om.

Den britiske regjeringa ynskte likevel å slå fast at ho heldt det for å vera ei hovudsak for Sambandet at ein ikkje rørde ved prinsippet om at åtak på ein medlemstat var ei sak som kom heile Sambandet ved og som dei ein-skilde medlemene ikkje kunne vera likesele om . . .”

Denne erklæring blev mottatt

med megen tilfredshet av de nordiske stater, men den løsgjør oss jo ikke fra de forpliktelser vi har som underskriver av paktens. Ser man nøiere på erklæringen, så er den såpass diplomatisk utformet at den kan brukes både i den ene og den annen retning, noe, som stortingsmann Harald Torp også riktig understreket under den siste debatt om Folkeforbundet i Stortinget.

Nu kan man spørre: Men har det noen praktisk betydning at vi fremdeles er bundet av sanksjons- og gjennommarsjparagrafen? Er ikke Folkeforbundet som politisk instrument en saga blott?

De britisk-russiske forhandlinger viste at den famøse paragraf ikke på noen måte er ute av stormaktpolitikken dans. Under siste rådsmøte i Geneve benyttet den britiske utenriksminister lord Halifax høvet til å reise spørsmålet om den gjensidige britisk-russiske pakt innenfor Folkeforbundets ramme og da med særlig henblikk på en gjenopplivelse av sanksjonsparagrafen. Russerne vilde imidlertid ha direkte forhandlinger og en direkte avsluttet pakt og ønsket ikke å gå via Geneve.

Denne episode fremkalte noen kraftige kommentarer i den tyske presse, som beskyldte England for å benytte Folkeforbundet som et instrument i sin innkretsningsspolitikk. I Sverige og Holland vakte dette britiske forsøk på å benytte sanksjonsartikkelen stor uro, som

kom til uttrykk i en hissig pressepolemikk om ikke tidspunktet nu var kommet til å melde seg ut av Forbundet. Således tok det svenske høires fører professor Bagge i en stor artikkel i Nya Dagligt Allehandan til orde for at Sverige avvirket sitt medlemskap i det hittilværende Folkeforbund og tok initiativet til at Folkeforbundet nu blev en institusjon som samlet alle humanitære, kulturelle og sociale formål på internasjonale områder.

Herhjemme tok man dette viktige spørsmål med den uforgripelige ro og optimisme som særpreger norske utenrikspolitikere. Både Koht og Mowinkel svarte på et spørsmål fra Tidens Tegn at sanksjonsparagrafen sover og at det er ikke noen grunn til å frykte for dens opvåknen.

De britisk-russiske forhandlinger har imidlertid vist at sanksjonsparagrafen nårsomhelst stormakten finner det opportunt kan vekkes — og brukes.

I den frontenes oppbygging som nu foregår, vil det si at vi — gjennom Folkeforbundet — kan bli trukket inn på den ene side. Det er all grunn til å vente et fremstøt i denne retning — å skape en såkalt „fredsfront“ gjennom Folkeforbundet — særlig efterat Russland nu får en dominerende stilling i denne fredsfront.

Når Stortinget enstemmig er gått inn for den hele og ubetingede nøytraliteten, må først og fremst

kens skyld må vi ta dette skritt. Samtidig vil vi også henstille til utenriksminister Koht at han tar op igjen sin gamle tanke om at Folkeforbundet — efterat det politiske er sunket i grus — går over til å bli et instrument av humanitær og kulturell art sålenge de nuværende eksepsjonelle tilstande rår i Europa.

Det vil være av stor betydning at nettop de små stater tar dette initiativ. De har ingen maktpolitiske interesser å befordre gjennom forbundet, de ønsker bare at retts- og fredstanken må vokse og finne sitt naturlige instrument. Idag kan den uklarhet som hersker i og utenfor forbundet og slik som det kan utnyttas i den pågående maktkamp totalt ødelegge alle de gode tiltak som er knyttet til Geneve. Det kan bli et totalt forlis. Det bør ikke skje. Ved å løsrive forbundet fra politikken sålenge ulvetiden rår og bevare det som et humanitært forum, ligger betingelsen for å redde det som reddes kan — og samtidig ha det som utgangspunkt for den gamle og evigunge universalitetstanke når den nye æra en dag får menneskesjelenes til igjen å gjøre et forsøk på å virkeliggjøre retts- og brorskapstanken i dette blodbestenkede Europa.

Da Stortinget i 1920 efter noen bevegede forhandlinger vedtok at Norge skulde meldes inn i Folkeforbundet holdt daværende stortingsmann Hambro en stor og på mange måter merkelig profetisk tale, hvori han på det kraftigste advarte mot at vårt land gikk inn i forbundet, og ga op vår århundregamle nøytralitetspolitikk. Han skildret også alle de vanskeligheter og farer vi som en liten nasjon kunde komme op i. I den nuværende spennende tid da Europa står i de britisk-russiske forhandlinger tegn kan det være på sin plass å citere et avsnitt av Hambros tale som er like aktuell idag. Det gjaldt Russlands protest mot Spitsbergens overdragelse til Norge. „Man kan,” sa Hambro, „mene om den tilfeldige regjering i Russland for øieblikket hvad man vil, man må være blind, hvis man ikke har klarhet over at uansett, hvilket parti som kommer til makten i Russland, om det blir et sovjetparti eller om det blir det mest reaksjonære parti, vil og må det russiske nasjonalprogram i samme øieblikk, landet er konsolidert være revanche.

Deres program må være eks-

pansjon, det må være å befri de store skarer av russiske innbyggere, som er utlevert til andre stater, det må være å sikre Russland de rettigheter som er blitt det beføvet. Og for oss som er Russlands nabostat har det sin store betydning at vi er opmerksom på den ting når vi tar standpunkt til spørsmålet: innmeldelse eller ikke innmeldelse i Nationenes Forbund.”

Vilde det ikke være naturlig om stortingspresident Hambro tok op igjen disse ideer fra sin store tale i 1920 og lik sin svenske kollega professor Bagge satte vårt forhold til Folkeforbundet på nasjonens dagsorden? Vi oppfordrer herved stortingspresidenten til å ta dette initiativ.

Under alle omstendigheter kan ikke Stortinget gå fra hverandre førenn dette for vår nøytralitet så vitale spørsmål er blitt behandlet — og klarlagt.

J. S. J.

'Fritt Felle' m. 23
10 juni 1939.

Danmark har brutt med Folkeforbundet.

Den 31 mai blev ikke-angreps-
pakten mellem Danmark og
Tyskland undertegnet i Berlin.

Traktaten består av to artik-
ler og en tilleggsprotokoll.

I den første artikkel bestem-
mes at Danmark og Tyskland
ikke i noe tilfelle vil gå i krig el-
ler annen maktanvendelse mot
hinannen.

Hvis det fra en tredje makts
side skulde komme til en aksjon
av sådan art mot den ene av de
to parter, skal den annen ikke
på noen måte støtte en slik ak-
sjon.

I traktatens annen artikkel
bestemmes at traktaten trær i
kraft når ratifikasjonsdoku-
mentene er utvekslet i Berlin, at
den gjelder for 10 år og forlen-
ges automatisk for nye tiårspe-
rioder, såfremt den ikke opsies
innen et år før periodens utløp.

Tilleggsprotokollen bestemmer
at utøvelse av de almindelige
regler for nøytralitet ikke skal
betraktes som en støtte til en
tredje part (i det i første artik-
kel omtalte konfliktilfelle). Det
skal således ikke være å betrak-
te som en utillatelig støtte, når
den normale vareutveksling og
varetransit fortsetter mellom
den i konflikten ikke deltagende
kontraherende part og den tred-
je makt.

*

Efter denne traktat er forhold-
et mellem Danmark og Tysk-
land etablert på et grunnlag
som under alle omstendigheter
utelukker maktanvendelse mel-
lem de to land. Denne reelle
fredstraktat er derfor uforenlig
med folkeforbundets fiktive
fredspakt og dets sanksjonspa-
ragrafer.

Traktaten er direkte i strid
med folkeforbundspaktens ar-
tikel 20 som sier at ethvert
medlem høytidelig er forpliktet
til ikke å inngå noen avtale som
er uforenlig med -forbundspak-
tens bestemmelser.

*

Danmark har altså med denne
overenskomst både juridisk og
faktisk brutt med Genf-allian-
sen. Det er et skritt som man må
lykkønske Danmark med, og
håpe at Norge snarest må følge
etter.

25 Nov. 1938.

ER VI NØITRALE.

AV JENS ROLFSEN.

Vår „forutseende“ utenriksledelses fremste menn, utenriksminister Koht, stortingspresident Hambro og fhv. statsminister Mowinckel har holdt offentlige foredrag og alle tre kom i sine foredrag inn på den mottagelse som Folkeforbundsmaktene gav Norges nye fortolkning av sanksjonsartikkelen. Som bekjent hevdet vår utenriksledelse i Geneve at sanksjonsartikkelen ikke lenger var obligatorisk, men fakultativ. De tre foredragsholdere synes alle å være vel tilfreds med det resultat som blev oppnådd i Geneve. Er da denne tilfredshet berettiget?

Utenriksminister Koht understreket i sin tale i Verdensteatret at storting og regjering har sagt

fra at Norge selv vil ha rett til å avgjøre om vi skal være med på sanksjoner eller ei. På Norges vegne meddelte Koht dette i Geneve. Mowinckel understreket det samme i sitt intervju med Tidens Tegn: „Det blev slått fast, urokkelig fast, at vi kunde stå sikkert på det standpunkt at vi selv helt og fritt hadde selvbestemmelsesrett over sanksjonsartikkelen.“ (Tidens Tegn 26. oktober.)

Man må imidlertid være oppmerksom på, hvad både Koht, Hambro og Mowinckel har fortiet, at Folkeforbundets stormakter flere ganger klart og tydelig har uttalt at ensidige erklæringer, som altså for eksempel Norges fortolkning av sanksjonsartikkelen, ikke fritar vårt land fra dets forpliktelser som medlem av Folkeforbundet.

Sovjetregjeringen offisielle organ „Isvestija“ fastslår uttrykkelig 30. september i år at „forsøkene på å ødelegge bestemmelsene i forbundspaktens artikkel 16 (sanksjonsparagrafene) ved ensidige erklæringer er falt fullstendig igjen-
nem“.

Det var ikke bare Sovjetunionens representant, men også andre delegerte som reiste sig mot vår utenriksledelses fortolkning av sanksjonsartikkelen. Og når man så vet at det måtte herske enstemmighet blandt rådmaktene for å få våre forbehold godkjent, så burde det ikke være så svært vanskelig å forstå at vårt nøytralitetsstandpunkt blev avvist.

„Norges anerkjente nøytralitet er sommerens lyspunkt“ har Mowinckel udementert latt bli stående som overskrift over Tidens Tegns intervju, til tross for at Mowinckel selv vet at denne overskrift er tvers igjennem uriktig.

Hambro uttalte i Aulaen den 10. oktober at vårt syn på sanksjonssystemets ikke-obligatoriske karakter fremkalte et par protester. I et foredrag som Hambro holdt i Handelsstanden den 27. oktober er imidlertid protestene forsvunnet. Hambro uttalte ifølge Tidens Tegn for 28. oktober at det blev konstatert i vedkommende kommisjon „at hvert land hadde rett til fri vurdering — og denne erklæring blev stilltiende godtatt.“ Stilltiende var det altså ikke. Selv Hambro hadde jo to uker tidligere måttet med-

land i høy grad var „betinget“ vil man forstå når man f. eks. får høre at siste punkt i den britiske regjerings erklæring lød sådan: Det at en stat griper til krig „er en sak som angår hele forbundet, og er ikke en sak som medlemmene har rett til å innta en likegyldig holdning til“.

Den store svenske avis „Dagens Nyheter“ fastslår i en artikkel for 4. november at *de tre ledende folkeforbundsmakter, selv England, avviste kravet om rett til nøytralitet*. Den samme avis skrev redaksjonelt den 23. september:

„Hvis stormaktene anser det som forenlig med sine interesser å mobilisere sanksjonsapparatet, skal selv de mindre stater medvirke etter råd og leilighet“.

Sanksjonsartikkelen inneholder også et meget farlig punkt om gjennommarsjrett for folkeforbundsmaktens stridskrefter. Det vil i en given krigssituasjon si at f. eks. Sovjetunionen kan sende tropper inn i Norge og at f. eks. England kan kontrollere skibsfarten innenfor territorialgrensen og kapre fiendtlige skib, alt under dekke av en folkeforbundsaksjon.

Når Koht, Mowinckel og Hambro i sine høie stillinger taler til folket, så burde vi kunne forlange at de når det gjelder et så viktig utenrikspolitisk spørsmål som vår nøytralitet i sine uttalelser er i overensstemmelse med de virkelige kjensgjerninger.

JENS ROLFSEN

Vår „forutseende“ utenriksledelses fremste menn, utenriksminister Koht, stortingspresident Hambro og fhv. statsminister Mowinckel har holdt offentlige foredrag og alle tre kom i sine foredrag inn på den mottagelse som Folkeforbundsmaktene gav Norges nye fortolkning av sanksjonsartikkelen. Som bekjent hevdet vår utenriksledelse i Geneve at sanksjonsartikkelen ikke lenger var obligatorisk, men fakultativ. De tre foredragsholdere synes alle å være vel tilfreds med det resultat som blev opnådd i Geneve. Er da denne tilfredshet berettiget?

Utenriksminister Koht understreket i sin tale i Verdensteatret at storting og regjering har sagt

fra at Norge selv vil ha rett til å avgjøre om vi skal være med på sanksjoner eller ei. På Norges vegne meddelte Koht dette i Geneve. Mowinckel understreket det samme i sitt intervju med Tidens Tegn: „Det blev slått fast, urokkelig fast, at vi kunde stå sikkert på det standpunkt at vi selv helt og fritt hadde selvbestemmelsesrett over sanksjonsartikkelen.“ (Tidens Tegn 26. oktober.)

Man må imidlertid være oppmerksom på, hvad både Koht, Hambro og Mowinckel har fortiet, at Folkeforbundets stormakter flere ganger klart og tydelig har uttalt at ensidige erklæringer, som altså for eksempel Norges fortolkning av sanksjonsartikkelen, ikke fritar vårt land fra dets forpliktelser som medlem av Folkeforbundet.

Sovjetregjeringen offisielle organ „Isvestija“ fastslår uttrykkelig 30. september i år at „forsøkene på å ødelegge bestemmelsene i forbundspaktens artikkel 16 (sanksjonsparagrafene) ved ensidige erklæringer er falt fullstendig igjenem“.

Det var ikke bare Sovjetunionens representant, men også andre delegerte som reiste sig mot vår utenriksledelses fortolkning av sanksjonsartikkelen. Og når man så vet at det måtte herske enstemmighet blandt rådsaktene for å få våre forbehold godkjent, så burde det ikke være så svært vanskelig å forstå at vårt nøytralitetsstandpunkt blev avvist.

„Norges anerkjente nøytralitet er sommerens lyspunkt“ har Mowinckel uementert latt bli stående som overskrift over Tidens Tegns intervju, til tross for at Mowinckel selv vet at denne overskrift er tvers igjennem uriktig.

Hambro uttalte i Aulaen den 10. oktober at vårt syn på sanksjonssystemets ikke-obligatoriske karakter fremkalte et par protester. I et foredrag som Hambro holdt i Handelsstanden den 27. oktober er imidlertid protestene forsvunnet. Hambro uttalte ifølge Tidens Tegn for 28. oktober at det blev konstatert i vedkommende kommisjon „at hvert land hadde rett til fri vurdering — og denne erklæring blev stilltiende godtatt.“ Stilltiende var det altså ikke. Selv Hambro hadde jo to uker tidligere måttet medgi at der forelå protester og protest fra rådsmedlemmer vil si det samme som avslag.

Koht uttalte i Verdensteatret at England godkjente vår rett til selv å avgjøre om vi vilde være med på sanksjoner, mens Hambro i Aulaen uttalte at vi fikk „prinsipiell, betinget tilslutning fra England“. Altså også her motsigelser. At tilslutningen fra Eng-

land i høy grad var „betinget“ vil man forstå når man f. eks. får høre at siste punkt i den britiske regjerings erklæring lød sådan: Det at en stat griper til krig „er en sak som angår hele forbundet, og er ikke en sak som medlemmene har rett til å innta en likegyldig holdning til“.

Den store svenske avis „Dagens Nyheter“ fastslår i en artikkel for 4. november at *de tre ledende folkeforbundsmakter, selv England, avviste kravet om rett til nøytralitet*. Den samme avis skrev redaksjonelt den 23. september:

„Hvis stormaktene anser det som forenlig med sine interesser å mobilisere sanksjonsapparatet, skal selv de mindre stater medvirke etter råd og leilighet“.

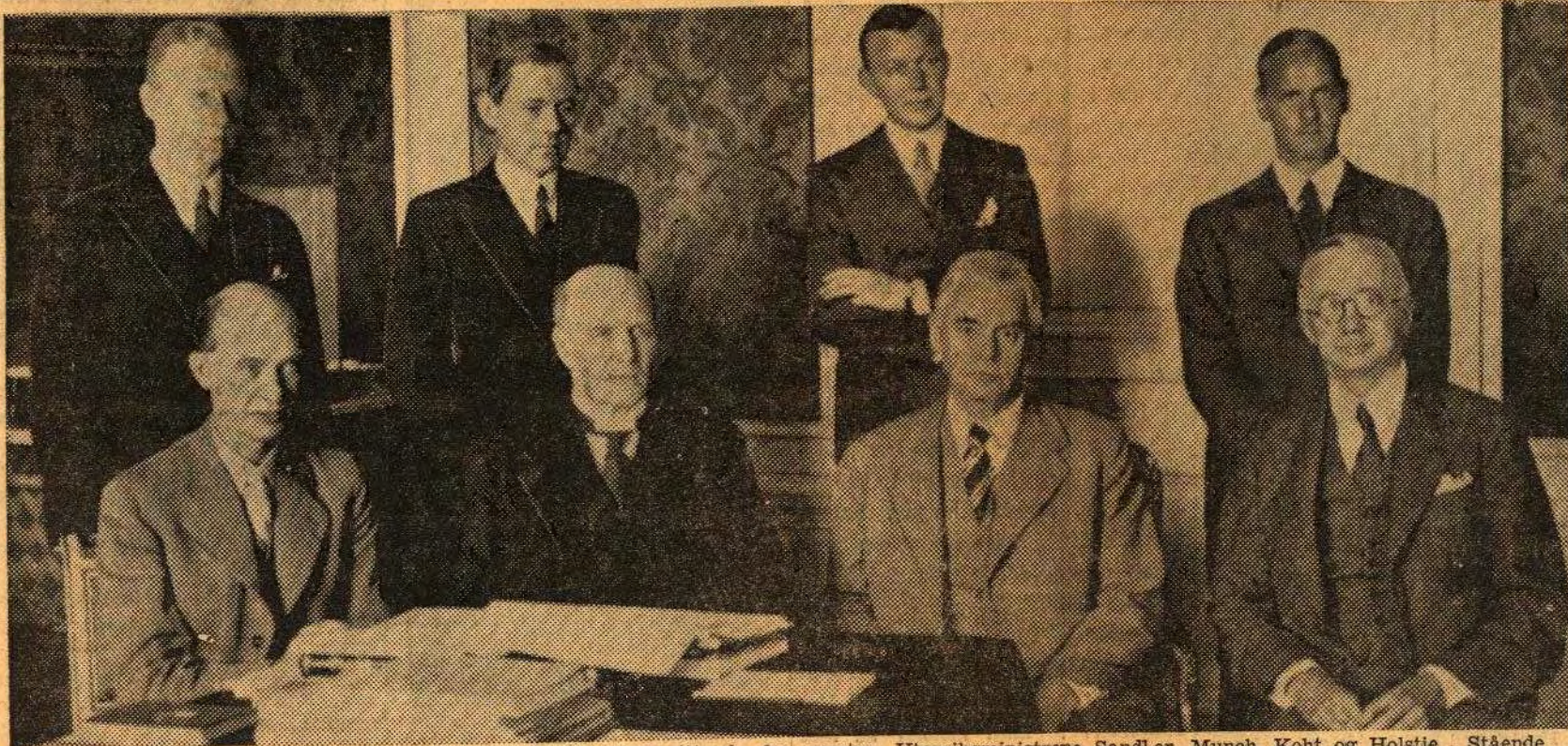
Sanksjonsartikkelen inneholder også et meget farlig punkt om gjennommarsjrett for folkeforbundsmakters stridskrefter. Det vil i en given krigssituasjon si at f. eks. Sovjetunionen kan sende tropper inn i Norge og at f. eks. England kan kontrollere skibsfarten innenfor territorialgrensen og kapre fiendtlige skib, alt under dekke av en folkeforbundsaksjon.

Når Koht, Mowinckel og Hambro i sine høie stillinger taler til folket, så burde vi kunne forlange at de når det gjelder et så viktig utenrikspolitisk spørsmål som vår nøytralitet i sine uttalelser er i overensstemmelse med de virkelige kjensgjerninger.

JENS ROLFSEN

'Tidens Tegn' nr. 169
25 juli 1938.

OSLOSTATENE går inn for den ubetingede nøytraliteten.

Vårt bilde, som er tatt i utenriksminister Munchs kontor, viser sittende fra venstre: Utenriksministrene Sandler, Munch, Koht og Holstie. Stående bak fra venstre: kontorsjef S. Söderblom, Sverige, ministersekr. From, Danmark, Byråsjef Rolf Andersen, Norge, og kontorsjef Pakaslati, Finland.

OG SIER SIG LØS FRA SANKSJONS- PARAGRAFFEN.

Viktig politisk solidaritets-
erklæring.

Storpolitiske taler av Munch
og Spaak.

København, 24. juli. Å prøve enhver mulighet som skulde

Det er utseend følgende kommune om utenriksministermøtet:

Utenriksministrene for Belgia, Danmark, Finland, Luxembourg, Norge, Nederland og Sverige har vært

samlet i København den 23. og 24. juli 1938 for å drøfte den internasjonale situasjon. De erkjenner alvorlig at denne situasjon gir grunn til uro, men de bevarer tilliden i det håp at både folkene og statsmennene vil gjøre det som er nødvendig for å fin-

å prøve enhver mulighet som skulde melde sig for å gjenopta bestrebelse-ne for å måtte en internasjonal avtale med det formål å gjøre ende på dette rustningskapplop. De har især besluttet å støtte ethvert initiativ som har til formål å tilveiebringe en avtale vedrørende de problemer luftbombardementene reiser. Overbevisst om at deres stater bør fortsette sin deltagelse i Folkeforbundets arbeid, har de kanstatert at deres regjeringer er bestemt på å oprettholde den linje for

bevisst om at det er i Folkeforbundets interesse at man uttrykkelig konstaterer denne rett til fri vurdering.

Det er ut fra disse synspunkter at de forbereder sin deltagelse i drøftelsen av den innberetning som 28-manns komiteen har forelagt forsamlingen til bedømmelse. De ønsker at Folkeforbundet forsterker sin virksomhet med hensyn til forebygging av konflikter og med hensyn til det internasjonale samarbeide. Ministrene avtalte å oprettholde kontakten sig imellem til drøftelse av spørsmålet av fel-

les interesse. De har til hensikt å holde møte sammen i forbindelse med Folkeforbundets forestående forsamling.

København, 24. juli.

Ved middagen på Christiansborg lørdag i forbindelse med utenriksministermøtet holdt utenriksminister Munch følgende tale:

Mine herrer statsministre, mine herrer utenriksministre, mine damer og herrer: Jeg ønsker Dem (Forfs. fra side 8.)

verdensomspennende organ er virkningsløs og ueffektiv. har tvunget oss til å gi pak- fortolkning som er i over- mmelse med den som Folke- dets medlemmer faktisk føl- egrense våre plikter til reali- og til det som er mulig. Vi r imidlertid håpet om at det er senere vil bli mulig å gå not organiseringen av en ver- folkeforbundet.

Vårt bilde, som er tatt i utenriksminister Munchs kontor, bak fra venstre: kontorsjef S. Söderblom, Sverige, minis-

OG SIER SIG PARAGRAF

Viktig politisk solid erklæring.

Storpolitiske taler av og Spaak.

København, 24. juli. å prøve enhver

Det er utsendt følgende kommune om utenriksministermøtet:

Utenriksministrene for Belgia, Danmark, Finland, Luxembourg, Norge, Nederland og Sverige har vært samlet i København den 23. og 24. juli 1938 for å drøfte den internasjonale situasjon. De erkjenner alvorlig at denne situasjon gir grunn til uro, men de bevarer tilliden i det håp at både folkene og statsmennene vil gjøre det som er nødvendig for å finne en fredelig løsning på de forskjellige alvorlige problemer. De 7 land som er representert i København er for sin del rede til aktivt å medvirke til alle internasjonale bestrebelser for forsoning besjelet av en upartiskhetens og uavhengighetens ånd overfor de forskjellige maktgrupper. Under sterkt inntrykk av de farer som det nuværende rustnings kapp løp skaper for verden er ministrene enige om

melde sig for

ne for å mått

le med det formål å gjøre ende på dette rustningskapp løp. De har især besluttet å støtte ethvert initiativ som har til formål å tilveiebringe en avtale vedrørende de problemer luftbombardementene reiser. Overbevisst om at deres stater bør fortsette sin deltagelse i Folkeforbundets arbeid, har de kanstatert at deres regjeringer er bestemt på å oprettholde den linje for sin optreden som de har angitt ved å erklære at de betrakter sanksjonssystemet under de nuværende forhold og etter den praksis som har vært anvendt i de forløpne år som værende av ikke-obligatorisk karakter. De mener forøvrig at denne sanksjonenes ikke-obligatoriske karakter ikke bare består for en særlig gruppe av stater men at den består for alle medlemmer av Folkeforbundet. Det er over-

Utenriksminister Koht om møtet i København.

Enighet og tilfredshet.

Utenriksminister Koht kom igår hjem fra utenriksministermøtet i København. Han uttrykte overfor „Tidens Tegn” sin store glede over møtets vellykkede forløp. I tilknytning til det kommunike som er sendt ut kunde han meddele, at det hersket fullkommen enighet på møtet om de spørsmål som var oppe til behandling. Det bekreftet ikke bare den utpregede vilje til samarbeid,

men også at landene befant sig i samme stilling. Enkelte danske aviser hadde før møtet konstruert op visse motsetninger, men det viste sig å være rene fantasier. Dette møtet i København var et skritt videre på veien fra utenriksministermøtet i Oslo.

Hvad møtets stilling til Geneve angår, uttalte utenriksministeren at de synspunkter som blev gjort gjeldende falt sammen med hans uttalelser til Stortinget den 31. mai i år.

mere nektern instruktør meddelte om 1000 mennesker, hvilket ikke var mye, sa han. I vannet var det 21½ grad. Hvalstrand Bad hadde ca. 6000 personer, som imidlertid innfant sig sent, først ved 12.30-tiden på grunn av det overskyede vær igår formiddag. Men stemningen var den allerbeste blandt dem som hadde søkt dit ut.

I tillegg til disse tall, som må sees relativt, kommer alle de som tilbragte dagen på kommunens bad Hovedøya og Svømmestadion. Og så alle de som ikke kom lenger enn til Katten, og Paradishukta innvånere, og Hukoddens belastning... alle de som hadde søkt utenfor badeetablisementenes enmerker. Det blev tilsammen adskillige tusen, hvor mange nytter det ikke å gjette.

Altså stort sett en bra badedag.

Kontorsjef i arbeidet i me si senere tid høver misjonæren i sig rkere har øvelse et lykkelig er vi det av og t. Det kortfattet, stede traktninger våre dre barn; i lager har en opåk og savn; ti den og hjelpemidler vilde Forfatter de ske livs mæ til evne til å g Fol kelt og akti det lig, i god sam daglige liv. mot be aktiv viler

OSLO-STATENE

(Forts. fra side 1)

velkommen og takker Dem fordi dere har tatt imot vår innbydelse til å komme her til København for å drøfte de vanskelige problemer som det for tiden er så mange av i det internasjonale liv. Det er blitt en sedvane at de nordiske lands utenriksministre fra tid til annen møtes i de nordiske hovedsteder. Alle vi som deltar i dette møte har ofte holdt møter sammen i Geneve. Jeg håper at den nye form som vi har valgt denne gang for vårt møte, enn mere vil styrke det tillitsfulle samarbeid som allerede består mellom oss. I de nordiske land sier vi undertiden at våre 5 folk er tilstrekkelig forskjellig til at de har noe å lære hverandre og at de ligner hverandre tilstrekkelig til at hver av dem kan lære av de andre. Det samme gjelder utvilsomt alle de land som er representert her i aften. I våre dager gjelder det at kulturen i alle de land som her er representert i mange henseender har felles preg. Alle har de allerede før krigen gjennomført et demokratisk og parlamentarisk styre i overensstemmelse med våre folks tradisjoner. Vi føler oss alle dypt knyttet til dette. På det økonomiske område består det mellom våre stater et formelt bindeledd: Oslo-konvensjonen av 1930, som blev til som et vidnesbyrd om vår vilje til økonomisk samarbeid. Våre stater har i Europa 35 millioner innbyggere, deres utenriks-handel overstiger langt Frankrikes og Tysklands. Den svarer til De forente Staters og står bare meget lite tilbake for det britiske

rikes. Men våre land danner ikke en økonomisk enhet, som er sig selv nok, vi har bruk ofr markeder utenfor vår krets.

Men dette møte gjelder mindre de økonomiske spørsmål enn den almindelige internasjonale situasjon. De nasjoner vi representerer er alle dypt beveget av de ulykker som for tiden så hårdt rammer store deler av verden og millioner av mennesker.

Vi ser med uro de farer som truer verdensfreden og dermed hele menneskehetens kultur. Våre stater danner hverken en allianse, eller en entente, hvert av våre land har sine egne problemer, sin egen politikk. Vi er ikke bundet av innhyrdes traktater. Et sådant bånd er ikke nødvendig. Vi er tilstrekkelig forenet ved vårt felles sinnelag, vårt vennskap, upartiskhet og samarbeid. Vi er alle fast besluttet på å holde oss utenfor konflikter som måtte oppstå mellom de politiske maktgrupper, som så mange stater i Europa og annetsteds er opdelt i. Vårt forhold til andre stater er godt.

Vi er dypt interessert i enhver bestrebelse på å tilveiebringe almindelig forsoning, og get fast underbygget universelt samarbeid. Folkeforbundet har ganske visst hele tiden vært svakt på det politiske område, fordi det aldri har hatt en tilstrekkelig universell karakter. Det har de i blandt oss som tok del i Folkeforbundets arbeid i de første år efter dets opprettelse understreket ved hvr given leilighet. Og denne svakhet er utvilsomt trådt enda sterkere fram ved de siste års begivenheter. Men på andre områder utfører Folkeforbundet et arbeid som er av en meget stor praktisk betydning for folkene. Vi vil vedblivende ta del i dette og ønsker levende at dette nyttige arbeid ytterligere må utvikles. Og samtidig bevarer vi håpet at man innen det er for sent vil nå til en forsoning mellom stormaktene, som kan muliggjøre gjennomførelsen av det store mål: Dannelsen av en internasjonal organisasjon som omfatter alle jordens folk, og som der- ved sikrer en varig fred.

Den belgiske stats- og utenriksminister Spaak, svarte med følgende tale:

Det er mig en stor ære på mine kollegers vegne å skulle svare på de elskverdige velkomstord som nettop har vært rettet til oss. Jeg er overbevisst om å tale på alles vegne når jeg takker hr. Munch og den danske regjering for deres hjertelige mottagelse. Vi ser i denne uttrykket for dt vennskap som forener våre land og som det er vår vilje stadig å utvikle og gjøre så intimt som mulig. Som hr. Munch nettop har uttalt utgjør ikke våre land en allianse eller en entente. Hvert av dem har sine egne problemer, sin egen politikk og vi er ikke bundet av innhyrdes traktater. Han har rett, og dog tror jeg at dere føler som jeg at det her finnes et fellesskap som er sterkere enn det som kunde følges av juridiske

forpliktelser. Det er fellesskap i formål, i idealer, jeg vil gjerne si fellesskap i sjel, som ikke behøver noe særlig grunnlag for å gi sig utslag og som er så meget sterkere som det er naturlig.

Fordi vi er demokrater er vi venner av freden, fredsvenner. Det er avgjort alle vi som er tilstede her. Vi er det fordi vi elsker våre land, men også fordi vi er overbevisst om at en krig i våre dager vilde gi tegnet til en økonomisk og moralsk katastrofe, som Europa og hele verden bare vanskelig vilde kunne reise sig efter. For oss demokrater finnes det ingen løsning på grunnlag av makt. Alle her tilstedeværende har hatt tro på Folkeforbundet. De sluttet sig til det straks fra begynnelsen. Har samarbeidet med det og vist sig tro mot traktatens forpliktelser. Men begivenhetene har vist at en kollektiv sikkerhetsordning som ikke hviler på en verdensomspennende organisasjon er virkningsløs og umektig. Dette har tvunget oss til å gi pakt en fortolkning som er i overensstemmelse med den som Folkeforbundets medlemmer faktisk følger, begrense våre plikter til realitetene og til det som er mulig. Vi bevarer imidlertid håpet om at det før eller senere vil bli mulig å gå frem mot organiseringen av en verden hvor folkerettens regler blir respektert av alle.

Aflemprotokoll m: 99
24 feb. 1938.

Reform av Folke- forbundets pakt?

Resolusjon fra Den norske
interparlamentariske
gruppe, som holder
møte idag.

Den norske interparlamentariske gruppe, hvis formann er stortingsmann Ivar Lykke, holdt møte i Stortinget idag. På dagsordenen står bl. a. spørsmålet om kollektiv sikkerhet og en reform av folkeforbundspakten.

Joh. Ludw. Mowinckel har fremlagt følgende forslag som styret har tiltrådt:

1. Folkeforbundspakten må utskilles fra fredstraktatene.
2. Man skal tilstrebe å få gjort Folkeforbundet universelt.
3. Inntil dette oppnåes, må Folkeforbundet søke samarbeide også med de makter som står utenfor forbundet.
4. Regionale og tosidige avtaler av politisk og militær art er uforenelig med et universelt folkeforbund. Men kan dessverre neppe undgås under de nuværende forhold.
5. Nogen gjennomgripende endring av pakten er ikke påkrevet. Dog må — så lenge forbundet ikke er universelt og store maktgrupper står utenfor — medlemsstatene fastholde sin rett til å være ubundet av sanksjonsbestemmelsene i art. 16, og en stats adgang til å stille sig helt og ubetinget utenfor en krig som ikke har karakter av nogen folkeforbundsaksjon anerkjennes.

Denne resolusjon blev enstemmig vedtatt.

Danmark staar frit overfor Folkeforbundets Sanktioner

Erklæring fra Udenrigsminister Munch
under Finanslovdebatten

6 Ministre paa Folketingets Talerstol

DET var en Ministerdag i Folketinget i Gaar; 6 Ministre besvarede paa 4½ Time de mange, som har haft Ordet under Finanslovdebatten. Bemærkelsesværdig var Udenrigsministerens for en Gangs Skyld klare Erklæring med Hensyn til Danmarks Forpligtelser efter Folkeforbundspagten. Danmark har ingen Pligt til at deltage i militære Sanktioner, sagde i hvert Fald Udenrigsministeren, og tilføjede, at vi frit kan skønne over, om vi skal gaa med til økonomiske Sanktioner! Ministrene sparede bortset fra Udenrigsministeren ikke paa Ordene, og vi skal nøjes med at gengive det nødvendigt af, hvad de sagde.

Nærmest Fiasko for de aabnede Grønlands-Havne

Statsministeren:

Den aabnede Færingehavn i Grønland har været besøgt i Sommer af nogle færøske Skibe og derudover kun af 2 mindre norske Skibe; der er ikke oprettet nogen Handelsvirksomhed, og der har været stille for Havnebetjentene. Havnen i Tovkussak har kun været besøgt af fire Fartøjer, som hver kostede Staten 1500 Kr. bare for deres Nærværelse — dermed turde dette Eksperiment i Tovkussak være prøvet tilstrækkeligt længe!

Det var en ejendommelig Form for Samarbejde mellem Arbejder og Bønder, Hr. Svend Nielsen af Venstre tænkte sig man burde dog kunne tale

om Tingene og naa til Fornuft paa begge Sider der bliver ogsaa ført Forhandlinger i Øjeblikket i en snævrere Kreds, men om Hr. Svend Nielsen nu vil blive indbudt, tør jeg ikke love! Naar Hr. Pürschel glæder sig til at se Socialdemokratiet styrte sammen, maa jeg minde ham om, at det ikke er sket noget Sted i aaben Politik, og det bliver næppe i Hr. Pürschels eller i min Levetid, at det sker her i Landet. Der er virkelig to Partier om at høre Regeringen, og de er ikke altid enige, men hvorfor tale om Strikken i hængt Mands Hus? Jeg skal senere give Rigsdagen en Redegørelse for Ravlinsagen.

Danmark har ingen Pligt til militære Sanktioner

Udenrigsministeren:

De smaa Staters Erklæring af 1. Juli 1936 har ikke ændret de delta-gende Staters Forpligtelser overfor Folkeforbundspagten Artikel 16 (om Sanktioner); det kan en Erklæring ikke! men den understreger blot, hvad vi altid har hævdet, at med Hensyn til Deltagelse i militære Sanktioner staar de enkelte Stater frit! Det maa være gaaet ind i alles Bevidsthed.

Hver Stat, som har Pligter i Henhold til Folkeforbundspagten, skønner endvidere selvstændigt over, hvorvidt der foreligger en Handling, som forpligter den til Deltagelse i økonomiske Sanktioner, og skønner endelig selv over, hvorvidt og i hvilket Omfang den kan deltage deri.

Denne Opfattelse er i Praksis trængt igennem næsten overalt!

Skatte-Dialog

Finansministeren:

.... Hele den ekstraordinære Skatteindtægt er gaaet til Landbrugs- og Fiskeriordninger. Jeg beklager, at det konservative Folkeparti nu vil stille Skatte(løttelses)forslag. Efter hvad

der er meddelt mig, har Skattekommissionen slet ikke drøftet „Skat af Skatten“, og skulde den gøre det, kan jeg naturligvis ikke udtale mig om disse Drøftelser. Men jeg advarer mod de Uhyrligheder, som fremdrages vedrørende Skatteplyndringer, og som blandt andet „Arbejdsgiveren“ efter et nordsjællandsk Blad har beskæftiget sig med: I sit Eksempel glemte Bladet endda at medtage alle Skatterne (Munterhed). Men det glemte ogsaa, at den paagældende Mand, hvis Indtægt opgjordes til 46,000 Kr., hvoraf han betalte 67 pCt. i Indkomst- og Formueskat foruden Ejendomsskatter, udover de 46,000 havde 81,000 Kr. at disponere frit over, idet de var fradraget som tidligere erlagt Skat. Det svarede netop til 5½ pCt. af hans Formue, hvad dog maa siges at være ganske

godt i Betragtning af, at han sidder stille og roligt og lever af, hvad andre har tjent ind til ham!

Christmas Møller; — Men Fradragsret skal han ikke have?

Ministeren: — Han har jo fradraget de 81,000!

C. M.: — Men i Fremtiden?

Ministeren: — Nu har han fradraget dem!

C. M.: — All right!

Finansministeren er virkelig bekymret!

Ministeren: — Spørger man mig nu, om jeg da ikke er bekymret for Fremtiden, saa maa jeg svare: Jo, saa sandelig er jeg det! Jeg gad se den Finansminister, som turde staa frem her for Tinget og Presseløgen og sige, at han ikke var bekymret; skulde det ske, vilde det, tør jeg nok sige, blive det ærede Tings Tur til at være bekymret. Min Bekymring er ikke blevet mindre af den lange Række af Krav, der er stillet til Statskassen under Finanslovdebatten — den er lang som et ondt Finansaar, og den eneste Besparelse, man har foreslaaet, er de Penge, som skal bruges til Bundundersøgelser i Store Bælt, men som slet ikke er optaget i Budgettet, kun paa D. S. B.s Ønskeseddel!

Justitsministeren: Jeg maa anerkende Pastor Schmidts særlige Forudsætning for at kende til, hvad unge tyske Piger ønsker, omend jeg tror, at de for en stor Del af Ønskernes Vedkommenhed ikke ønsker andet end, hvad alle

Ku-Klux-Klan-Begravelse

KU-KLUX-KLANEN i den amerikanske By St. Petersburg begravde forleden Dag et af sine Medlemmer Mr. Gibson. Begravelsen foregik efter den hemmelige Organisations eget Ritual, og den Kuttemand, der forrettede Jordpaakastelsen, sluttede Højtideligheden med at udtale: „Han vandrer nu fra den usynlige Verden her paa Jorden til den usynlige Verden hinsides.“

JUL I NORGE

50 % Reduktion paa Rejsen.

Det er ikke for tidligt at sikre sig Plads i Norge for Julen nu.

Lad os ordne det.

AMERICAN EXPRESS
REJSEBUREAU

Vimmelskiftet 47, C. 9233
Filial: Crome & Goldschmidt

503	16286	652	407	098	981	82008	71006	470	887	930	603
922	547	25038	444	158	54035	171	040	518	936	99216	644
8055	504	051	463	402	155	186	315	81281	90103	308	989
251	522	292	503	762	418	225	327	458	333	442	110457
318	873	331	549	46088	641	280	568	82067	508	460	674
468	17040	355	874	092	718	427	741	175	526	530	687
488	096	741	885	138	55154	514					

Angaaende Udbetaling af Gevinster henvises til senere udkommende Trækningslister.

117037	127157	826	101	540
115	292	961	109	603
610	327	137328	166	714
816	623	407	359	719
851	939	415	428	750
118058	963	458	474	803
075	128232	579	483	837
534	459	865	486	802
570	502	138070	670	158001
591	659	210	977	020
735	821	528	147170	324
746	825	139155	774	457
984	843	538	789	478
119070	934	593	148127	631
	129239	640	128	167220

Grosserer Andreas Petersen.

andre unge Piger ønsker! Jeg skal dog love fremtidig at give blankt Afslag uden psykologiske Grunde for, at unge tyske ikke kan faa Opholdstilladelse, naar de vil paa Tingslev tyske Højskole. Der var i Efteraaret 1935 72 pCt. tyske Elever, som ikke havde fjerneste Tilknytning til det tyske Mindretal, og der vil ikke blive givet Opholdstilladelse til andre, end dem, som kan godtgøre Forbindelse med Mindretallet her i Landet.

Der er allerede af min Forgænger nægtet en tysk Sygeplejerske Arbejdstilladelse, og Afslaget har jeg gentaget. Den paagældende var ikke som medelt født i Sønderjylland, men derimod i Schlesien, og der blev ikke lagt Skjul paa, at hun ved Siden af sin Sygeplejergerning skulde varetage tyske kulturelle Opgaver; det er ikke almindeligt, at danske Sygeplejersker varetager kulturelle Opgaver!

Hr. Jensen-Gordings Ønske om et Ædruelighedspolitisk skal blive forelagt Rigspolitichefen. Politiet maa selvfølgelig hjælpe til, at Beværterloven overholdes, men at Politiet skulde kunne hævde Beværternes moralske Ståde til Apotekernes, kan jeg ikke tro. Jeg kender personlig to brave ædruelige Beværtere og to Apotekere, der drak til den store Guldmedaille! Men jeg har Indtryk af, at Afholdtsfolkene kritiserer Beværtere og Politiet mere end rimeligt er. Politiet maa kræve at blive forskaaet for generelle Udtalelser, som de af Hr. Jensen-Gordings fremsatte.

Tilbudt at myrde Steincke!

Der er mig bekendt Ingen Justitsminister, som nogen Sinde har blandet sig i Ministres Politibeskyttelse end-sige beordret saadan Beskyttelse for sig selv. Det er imidlertid ikke mere end en Uge siden, at en Mand tilbød

at myrde mig, og forinden pine og læste mine uskyldige Børn for Øjnene af mig.

Leflighedsvi Beskyttelse af en Minister forekommer — men ikke paa min eller andre Ministres Foranledning. Jeg skal senere give Rigspolitichefen Leflighed til f. Eks. i Finansudvalget at gøre nærmere Rede herfor. Ingen maa tro, at det er morsomt for en Minister at faa sit Privatliv ødelagt af den idelige Politiovervaagning.

Hr. Bording rasler med Millionerne

Landbrugsministeren:

.... der maa opnaas Enighed mellem Fiskerne, for en Mindstepris for Fisk kan gennemføres endnu er der intet Andragende om en Svømmestadion i Cottageparken ved Klampenborg.

Under nedadgaende Konjunkturer kan Ejendomsskatternes Størrelse naturligvis ikke virke hemmende paa Prioritering som under opadgaende Konjunkturer. Men Landbrugerne er bedst tjent med at være Debitorer hos Staten fremfor hos private Prioritetshavere. At det gaar trægt med Landbrugsordningerne skyldes Uenighed i Landbrugsorganisationerne. — (Christmas Møller: Men bliver det til noget?). — Vanskelighederne bliver ikke mindre af, at Venstre angriber Ordningernes Nytteværdi. Det er en Gang tidligere lykkedes Konservative og Venstre at forhindre en Landbrugsslovgivning, og det kostede Landbruget mange Millioner. Havde vi haft Smørordning i 1936, havde Landbruget tjent 36 Millioner, og i 1935 40 Millioner. Kødordningen er et Stykke Planøkonomi, eller om man vil Statsocialisme, som Landbruget har haft Gavn af. Jeg vil haabe, at Landbruget ikke vil lytte til Venstres Angreb, det vilde nemlig let kunne komme til at koste Landbruget Mil-

lioner! (Christmas Møller: Hvordan det, Hr. Minister!).

Fisker venlig mod Slangerup-Banen

Trafikministeren:

Foreløbig er der kun Tale om at kortlægge Store Bælts Bundforhold. Det er nødvendigt, før man kan tage Stilling til, om Landet kan bære Bygningen af en Bro. Spørgsmaalet om Vandstrandvejen vil blive afgjort en af de nærmeste Dage! Spørgsmaalet om en Automobilfærge-Rute Rødby—Femern har været uforhørende drøftet af danske og tyske Myndigheder, men det kan ikke siges, naar Planen vil kunne realiseres. *Slangerupbanens Indførelse til Byens Centrum sorterer ikke direkte under mig, men Problemet vil have min Interesse, og i givet Fald min Støtte.*

Herved afsluttedes Forhandlingen, og i Dag tager Indenrigsministeren, Socialministeren, Kirkeministeren, Forsvarsministeren, Undervisningsministeren og Handelsministeren Ordet, hvorefter man gaar tilbage til den afbrudte Talerrække, og Finanslovdebatten spindes videre. *Hamar.*

Dødsfald

Fhv. Kontorchef Carl Holm

Efter nogen Tids Sygdom er fhv. Kontorchef i Marineministeriet Carl Holm i Gaar død i sit Hjem, 73 Aar gl. Carl Holm blev Student fra Efter-slægtsselskabets Skole, hvor han senere underviste en Tid lang i Matematik og Regning. I 1888 blev han Assistent i Marineministeriet. Han avancerede i 1901 til Fuldmægtig og Ekspeditionsssekretær, overtog Ministeriets Kassererforretninger og udnævntes i 1920 til Kontorchef. I 1925 tog han sin Afsked. Kontorchefen efterlader sig en Datter og tre Sønner.

SENIORCHEFEN for Firmaet Holger Petersen, den 87-aarige Grosserer Andreas Petersen er død under et Ophold i Rom. Hvert Aar foretog den gamle Købmand en Rekreativejse til Syden. For tre Uger siden tiltraadte han denne aarlige Rejse. Strækningen fra København til München tilbagelagde han med Luftekspressen. Paa Rejsen ledsagedes han af sin Hustru, Fru Anna Petersen, og en Veninde af Familien, Fru Paula Heiberg, f. Kringelbach. Grosserer Andreas Petersen var ved udmærket Helbred, da han forlod København. Men han paadrog sig senere en Forkølelse, der gik over til Bronkitis. Efter fire Dages Sygdom døde han paa Hotel Eden i Rom. —

Andreas Petersen, der blev født i Assens, var Son af Justitsraad, Toldinspektør M. C. Petersen og Hustru, f. Brünniche. Han var som Dreng Elev i Horsens Latinskole. Efter Skoletiden søgte han Uddannelse ved Boghandelen. I 1866 blev han Lærling hos Universitetsboghandler G. E. C. Gad, og senere satte han sig ind i Musikforretningsforhold. Han blev i 1870 ansat i C. C. Loses Musikhandel. Derefter fulgte et Ophold i Udlandet, hvor han var knyttet til Crantz' Musikhandel i Bremen og siden til Musikhuset Gebrüder Hug i Basel. Sin Livsgerning fik Andreas Petersen imidlertid indenfor et helt andet Handelsomraade. I 1873 blev han ansat i Fætteren Holger Petersens Forretning. To Aar efter var han Prokurist. I 1895 blev han optaget som Associé i Firmaet. Grosserer Holger Petersen afgik ved Døden i 1917. Siden 1919 har Grosserer Holger Laage-Petersen, Holger Petersens Broder, været Firmaets Juniorchef.

Grosserer Andreas Petersen nærede op i sin høje Alderdom en levende Interesse for den Virksomhed, hvis Medleder han var, og han udrettede et betydeligt Arbejde for Manufakturhandlernes Stand. De unges Uddannelse laa

Tidens Tegn m. 130
9 juni 1936

Et eksempel for Geneve.

Av
sogneprest EINAR EDVIN.

Efter alt å dømme vil delegertforsamlingen i Geneve tre sammen i den allernærmeste fremtid.

I den anledning er det et ønske som er levende hos mange her hjemme i Norge, nemlig at det fra norsk og svensk side i fellesskap for denne forsamling blir avlagt et vidnesbyrd om hvad det i forholdet mellom Sverige og Norge er skjedd siden 1905 og til idag. Disse to land befant sig i dette år i en lignende situasjon som mange europeiske land befinner sig i idag. Takket være den selvovervinnelse og godvilje som dengang blev vist både fra svensk og fra norsk side lykkedes det å bryte brodden av århundregammelt nag og bitterhet, og grunn-

laget blev lagt for et vennskap og et samarbeid som fra år til år er blitt styrket og utbygget alltid fastere slik at det gjensidige forhold mellom de to nasjoner idag kan stå som noe av et eksempel for verden. Hvad virkning vilde det ikke ha om Sveriges og Norges representanter kunde stå frem og tale med den myndighet som erfaringen gir om de frukter som godhetens og offervillighetens ånd har latt oss få høste i så rikt mål.

Jeg tillater mig å la denne tanke gå videre til de menn som skal representere de to land ved denne delegertforsamling. Det skulde undre mig om ikke denne tanke også vil finne gjenklang i Sverige.

Einar Edwin.

Det har aldri vært tale hos de ansvarlige regjeringer om militære sanksjoner mot Italia. Og det vilde jo også være noe av det mest tragiske, som kunde hende, om fridskravet i Folkeforbundet skulde føre frem til almen krig. I alle tilfeller får vi huske på, at noen krigsplikt ligger ikke på oss. Vi får selv gjøre oss op en mening om, hvorledes vi best kan hjelpe til å verge freden. I en utredning for fire måneder siden kom jeg til det resultat, at utsiktene for fred da var sterkere enn chancene for krig. Den nærmeste fare var en krig i Middelhavet, men selv da fant jeg det miadre rimelig, at Nord-Europa skulde bli dradd inn.

ren hadde å gi.

Utenriksminister Koht tok der-
etter ordet til en lengere redegjø-
relse. Vissnok gav de for Stortin-
get fremlagte aktstykker i mange
punkter full opplysning om de uten-
rikske spørsmål, som Norge har
stått oppe i nu de siste måneder og
om den politikk, som regjeringen
har fulgt. Men han trodde det var
riktig å si ett og annet om hele den
situasjon, som disse spørsmål har
skapt.

To ting ligger nærmest i dagen
av det, som har måttet gripe så
sterkt inn i vår utenrikspolitikk i
det siste. Den ene er krigen mel-
lem Italia og Etiopia. Den annen-
ting er den aksjon, som Folkefor-
bundet har satt iverk mot krigen.

ITALIAS MOTIVER.

Det er ikke min sak her å ut-
tale noen dom om de motiver, som
førte Italia frem til krigen i Eti-
opia. Men — som jeg sa i Geneve
tre uker før den italienske hær gikk
over den etiopiske grense — vi her
i landet regner ikke krigen som et
passende redskap til fremme av kul-
turen. Vi tror heller ikke at krig
er noen god redskap for retten.

Vi har et gammelt ord om, at
det er bedre å tale sig til rette enn
å ta sig til rette. Italia forsønte
for meget denne regel. I alle for-
handlinger i 1935 la Italia aldri
frem i grei og fast form, hvad det
var, det i virkeligheten krevet. Og
det nøiet sig med å avvise forslag
til praktisk løsning uten selv å
komme med positive motforslag.
Italia hadde vunnet meget mere for-
ståelse, om det hadde gått inn på
full og åpen drøftelse av sine øn-
skemål. Jeg synes, at det forslag,
som fem-mannskomiteen under Fol-
keforbundet formet ut i september
ifjor, burde kunne vært godtatt som
grunnlag for drøftelser.

DEN SANNE GRUNN TIL AT ITALIA AVVISTE DRØFTELSE.

Italia avviste forslaget. Grun-
nen hertil er kommet klart frem i
et memorandum av 22. september
fra den italienske sendemann i Oslo.
Der er det sagt, at Italia kunde ikke

ny kolonipolitikk, om Italia hadde
slått tak i disse ord fra britisk side
og krevet nytt oppgjør i hele koloni-
spørsmålet. Det kunde ha ført til
løsning for meget mer enn det etio-
piske spørsmål. Det kunde ha fått
ut av verden mangt et stridsemne,
som nu ligger og gløder og skaper
krigsfare.

Men Italia valgte krig. I den
anledning skrev „Le Temps“, som
alltid har vist godvilje mot Italia,
i sin nyttårsartikkel: „Den erfa-
ring, som Italia nu gjør, stadfester
på nytt, at krig ikke lønner sig,
ikke gir vederlag for de ofre, den
krever av et stort folk“.

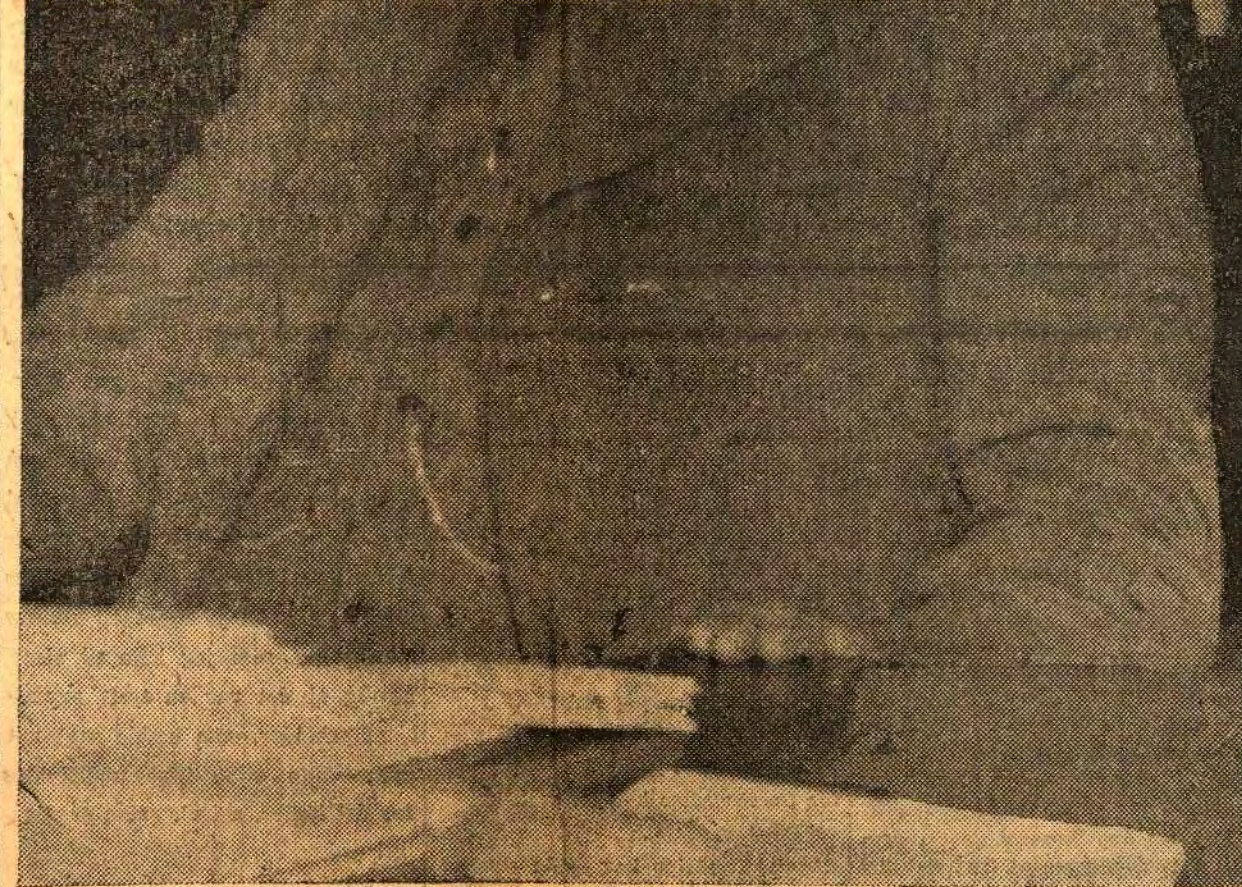
Om så Italia vinner krigen, kom-
mer det nok til å erfare, at seiren
var dyrt kjøpt. Alle, som elsker
Italia og det italienske folk — alle,
som vet hvad det har satt inn i ver-
denshistorien — de må nu se med
sorg på, at italiensk ungdom blir
for en sak, som ikke burde ha ko-
stet menneskeliv.

Da meddelelsen om Folkefor-
bundets arbeid blev behandlet av
Stortinget ifjor, sa jeg, at i politi-
ske spørsmål hadde gammel stor-
maktspolitikk hatt altfor meget å
si — så i slike saker hadde vi gått
fra skuffelse til skuffelse. Nu kom
et nytt politisk spørsmål og satte
Folkeforbundet på prøve. Vilde
det nu sette sin makt inn mot krig
— eller la det skure?

Italia fremholder gang på gang
det meningsløse i, at Folkeforbun-
det nettop bruker sine maktmidler
mot Italia, når det aldri før er
skjedd mot andre. Men det var jo
nettop dette, som klagemålet og
skuffelsen gjaldt. De fleste tenkte
vissnok som Litvinov sa i Geneve,
at Folkeforbundet var da først og
fremst dannet for å skape fred mel-
lem folkene; greide det ikke det, så
kunde en like så gjerne slenge det
på skraphaugen.

HVAD DER DREV SANKSJO- NENE FREM.

Alle, som var med i siste Folke-
forbundsforsamling kan vidne, at
det ikke var noen enkelt regjering,
som drev sanksjonene frem. På for-
hånd kunde en heller frykte, at
maktpolitiske hensyn nu som før
skulde hindre slike tiltak. Driv-
kraften lå i den almene følelse og
vilje, at krigen nu måtte bli gjort
ulovlig.

Utenriksminister, professor Halvdan Koht.

NYTT I VERDENSHISTORIEN.

I dette øieblikk er 58 stater med-
lemmer av Folkeforbundet, derav
56, som står utenfor krigen. De
forskjellige sanksjoner er vedtatt
av fra 50 til 52 stater. Slik samling
som dette tiltak mot krig er noe
nytt i verdens historie.

Da den norske regjering drøftet
sanksjonene med den store uten-
rikskomité 5. og 6. oktober sa jeg,
at hovedhensynet måtte være, at
Norge hadde tatt på sig de plikter
som medlemsskapet i Folkeforbun-
det la på det. Norge kunde ikke
dra sig undav disse plikter uten å
bryte en internasjonal avtale. Men
jeg sa også, at betingelsen var, at
de andre stater i Folkeforbundet og
så opfylte sine plikter, og at alle
medlemmer gikk frem etter de sam-
me linjer. Og jeg tilføiet, at vi
vilde ikke i noe tilfelle gå lenger
enn våre plikter tilsa. I alt dette
fikk jeg medhold av utenrikskomi-
teen.

HVORFOR STORTINGET IKKE BLEV INNKALT.

I utenrikskomiteen var det både
dengang og siden drøftet, om Stor-
tinget burde innkalles for å drøfte
sanksjonsspørsmålet, og Stortinget
vet, at hvis 4 medlemmer av komi-
teen hadde krevet det, så måtte

Stortinget innkalles. Men noe slikt
krav var ikke fremsatt. Regjerin-
gen var enig i, at hvis der kom på
noe særlig alvorlig, noe som kunde
skape krigsfare, så måtte Stortin-
get samles. Men så langt kom det
nå ikke. Og man hadde vel klart
for sig, at hvis en plutselig kalte
inn Stortinget, så vilde alle tenke,
at nu var det fare på ferde, og vi
kunde lett vært kastet ut i panikk.
Nu kunde regjeringen la alt gli ro-
lig og kunngjøre sanksjonene på
egen hånd ved kongelige resolusjo-
ner. Hvor varsomt regjeringen gikk
frem, kan man best se av, at den

fra først av lot være å ta med ett
punkt: sanksjon nr. 2, den om lån
og kreditt til Italia, fordi vi var
redd for, at dette punkt hadde vi-
dere innhold for oss enn det var
ment. Vi tok det ikke med før det
kom i sammenheng med andre ved-
tak, som gjorde det til et naturlig
ledd i sanksjonspolitikken. Tanken
var, at vi vilde ikke skjære av flere
bånd med Italia enn vi i sannhet var
pliktig til.

NORGES OFFER.

Slike sanksjoner er et tveegget
sverd. Det ligger i selve vilkåret,
at når en bryter det økonomiske
samkvem med et land, så lider beg-
ge parter ved det. Og Norge har
ofret ikke så lite for sin medvirken
i sanksjonspolitikken. Enda i den-
ne stund kanskje ikke mer enn de
fleste andre. Men skal sanksjonene
være ved en tid fremover, så blir
det en hård påkjenning, særlig for
fiskerieringen vår, da Italia er et
hovedmarked for norsk tørrfisk.
Regjeringen har villet avbøte de le-
se følger for norsk næringsliv, så me-
get som råd er, og noen av forsla-
gene hertil er allerede sendt Stor-
tinget. Jeg har i disse dager sendt
en utredning til de andre stater i
Folkeforbundet om det store tap,
som truer vår fiskerbefolkning. Og

ha forslagene drøftet av en liten ar-
beidskomité. Men fullmakten er nu
gitt, og spørsmålet foreligger. For
fjorten dager siden valgte 18-
mannskomiteen en nevnd til å drøf-
te bare oljesanksjonene, og da Nor-
ge har en så stor tankskibsflåte,
som går i oljefrakt, særlig fra De
forente Stater, så blev Norge bedt
om å være med i nevnden. Dertil
svarte jeg straks ja. For jeg men-
te, at det var tryggere for oss å
være med i drøftelsen på forhånd,
enn om vi en vakker dag skulde stå
foran et ferdig forslag, som vi måt-
te godta eller avvise. Og ved siden
av vår faste ombudsmann i Geneve
fikk jeg en av våre første tank-
skibsredere til å gå inn i nevnden.
Jeg vil sterkt streke under, at den-
ne særnevnd har ingen annen op-
gave enn å samle og legge frem fak-
tiske opplysninger om oljespørsmå-
let. Den har ingen ting med å
komme med forslag. Denne sær-
nevnd blir kanskje ferdig med sitt
arbeid ikveld. 12 iand er represen-
tert i den, og den har delt sig i tre
undernevnder — en for transpor-
ten, en annen for olje-surrogat og
en tredje for oljeforbruk i Italia og
for oljeproduksjonen. Disse nev-
der regner med, at Italia ikke har
så svært store oplag av brensel-
olje, og at det hverken ved surro-
gater eller med sin egen tankskibs-
flåte kan skaffe sig hvad det tren-
ger. Spørsmålet blir, om det kan
få tankbåter fra andre land, og om
Amerika vil stenge for utførsel der-
fra.

SPØRSMÅLET OM VÅR STIL- LING VIL BLI FORELAGT STORTINGET.

Jeg skal ikke nu uttale mig
hverken for eller imot olje-sanksjo-
nene. Det er greit, at Norge vil
være lojalt mot Folkeforbundet i
dette som i andre ting. Men jeg
regner det for likeså avgjort, at det
kan ikke bli spørsmål om å fatte
noen slags beslutning i denne sak,
uten at den har vært lagt frem for
Stortinget.

Det har vært sagt, at det vilde

FREM TIL ALMEN KRIG?

Det har aldri vært tale hos de
ansvarlige regjeringer om militære
sanksjoner mot Italia. Og det vilde
jo også være noe av det mest tra-
giske, som kunde hende, om freds-
kravet i Folkeforbundet skulde føre
frem til almen krig. I alle tilfeller
får vi huske på, at noen krigsplikt
ligger ikke på oss. Vi får selv gjø-
re oss op en mening om, hvorledes
vi best kan hjelpe til å verge fre-
den. I en utredning for fire må-
neder siden kom jeg til det resul-
tat, at utsiktene for fred da var
sterkere enn chancene for krig. Den
närmeste fare var en krig i Middel-
havet, men selv da fant jeg det
mindre rimelig, at Nord-Europa
skulde bli dradd inn.

Men det ser mest ut til, at vi
skal komme tilbake til de fele vil-
kår, som verden levde i straks før
den siste verdenskrig med dannelse
av den ene maktgruppe mot den
annen, med kapprusting.

HVAD SKAL VI GJØRE?

Vi kan ikke motstandslost la oss
drive inn i en ny krigspolitikk. Det
britiske arbeiderparti var inne på
den rette vei i underhusets møte
torsdag — de krevet en verdens-
konferanse for å drøfte de spørs-
mål, som skaper fare, blandt annet
spørsmålene om tilgang til råemner
og avsetningsmarkeder.

— Hvad har vi Folkeforbundet
til, om det ikke skulde hjelpe til å
finne løsning på alt det, som ligger
å verker og en dag kan bryte ut i
full villskap. Alle, som for alvor
vil fred, må sette sin vilje inn på
å få et skifte i de vilkår som fører
til krig. Vi kan ikke sitte med hen-
dene i fanget og bare la oss drive
inn i krigen. Det er aktiv freds-
politikk som nu må til. Den krever
mot og gjerning. Men det haster!

Efter forslag av Hambro blev
derpå sakens videre behandling ut-
satt for at man kunde gjøre sig
närmere bekjent med utenriksmini-
sterens utredning.

Berlingske Tidende m. 2fo
29 Sept. 1936.

Ungarn anmelder nu sit forestaaende Traktat- Brud i Genève

Litvinov holder en Kamptale og Dr. Munch en
ortodoks Folkeforbundstale

Af Nic. Blædel

GENÈVE, MANDAG AFTEN

I Telegrammet om Edens Revisionstale i Fredags udtaltes, at med sin Henvisning til Pagtens Artikel 19 og sin Opfordring til aabent at drøfte Revisionsspørgsmaalet havde den engelske Udenrigsminister givet Bolden op til Ungarn, og at det næppe vilde vare længe, før Invitationen blev efterkommet.

Allerede i Dag spillede Ungarn ud, idet dets Ordfører, General Tanczos, under gentagne glade Henvisninger til Edens Tale stillede Krav om, at Folkeforbundet endelig en Gang gør Alvor af at sætte Artikel 19 og dens praktiske Anvendelse under Debat.

Generalen nøjedes ikke med dette, han erklærede i sin Regerings Navn, at „den ungarske Nation er enig i, at den umuligt ret længe kan finde sig i Fredstraktatens tvungne Afrustning“.

Det er første Gang, der foreligger

en officiel ungarsk Erklæring af denne Art. Det tør forventes, at Ungarn meget hurtig sprænger de paagældende Traktatbestemmelser og selv tilrettelægger sit Militærvæsen.

Den Advarsel, den lille Ententes Bratislava-Konference for 14 Dage siden henvendte til Budapest, har saaledes ikke nyttet.

Anden Mand paa Talerstolen i Dag var Litvinov.

Ruslands Udenrigsminister var i Krigshumør, han talte meget frimodigt, og mange Afsnit af hans Tale var som smaa raske Kavaleriudfald til forskellige Sider i Salen. Mange mener øjensynligt, sagde han, at Spørgsmaalet om Pagtens Fortolkning og Anvendelse skal udskydes, indtil den politiske Atmosfære er roligere. Skal vi da vente, indtil Faren er en Realitet? Skal Folkeforbundet bestandig være et Venterørelse?

Alle kender jo dog, fortsatte Litvinov, den nuværende Fordeling af de internationale Kræfter. Og nu kom Udfaldene.

Fortsættes Side 12, Spalte 4.

res saaledes: Først et aggressivt Revisionsindlæg, saa en ikke mindre aggressiv Alliancetale og til sidst en ortodoks Folkeforbundstale, „discours sociétaire“, som man her siger.

Altsaa tre vidt forskellige Tendenser. Dog i fuld Harmoni valgte Forsamlingen nye Medlemmer til Raadet: Sverige (i Stedet for Danmark, der nu efter Tur træder ud), Bolivia og New Zealand.

Nic. Blædel.

borgerligt sentimentale Optættelse a

— Selv den politisk mest uerfarne Avislæser ved dog, hvem og hvor mange de Lande er, hvis aggressive Politik gør dem farlige.

Fremdeles:

— Andre Lande søger deres Frelse i Neutralitet. At de glemmer Historiens Lære, er deres egen Affære. Men uheldigvis stiller de allerede ofte deres Neutralitet til Raadighed for aggressive Kræfter.

Derefter en Attaque ned mod Eden:

— Der er andre, ofte meget mægtige Stater, der atter og atter erklærer deres Tilslutning til den kollektive Sikkerheds Principper. Vi kan kun beklage, at de ikke er gaaet ud over disse Erklæringer, og at de intet gør for at give dem effektiv Styrke. Men Angriberen, der baserer hele sin Politik paa Overlegenhed i materiel Styrke, tager kun Hensyn til en Politik, hvis Stemme ikke er mindre fast end hans egen. Alle disse Koncessioner til hans illegale Krav giver ham kun Indtryk af Svaghed.

Folkeforbundets Blok

Litvinov skildrede derefter det Folkeforbund, der for ham er Idealet: En saadan Sammenslutning af fredelskende Folk, at deres samlede Styrke overgaar enhver Kombination af angrebstøtne Stater:

— Hvis man vil sige, at dette er en Blokdannelse, saa svarer jeg, at jeg ønsker ingen anden Blok end den, der eksisterer, og som bærer Folkeforbundets Navn.

Og en ny Henvendelse til England:

— Ogsaa jeg ønsker naturligvis et universelt Folkeforbund, men ikke, hvis Universalitet skal betyde, at man fra Folkeforbundet fjerner alt det, der gør det til et Fredens Vaaben og til en Trusel mod Angriberen. Jeg ønsker ikke et Folkeforbund, der giver Sikkerhed for Angriberen (safe for the aggressor). Hellere et Folkeforbund uden Universalitet end Universalitet uden Folkeforbundsprincipper.

Svar til Nürnberg

Med tydelig Adresse tilføjer Litvinov:

— En Stat, der regeres af Mænd, som i deres Udenrigspolitik har indført Erobringen af andre Folks Territorium, og som ved Parader for deres eget Folk og i Nærværelse af Repræsentanter for andre Stater nævner store Territorier, som det vil tilegne sig fra andre Lande, kan ikke oprigtigt akceptere Artikel 10, der sikrer alle Medlemsstater territorial Integritet og politisk Uafhængighed.

Litvinov sluttede med en Opfordring til at opgive „Venteværelset“ og i stedet skride til et hurtigt og praktisk Arbejde til Forstaaelse og Styrkelse af Pagten.

Dr. Munch taler

Dagens tredje Taler var Dr. Munch, hvis Indlæg var i nøje Tilslutning til den danske Regerings Forslag angaaende Folkeforbundets Reform.

En Udtalelse om den kommende Locarno-Konference vakte en Del Opmærksomhed:

— Hvis Locarno-Magterne, sagde Dr. Munch, ikke har Heldet med sig, vil det efter min Mening være nødvendigt, at Raadet i Folkeforbundets Navn endnu gør en Anstrengelse for trods de overordentlige Vanskeligheder at gennemføre en Overenskomst.

En stor Del af Munchs Tale beskæftigede sig i øvrigt med materiel og anden Udrustning. I denne Forbindelse kan nævnes, at de fire skandinaviske Lande og Holland har stillet Forslag om Indkaldelse af Tredie Kommission, der som bekendt beskæftiger sig med Nedrustningsspørgsmaal.

Dagens Indhold kan da karakteriseres saaledes: Først et aggressivt Revisionsindlæg, saa en ikke mindre aggressiv Alliancetale og til sidst en ortodoks Folkeforbundstale, „discours sociétaire“, som man her siger.

disse Koncessioner til hans Aggre-
Krav giver ham kun Indtryk af Svag-
hed.

Folkeforbundets Blok

Litvinov skildrede derefter det Folkeforbund, der for ham er Idealet: En saadan Sammenslutning af fredselkende Folk, at deres samlede Styrke overgaar enhver Kombination af angrebslystne Stater:

— Hvis man vil sige, at dette er en Blokdannelse, saa svarer jeg, at jeg ønsker ingen anden Blok end den, der eksisterer, og som bærer Folkeforbundets Navn.

Og en ny Henvendelse til England:

— Ogsaa jeg ønsker naturligvis et universelt Folkeforbund, men ikke, hvis Universalitet skal betyde, at man fra Folkeforbundet fjerner alt det, der gør det til et Fredens Vaaben og til en Trusel mod Angriberen. Jeg ønsker ikke et Folkeforbund, der giver Sikkerhed for Angriberen (safe for the aggressor). Hellere et Folkeforbund uden Universalitet end Universalitet uden Folkeforbundsprincipper.

Svar til Nürnberg

Med tydelig Adresse tilføjer Litvinov:

— En Stat, der regeres af Mænd, som i deres Udenrigspolitik har indført Erobringen af andre Folks Territorium, og som ved Parader for deres eget Folk og i Nærværelse af Repræsentanter for andre Stater nævner store Territorier, som det vil tilegne sig fra andre Lande, kan ikke oprigtigt akceptere Artikel 10, der sikrer alle Medlemsstater territorial Integritet og politisk Uafhængighed.

Litvinov sluttede med en Opfordring til at opgive „Venteværelset“ og i Stedet skride til et hurtigt og praktisk Arbejde til Forstaaelse og Styrkelse af Pagten.

Dr. Munch taler

Dagens tredie Taler var Dr. Munch, hvis Indlæg var i nøje Tilslutning til den danske Regerings Forslag angaaende Folkeforbundets Reform.

En Udtalelse om den kommende Locarno-Konference vakte en Del Opmærksomhed:

— Hvis Locarno-Magterne, sagde Dr. Munch, ikke har Heldet med sig, vil det efter min Mening være nødvendigt, at Raadet i Folkeforbundets Navn endnu gør en Anstrengelse for trods de overordentlige Vanskeligheder at gennemføre en Overenskomst.

En stor Del af Munchs Tale beskæftigede sig i øvrigt med materiel og anden Udrustning. I denne Forbindelse kan nævnes, at de fire skandinaviske Lande og Holland har stillet Forslag om Indkaldelse af Tredie Kommission, der som bekendt beskæftiger sig med Nedrustningsspørgsmaal.

Dagens Indhold kan da karakteriseres saaledes: Først et aggressivt Revisionsindlæg, saa en ikke mindre aggressiv Alliancetale og til sidst en ortodoks Folkeforbundstale, „discours sociétaire“, som man her siger.

Altsaa tre vidt forskellige Tendenser. Dog i fuld Harmoni valgte Forsamlingen nye Medlemmer til Raadet: Sverige (i Stedet for Danmark, der nu efter Tur træder ud), Bolivia og New Zealand.

Nic. Blædel.

"Aftenposten" nr. 488.
28 sept. 1936.

Utenriksminister Kohts tale i Genf.

Han hylder den franske regjering for dens arbeide med flyktningeproblemet

Utenriksminister Kohts tale i Genf lørdag, som vi ikke fikk plass til i sin helhet i aftenummeret, avsluttedes således:

Vi har forelagt formelle forslag for å lette det internasjonale forliksarbeide. Vi ønsker at forbundet gjenoptar sine anstrengelser for å nå til den nedrustning som paktens av 1919 har pålagt oss å gjennomføre. Vi foreslår å nedsette en spesialkommisjon for å studere spørsmålet om tilgangen til råmateriale. Vi ønsker en endret praksis, som bygger på en fortolkning av enstemmighetsregelen og som ikke er altfor streng. Den nuværende praksis hemmer forbundets virke til fordel for freden; ved å godta forslag vil forsamlingen gi bevis på sin alvorlige vilje til å gjennomføre fremskritt ved en aktiv pasifisering.

Det er selvsagt at den alminnelige forståelse ikke vil kunne gjennomføres uten at de nasjoner som idag er utenfor Folkeforbundet også hjelper til, og vi retter også vår appell til dem. Det gjelder å trekke dem til, få dem til å delta i et samarbeide med oss andre, så intimt som mulig. Det er velkjent at Folkeforbundet i en alvorlig krise har kunnet samarbeide på en effektiv måte med Amerikas Forente Stater som ikke er medlem av Folkeforbundet.

For mitt vedkommende tror jeg at vårt arbeide vil lykkes bedre, hvis vi konsentrerer våre anstrengelser på det fredsarbeide som jeg har trukket op for Dem.

Tross alle feilslagne forhåpninger er det også meget å gratulere Folkeforbundet med. Vi må sette inn våre krefter ikke bare på den materielle, men også på den moral-

ske avrustning og vi vil imøsete praktiske forslag i denne henseende.

Jeg vil gjerne tilføie noen ord om et problem som krever en viss evne til forståelse, nemlig hjelpen til de politiske flyktninger.

Norge hadde ifjor fått dette problem med på delegeretforsamlingens dagsorden og jeg gav fra denne talerstol uttrykk for de følelser, som disse fedrelandsløses ulykkelige skjebne måtte fremkalle. Regjeringen foreslo å la alle flyktninger og statsløse nyde godt av Folkeforbundets mektige beskyttelse, da deres skjebne virkelig representerer et internasjonalt problem og bare en internasjonal beskyttelse kan erstatte den nasjonale beskyttelse, som disse mennesker er berøvet.

Vårt initiativ lyktes ikke dengang og det kan jeg bare beklage. Problemet er ikke løst. Tvertimot fører de politiske begivenheter med sig en stadig større strøm av politiske flyktninger av alle kategorier. Næsten alle land står før eller senere overfor sociale og økonomiske problemer på grunn av tilstrømmingen av utlendinger uten nogen hjelpemidler. Mange regjeringer har gjort store ofre og anstrengelser for å hjelpe disse ulykkelige til å finne en tålelig eksistens.

Jeg vil her spesielt hylde den franske regjering for hvad den har gjort i denne henseende. Den har ikke bare gitt flere millioner til hjelp for flyktninger, men de har gjort det med et storsinn uten nogen som helst fordommer, hverken når det gjelder raser eller politiske meninger. Men problemet er for stort til å kunne løses av enkelte regjeringer. Det man trenger er et utstrakt internasjonalt samarbeide. Jeg har gledet mig over det ar-

beide som er utført av det kontor som bærer min store landsmann Nansens navn. Men dette kontor har bare enkelte kategorier av problemer til behandling — de som for størstedelen opstod ved slutten av verdenskrigen. Man har ment å kunne likvidere dette hjelpearbeide om et par år. Disse flyktnings rettslige stilling blev ordnet ved en konvensjon av 1933, som dessverre er ratifisert av altfor få stater. For andre kategorier flyktninger — de som kommer fra Tyskland — har man søkt å skape en legal eksistens ved en internasjonal konvensjon i år, som for øieblikket bare er underskrevet av tre stater, Danmark, Norge og Frankrike. Den konvensjon er et av resultatene av den diskusjon om hele problemet som blev tatt op ved Folkeforbundets møte ifjor som følge av min regjering's initiativ.

Folkeforbundet besluttet å undersøke muligheten for at det skulde kunne overta omsorgen også for den kategori flyktninger, jeg har nevnt. Delegasjonene har mottatt rapporter om dette spørsmål, og jeg ber dem studere dem i en ånd, som er verdig det høie hverv som er betrodd oss. Jeg er overbevist om, at hvis vi forener våre krefter i det barmhjertighetsarbeide som samtidig er et arbeide av internasjonal social betydning, da tjener vi verdens fremtid på en overordentlig fruktbar måte.

Vi har på dette område bruk for en forsoningens ånd, og i det vi handler modig for de felles mål som våre menneskelige plikter tilsier i oss, styrker vi dermed også forsonlighetens ånd.

Mens vi omkring oss ser vokse frem så meget hat og så mange blodige kamper, blir det en ennu mere påtrengende plikt å gjøre hvad vi kan for å forsone nasjonene. Det kreves tålmodighet og et energisk arbeide i stort og smått. Men vi må ikke gå trett. For menneskehetens skjebne og vår civilisasjons eksistens er avhengig av dette.

Talen, om blev påhørt med dyp oppmerksomhet og interesse, blev lønnet med sterkt bifall av delegeretforsamlingen.

'Tidens Tegn' nr. 188.

15 aug. 1936.

Koht, Hambro og Sundby til Geneve.

Til medlemmer av delegasjonen til den 17. ordinære forsamling i Folkeforbundet i Geneve 21. september 1936 opnevnes: Delegerte: Utenriksminister H. Koht, stortingspresident C. J. Hambro, stortingsmann J. Sundby. Varamenn: Dr. C. L. Lange, professor F. Castberg, frøken Johanne Reutz, generalkonsul E. Maseng, byråsjef R. B. Skylstad.

„Dagbladet” opplyser i anledning av Sundbys opnevning, at han ikke tidligere har vært med i delegasjonen til Geneve. Det er blankt løgn. Sundby var første gang opnevnt til Genevedelegasjonen i 1933 av regjeringen Mowinkel og møtte også. I 1934 og i 1935 var han også spurt av regjeringen om å delta, men svarte nei.

Fidens Tegn nr. 182
8 aug. 1936.

Hvor står utenriks- ministeren?

Av
Signe Brueneck.

For vel en måned siden holdt Norges utenriksminister, medlem av arbeiderpartiets regjering, en betydelig tale i Geneve til fordel for sterkere utnyttelse av de muligheter Folkeforbundspakten inneholder for å bevare verdensfreden, „de hittil ubrukte muligheter som artikkel 19 innebærer om forebyggelse av fremtidige konflikter”. Utenriksministeren nevnte „denne artikkel, som gir Folkeforbundet adgang til å undersøke alle mellomfolkelige forhold, som hvis de skulde vedvare, kunde bli til fare for verdensfreden”, og understreket videre, at når han trakk frem de ubrukte muligheter, som Folkeforbundspakten inneholder til fredens bevarelse, så var det „for å fremheve visse plikter som vår tilslutning til Folkeforbundet pålegger oss”.

Med det konfliktsstoff for øie, som den spanske borgerkrig uten tvil innebærer, forekommer det mig at det norske folk har krav på å få bragt på det rene, om Norges utenriksminister mener at hans partis aksjon, til fordel for en av de stridende parter i den spanske borgerkrig, er i overensstemmelse med disse vårt folks plikter, som utenriksministeren gikk så sterkt inn for i Geneve?

En borgerkrig kan ha en ren indrepolitisk karakter, den behøver ikke gi grunn for mellomfolkelige konflikter, men den dag der fra andre land tas parti for eller mot en av de stridende parter, da er der ikke langt igjen fra den indrepolitiske strid til en mellomfolkelig konflikt. Verre blir jo også denne partitagen, når den som hos oss utgår fra landets regjeringsparti, uansett om den har regjeringens offisielle billigelse eller ikke.

Riktignok betyr det norske ar-

beiderpartis bidrag til det spanske regjeringspartis oprustning ikke så svært meget for utfallet av borgerkrigen i Spania, men den kjensgjerning, at der fra regjeringspartiet i Norge ved direkte støtte er tatt parti i den spanske borgerkrig, er et avgjort brudd på de forpliktelser vi har som medlem av Folkeforbundet, og som utenriksminister Koht så sterkt gikk inn for i Geneve. Som ansvarshavende for Norges utenrikspolitikk har vi rett til å vente en åpen erklæring fra utenriksminister Koht, om han mener at arbeiderpartiets aksjon er i overensstemmelse med hans syn på mellomfolkelig samarbeid, og om denne aksjon er i overensstemmelse med den nøytralitet, som utenriksministeren ved tidligere anledninger har hevdet så sterkt for Norges vedkommende, under eventuelle europeiske konflikter? Utenriksministeren har ordet!

Signe Brueneck.

*Dagbladet m. 181
6 aug. 1936.*

Reform av Folkeforbundet

Av professor Frede Castberg.

II.

Når spørsmålet er hvilken linje en liten og fredelig stat bør følge i disse reformspørsmål, tror jeg der må skjernes mellom øieblikkets behov, og de planer som tar sikte på fremtiden.

I den situasjon som foreligger idag, synes jeg det er absolutt nødvendig for stater som de nordiske å hevde sin nasjonale uavhengighet i alt som angår sanksjoner. Sanksjonene i sin nuværende skikkelse og i den nuværende situasjon innebærer, som før sagt, en særlig fare. Det var derfor etter min mening riktig at de syv såkalte nøytrale stater i sin erklæring i Genève den 1. juli i år tok forbehold overfor anvendelsen av art. 16 for tiden. Der kan med en viss moralsk rett henvises til at sanksjonsplikten etter paktens

art. 16 har til forutsetning en gjennomførelse av nedrustingen etter art. 8. Når nedrustingsbestemmelsen oppfylles, kan heller ikke sanksjonsbestemmelsen kreves oppfylt. Rent juridisk er dette resonnement omtvistelig, av grunner, som jeg ikke skal komme inn på her. Men selv om art. 16 ansees gjeldende helt ut, så hindrer det ikke at en innskrenkende fortolkning kan kreves godtatt, under trussel om utmeldelse av forbundet, hvis denne innskrenkende fortolkning ikke aksepteres. Det er etter min mening nødvendig å gjøre det klart at vi ikke automatisk vil være med i en hvilken som helst fremtidig Folkeforbundsaksjon mot en angripende stat, uansett hvor urimelig avvisende den angrepne stat har stillet sig. Vi må forbeholde oss vår fulle be-

lutningsfrihet, når det gjelder deltagelsen i sanksjoner i den internasjonale situasjon som består idag.

Men like viktig som det er å innta denne reserverte og forsiktige holdning i dagens internasjonale krisesituasjon, er det å stake ut linjene for en virkelig reform av Folkeforbundet. Og her bør slike stater som de nordiske etter min mening ikke vike tilbake for å påta sig endog meget vidtgående forpliktelser, såfremt vi har garantier for at Folkeforbundets freds- og rettsorganisasjon kan bli effektiv og virke rettferdig.

Det er mulig at man — slik som det nu blir anbefalt fra så mange hold — bør søke å undgå veien om revisjon av Folkeforbundspakten. Der henvises til at revisjonsveien erfaringsmes-

sig er en sen og vanskelig farbar vei. Reglene om formene for paksrevisjon gjør det kanskje vanskelig å nå frem på denne måte. Det er da heller ikke så sikkert at noen pakten-dring er absolutt nødvendig. Det er mulig at man kan nå frem til tilfredsstillende resultater ved autentiske fortolkninger av paktens bestemmelser og ved tilleggsavtaler til pakten, idet slike tilleggsavtaler da selvsagt bare får virkning for de stater som avslutter dem. Men dette er mer tekniske spørsmål. Langt viktigere er realiteten: Hva er det for reformer man i den ene eller den annen form — vil ha gjennomført?

Som det fremgår av hvad jeg alt har sagt, er oppgaven altså å styrke Folkeforbundets midler til å oprettholde fred, når der er øieblikkelig fare for at krig skal bryte ut, dernest å reformere sanksjonssystemet og endelig å utbygge midlene til fredelig bleggelse av internasjonale konflikter, som utspringer av kray på revisjon av bestående forhold.

For såvidt angår midler til å forebygge krig i en krisesituasjon, gjelder det på en eller annen måte å få revidert formene for anvendelsen av paktens art. 11. Meget vilde være opnådd, hvis denne bestemmelse kunde

bli anvendt slik at Rådets beslutninger her ikke krevet partenes tilslutning. Det måtte fastslåes at Rådet ved enstemmig beslutning, men partenes stemmer da ikke medregnet, skulde kunne gi partene de direktiver som måtte finnes påkrevet til forebyggelse av fredsbrudd. Også slikt som tilbaketrekking av tropper — noe som nu altså bare kan besluttet med partenes tilslutning — måtte da kunne påbys av Rådet uten tilslutning av partene. Men om det ikke nytter å få almindelig godkjennelse av en såvidt radikal fortolkning eller utbygging av paktens art. 11, kan man opnå adskillig ved å få statene til å slutte sig til den «overenskomst om å utvikle midlene til å forebygge krig» som blev vedtatt av Folkeforbundets forsamling i 1931. Overenskomsten er hittil bare ratifisert av Nederland og Norge, Nicaragua og Peru; og den er endnu ikke trådt i kraft. Dens bestemmelser er ganske visst ikke fullkomne fra de små og militært svake staters synspunkt. Men den inneholder dog ting av betydelig verdi som fredsgaranti. Først og fremst gir den Rådet myndighet til å treffe forføi-

sere ved å innarbeide Kellogg-pakten i Folkeforbundspakten? Og endelig: Må man ikke for å sikre rett og rettferdighet mellom folkene overveie tanken om å skape sanksjoner, — ikke bare overfor rettsstridig krig, men også overfor slike brudd på folkeretten som ikke innebærer krig

nene på denne måte at man får klare, bindende avgjørelser angående hvorvidt plikten til å delta i sanksjoner foreligger i det konkrete tilfelle. Det bør visstnok være en betingelse for plikten til å delta, — at der foreligger en beslutning herom av Folkeforbundets Råd, avgitt enstem-

ninger for å sikre at en stat, som har latt sine stridskrefter trenge inn på en annen stats område, trekker disse stridskrefter tilbake igjen. Dette er en myndighet, som overenskomsten tillegger Rådet nettop for det tilfelle at der ennå ikke foreligger krigstilstand mellom partene. Etterlevelsen av Rådets pålegg kan blir kontrollert av kommissærer, som Rådet opnevner. Det fastslås uttrykkelig i overenskomsten at Rådets beslutninger skal være bindende, når de er vedtatt enstemmig, idet der da ikke skal tas hensyn til partenes stemmer.

Det må være et absolutt minimumskrav at Rådets myndighet til å treffe forholdsregler til å forebygge krig blir så vidtgående som fastsatt i denne overenskomst.

Når det gjelder spørsmålet om å utvide Rådets myndighet til å treffe forholdsregler til forebyggelse av fredsbrudd i en farlig konflikt, er antagelig alle venner av Folkeforbundet enige. Der vil herske almindelig enighet om at en slik myndighetsutvidelse i sig selv er ønskelig.

Anderledes blir stillingen, når der spørres om en videre utbygging av Folkeforbundspaktens sanksjonssystem. Her vil mange av de mest ortodokse fredsvenner møtes med skeptikerne, ja

med Folkeforbundets argeste motstandere, i mistro til ethvert internasjonalt sanksjonssystem. Der er mange som mener: Man kan ikke møte krig med krig, eller med tvangsforanstaltninger, som selv leder til krig. Når krig først er utbrutt, kan bote midlet ikke være å utvide området for krigen ved å bruke maktmidler, som trekker nye stater med inn i den. De hevder videre: Historien gir oss nok av eksempler på at stater kan leve fredelig sammen til stadighet, uten at der er behov for noen organisert tvangsmakt, som kan settes inn mot den enkelte stat. Først og fremst har man slike eksempler i forbundsstater som Sveits og Amerikas Forente Stater. Begge er dannet ved sammenslutning av enkeltstater, og begge lever sitt kollektive liv, uten at der i vår tid noen gang er tale om anvendelse av militærmakt mot den enkelte stat. Eksempel på slikt fredelig samliv selv mellom stater, som ikke er bundet sammen i en felles forbundsstat, har man i de nordiske land, hvor innbyrdes krig ikke har forekommet på omtrent et og et kvart århundre, og hvor slik krig for fremtiden må ansees utenkelig.

Allikevel er denne tankegang etter min mening ikke holdbar og disse eksempler ikke overbe-

visende. I en forbundsstat er båndene mellom de enkelte stater av en helt annen art og ganske anderledes sterke enn mellom medlemmene av Folkeforbundet. Og ganske visst er freden uryggelig mellom stater som de nordiske, hvis folk er nær beslektet, og hvis innbyrdes tvister iallfall ikke gjelder så vitale spørsmål som de som skiller mange andre folk. Men derfra kan der ikke trekkes noen slutning til hvad der kreves for å oprettholde fred mellom nasjoner med en kultur og mentalitet, som er helt forskjellig fra vår, og i forhold, hvor der tvistes om hvad folkene selv iallfall tror gjelder deres ære og livsinteresser. Etter min opfatning kommer man ikke forbi selve sanksjonsprinsippet, det vil si: nødvendigheten av å organisere en eventuell maktanvendelse på Folkeforbundets vegne, først og fremst for å forebygge krig, derigjennem at en aggressiv stat på forhånd har kjenskap til den overmektige kollektive motstand som vil møte den, om den går til angrep. Nettop erfaringene i den japansk-kinesiske og den italiensk-etiopiske konflikt må ha lært oss det skjebnesvangre i at Folkeforbundet er svakt, — at dets maktmidler er skrøpelige og sent virkende, og derfor farlige å anvende for for-

bundets medlemmer.

Når opgaven er å skape sikkerhet mot krig, er en løsning etter systemet med regionale avtaler lite tilfredsstillende. Først og fremst innebærer enhver slik regional gruppering av sikkerhetssystemene en — ofte påpekt — fare for at man skal gli inn i alliansesystemer av lignende art som de som bestod før verdenskrigen, og som dengang så lite maktet å gi verden fred. Skal de regionale avtaler ha noen verdi fra fredssynspunkt, må betingelsen i hvert fall være at disse avtaler passes inn i Folkeforbundspaktens system, og at forbundets organer får like stor befatning med gjennomførelsen av sanksjoner etter disse avtaler, som med gjennomførelsen av sanksjoner etter pakten.

Det prinsipielt riktige må imidlertid være at sanksjonsproblemet finner sin løsning under ett, for hele Folkeforbundet. Og når det gjelder fremtidens ordning på dette område, mener jeg de nordiske land må kunne innta en langt mere positiv holdning enn de hittil har gjort. Vil vi virkelig ha kollektiv sikkerhet, må vi også være rede til selv å yde noe til gjengjeld. Den konvensjon om finansiell støtte som på finsk initiativ blev vedtatt av Folkeforbundets forsamling i 1930, er hittil bare ratifisert av Danmark,

Finland og Iran, og den er ennå ikke trådt i kraft. Konvensjonen hviler på den tanke at en stat, som har vært gjenstand for et rettsstridig angrep, eller som trues med et slikt angrep, normalt skal få de andre konvensjonsparters garanti for lån den optar for å kunne verge sig mot angrepet. — Denne konvensjon om finansiell støtte må bli et ikke uvesentlig ledd i fremtidens sanksjonssystem.

Men der kan være grunn til å gå adskillig videre. Bør man ikke opta til alvorlig overveielse det franske forslag fra 1932 om overenskomster angående militære kontingenter — spesielt av luftvåben — til istandbringelse av en internasjonal politimakt? Kan der ikke også bli tale om å gjennomføre den utvidelse av Folkeforbundets sanksjonssystem till å omfatte alle tilfelle av rettsstridig angrepskrig, som man på mange hold har ønsket å realisere ved å innarbeide Kellogg-pakten i Folkeforbundspakten? Og endelig: Må man ikke for å sikre rett og rettferdighet mellom folkene overveie tanken om å skape sanksjoner, — ikke bare overfor rettsstridig krig, men også overfor slike brudd på folkeretten som ikke innebærer krig og ikke ledsages av krig?

Jeg mener det riktige vil være å sette op som program en sær-

deles radikal utbygging av Folkeforbundets sanksjonssystem. Men jeg mener samtidig at dette ikke kan skje uten tilsvarende reformer på andre områder. Og jeg er helt klar over at de reformer jeg da sikter til, ikke lar sig realisere med ett slag.

Først og fremst er det umulig å skape et effektivt internasjonalt sanksjonssystem uten at der gjennomføres en almindelig nedrusting, i henhold til internasjonale avtaler. Først idet dette skjer, kan det nytte å organisere internasjonale maktmidler, så sterke at praktisk talt enhver krigersk aksjon mot Folkeforbundet er dømt til å mislykkes. Først når den internasjonale nedrusting blir til virkelighet, kan statene uten en uforholdsmessig risiko påta sig de vidtgående sanksjonsforpliktelser som det her er tale om.

Ennvidere må det være en betingelse for å utbygge sanksjonene på denne måte at man får klare, bindende avgjørelser angående hvorvidt plikten til å delta i sanksjoner foreligger i det konkrete tilfelle. Det bør visstnok være en betingelse for plikten til å delta, — at der foreligger en beslutning herom av Folkeforbundets Råd, avgitt enstemmig, selvsagt bortsett fra de stemmer som avgis av partene i konflikten. Det er dette system,

som er fastslått i konvensjonen om finansiell støtte. Og det kan være naturlig å legge dette prinsipp til grunn, om enn selv en slik modifisert enstemmighetsregel kan tenkes å føre til at Folkeforbundet undtagelsesvis blir lammet i sin aksjon ved sabotasje fra en eller flere rådsstaters side.

Endelig er det etter min mening en betingelse for at et vidtgående sanksjonssystem skal være akseptabelt, at man får et mere effektivt system for bileggelse av internasjonale tvister enn det man nu har, i forholdet mellom de fleste land. Nu har ganske visst et stort antall stater bundet sig til å motta dom av den faste internasjonale domstol i rettslige tvister. Man har dessuten permanente forliksnevnder for krav av annen art, likesom man har traktater om voldgift. Og man har Folkeforbundet som meglingsinstitusjon, først og fremst megling av Folkeforbundets Råd. Men den stat som vil ha et bestående rettsforhold revidert, vil allikevel ikke komme noen vei bare ved hjelp av disse doms- og meglingsinstitusjoner. Domstolene er etter nesten alle overenskomstene bundet til å dømme etter bestående traktater. Og om flertallet i en forliksnevnd skulde kunne tenkes å anbefale en stat å opgi noe av sin rett til fordel for en annen stat,

vil en slik anbefaling neppe ha stor autoritet. Et «nei» fra den besiddende stat vil forøvrig i alle tilfelle avgjøre kravets skjebne.

Her trenges der en reform. La oss ikke glemme at den mann som mere enn noen annen har fortjenesten av at vi overhodet har et Folkeforbund, Woodrow Wilson, i sitt første forslag til Folkeforbunspakt vilde gi Forbundsforsamlingen myndighet til med tre fjerdedels flertall å kreve grenserevisjoner i henhold til de angjeldende befolkningers ønske. Det er mulig at det er å gå for vidt, når man på denne måte vil gi forsamlingen myndighet til med kvalifisert flertall selv å beslutte en revisjon. Det er også mulig at der trenges et betydelig mere komplisert system enn det som er gjennomført etter visse voldgiftstraktater, f.eks. etter de traktater som Spania har avsluttet med Danmark og Norge. Disse traktater gir en voldgiftsdomstol simpelthen myndighet til i ikke juridiske tvister å erklære bindende for partene den ordning som domstolen vilde finne rimelig som megler i tvisten. Der kan tenkes mange andre former for behandlingen av de tvister som utspringer av revisjonskravene. Men sikkert er det at vi her står overfor et av de største problemer i den internasjonale politikk. Uten en tilfredsstillende behandling av krav av

denne art, nytter det ikke å utbygge et internasjonalt sanksjonssystem. Et Folkeforbund, som bare skal ha til opgave å oprettholde mot alle angrep den internasjonale status av idag, betyr en fornektelse av historiens lære. Også Folkeforbundet og folkeretten i det hele må bygges på den erkjennelse at alt bestående står under forvandlingens lov. La oss ikke tolerere at «es erben sich Gesetz und Rechte wie eine ewige Krankheit fort»!

Derfor bør det i fremtidens sanksjonssystem være en betingelse for at en stat skal få Folkeforbundets støtte, at den har vært villig til å underkaste sin sak en fair prøvelse, selv om motpartens krav går ut på revisjon av bestående forhold. En uforsonlig, formalistisk fastholden ved bestående rettigheter under alle forhold, en steil avvisning av å la et revisjonskrav prøve, fortjener ikke at Folkeforbundet setter sine maktmidler inn, og at Folkeforbundets medlemmer setter sin nøytralitet på spill.

Jeg har dermed pekt på de reformer som etter min mening er de viktigste i freds- og Folkeforbundspolitikken. De mangler som det gjaldt å bøte på, var først og fremst utilstrekkeligheten av Folkeforbundets midler til å bekjempe krig og forebygge krig, og det mangelfulle system til bileggelse av internasjonale kon-

flikter, som utspringer av krav på revisjon av bestående forhold.

Det første skritt i den nuværende internasjonale situasjon med kapprusting og permanent politisk krisetilstand måtte nødvendigvis være å ta en kraftig reservasjon overfor det bestående sanksjonssystem. Men nettop den negative holdning de nordiske stater må ta under øieblikkets forhold, gjør det etter min opfatning til en plikt at vi går inn for en virkelig konstruktiv politikk, når det gjelder Folkeforbundets fremtidige skikkelse. Folkeforbundets krigsforebyggende midler bør styrkes, dets maktmidler videre utbygges; men samtidig må det også sørges for at alle internasjonale konflikter kan få en reell, virkelig tilfredsstillende behandling. Betingelsen for at disse reformer skal kunne settes ut i livet, er at der blir gjennomført en effektiv, internasjonal nedrusting.

Og dermed vender vi tilbake til vårt utgangspunkt: Militær nedrusting forutsetter en mentalitet hos folkene, som er anderledes enn den vi møter så mange steder idag. Også derfor må arbeidet for å skape en fordragelighetens ånd gå hånd i hånd med arbeidet for å utbygge de internasjonale fredsinstitusjoner.

der, den mann som skje anså mest sikken, forlot banen og var det dødsstille p

Sørrie eier en ve på banen som få menn på den olymp siddelse av. Han folkene når han bruke kosten akku som han vilde ha dserte sig i et lyser holde varmen. Han stød med de 47.01 - 47.66 — 48.65 og 4merke til bandt slvertsen fikk ikke kast, men viste g

Lidman Sverige

Noen få inntry heatene på 110 n rikanske fenomen de vel være lik dette løp som O går eminent ove sikkert bør det mer med i fina amerikanerne i lossalt som de skulde tilsi. Til søksheat på 15 er han nok og foran mellomhe ner som ventet sigste type ve heat, Lavery, S At man med løpe på så go hopper klosset en nybegynner gammel i leke

"Dagbladet" m: 180
5 aug. 1936.

Reform av Folkeforbundet

Av professor Frede Castberg.

Professor Frede Castberg holdt i Stockholm igår et foredrag om reform av Folkeforbundet, som vakte stor opsikt i den lille krets som hørte det. Vi gjengir her første del av foredraget. Imorgen bringer vi slutten.

I.

Folkeforbundets nederlag i den italiensk-etipiske konflikt er en tragedie, som for alle fredsvenner har reist spørsmålet om reform av Folkeforbundet. Man spør sig: Hvilke er de skjebnesvangre mangler ved Folkeforbundet som det nu er? Hvorledes skal forbundet kunne omskapes, slik at det gir den garanti for rett og fred som de fleste mennesker håper på?

Ganske visst: Menneskehetens lidelser idag beror nok meget på den sinnsinnstilling som råder. Det er ikke vanskelig å se at tilværelsen vilde bli anderledes, hvis menneskene var mindre

Frede Castberg.

havesyke, mindre fanatiske, mindre hatske og mindre mistenksomme enn de nu er. Men man kan ikke opgi arbeidet for bedre og mere effektive rettsregler og institusjoner, fordi menneskene er slik som de er. Forresten er der sikkert en vekselvirkning tilstede her: Institusjoner og rett virker på mentaliteten, — som mentaliteten igjen viker inn på utviklingen av rett og institusjoner. Mener

man at fred og rett er verdier i folkenes liv — selv det er ikke alle enige om nu for tiden, — og mener man at arbeidet for disse verdier kan føre til resultater, da er det sikkert nødvendig å ta kampen op både for en fordragelighetens ånd og for effektivt og rettferdig virkende fredsinstitusjoner.

Folkeforbundet er den institusjon som menneskenes fredshap efter verdenskrigen først og fremst har vært knyttet til. Og det er Folkeforbundets svakheter vi først og fremst må undersøke i den situasjon som foreligger.

Når jeg nu først skal gjenngå de mangler ved Folkeforbundet som det forekommer mest nødvendig å råde bot på vil jeg ta saken mest m praktisk. Det gjelder ikke onpavise manglene så å si i lysen internasjonal idealrettsstand. Da måtte hver eneste åttikkel i Folkeforbundets parstøpeskjeen. De mangler jeg vil nevne, er slike som det overhodet kan være tale om å få ret-

tet på — og som det er nødvendig å få rettet på — i en ikke altfor fjern fremtid. Det er mangler som er såvidt i øinefallende at de har vært fremholdt i drøftelser om Folkeforbundet så å si hele verden over i de senere tider.

Først og fremst ligger det jo nær å fremheve nu efter Folkeforbundets nederlag i den italiensk-etipiske konflikt manglene ved Folkeforbundspaktens sanksjonssystem. Man kan uttrykke det slik at sanksjonssystemet på den ene side har vist sig ikke å virke effektivt, mens det på den annen side allikevel innebærer en alvorlig fare for Folkeforbundsstatenes nøytrality under en kommende krig. Folkeforbundspaktens artikkel 16 organiserer sanksjoner mot den stat som går til krig i strid med paktens krigsforbud, og pålegger forbundets medlemmer å avbryte økonomisk og annet samkvem med den paktbrytende stat. — Medlemmenes plikt til å delta i de økonomiske sanksjoner i den situasjon som forelå ved det ita-

lienske angrep på Etiopia, var ikke tvilsom. Ennvidere kan det vel nu sies å være skapt en precedens for at der ikke efter paktten består noen umiddelbar forpliktelse til å skride til anvendelse av militær makt mot paktbryteren. Derimot har visse av de regjeringer som deltok i de økonomiske sanksjoner mot Italia, hevdet at paktten skulde forplikte Folkeforbundets medlemmer til militær hjelp, for det tilfelle at de økonomiske sanksjoner fører et medlem av forbundet ut i krig. Denne plikt blev utledet av en passus i paktens artikkel 16, som pålegger medlemmene å yde hverandre gjensidig støtte overfor de forholdsregler som den paktbrytende stat måtte gripe til mot en av dem. Efter min mening rekker denne bestemmelse ikke så vidt. Men allerede den omstendighet at visse stormaktsregjeringer nu innfortolker i paktten en slik eventuell forpliktelse til militær støtte, viser hvorledes sanksjonssystemet vil kunne brukes til å trekke stater med i krig, selv om

ter i Paris den 7. mie
ter det at den fran- ing
ikke vil akseptere og

I vår lengdehoppet i Berlin.
mer er:
ns 100, 200 og lengehopp,
valle 400, Hornbostel 800
geren Albritton høide, Me-

adows star, Carpenter diskos og Lash
3000 og 5000 meter løp. Alt i alt et
utsøkt utvalg av de mest bemerkelses-
verdige skikkelser i Berlin nu om de

satsen kom
de igjen: E
luften. Det
noe med
ene er rel
il å satse
luften er t
kke kraftig
os denne
te ham kr

Tve

Vi fikk
tribunen. A
over banen
en stigning
maken til

st og fremst ligger det i
fremheve nu efter Folke
dets nederlag i den ital
iopiske konflikt mangle
d Folkeforbundspakten/
assystem. Man kan u
let slik at sark

at den ene side har vis
 virke effektivt, men
 annen side allikev
 en alvorlig fare fo
 ndsstatenes nøitrali
 en kommende krig
 dspaktens artikkel 1
 sanksjoner mot de
 til krig i strid med
 forbud, og pålegge
 medlemmer å avbry
 og annet samkvem
 brytende stat. —
 plikt til å delta
 sanksjoner i der
 relå ved det ita.

agnings-
 gene som
 ette falt
 dnet slik
 ulde be-
 lemmer.
 eieriene
 ale om-
 ne ut-
 en dre.

lagres mor) skal
 nen reol hos en u
 her i byen, mens
 gurd Jorsalfarers
 eneste som fremdel
 den vidt bereiste m
 bevart bak lås og
 institutt.

Men nu later d
 Jorsalfarer ikke er
 i Oslo gravlagte
 hvis gravfred er
 forholdene synes å
 samme for Halvard
 graver som for Ni

de ønsker å holde sig utenfor. Og paktens artikkel 16 inneholder en annen bestemmelse, som i hvert fall utvilsomt forplikter medlemmene til å handle i strid med nøytraliteten i tradisjonell betydning. Jeg sikter til bestemmelsen om at medlemmene skal tillate gjennommarsj gjennom sitt territorium av ethvert medlems stridskrefter, som deltar i en felles aksjon for å håndheve forbundsforpliktelsene. Det trenger ingen nærmere påvisning at denne bestemmelse utsetter Folkeforbundets medlemmer for en overordentlig stor fare for å bli inndratt i krig. Særlig farlig vil stillingen i så henseende være i det tilfelle at Folkeforbundet står splittet i to grupper, som er uenige angående spørsmålet om hvem av de krigførende det er som er angriper, og som derfor skal rammes av sanksjoner.

Man kan si at ethvert sanksjonssystem for å være effektivt må ofre de enkelte forbundsmedlemmers nøytralitet. Men skal nøytraliteten ofres, må det være for et system, som gir virkelig sikkerhet. Det gjør det nåværende sanksjonssystem ikke. Det utsetter en stat for å bli inndratt i nær sagt hvilken-somhelst konflikt. Men sikkerhet gir det ikke.

En annen vesentlig svakhet ved det bestående Folkeforbund er dets mangel på effektive midler til å forebygge en truende krig. Igjen står vi overfor en svakhet, som har vært fremholdt mange ganger før: Forbunds-pakten har forholdsvis detaljerte bestemmelser om hvad Folkeforbundets medlemmer skal gjøre for å ramme en stat, som er gått til krig i strid med pakten. I det tilfelle har man «sanksjoner», — om de enn — som sagt — er mangelfulle. Men der er nesten intet uttalt i pakten om hvad som skal gjøres for å hindre at krigen bryter ut, når den først er på terskelen. I tilfelle av trusel om eller fare for angrep på et forbundsmedlems «territoriale integritet eller bestående politiske uavhengighet», skal «Rådet overveie de midler som kan sikre fullbyrdelsen av medlemmenes garantiplikt» efter paktens art. 10. Og art. 11 erklærer enhver trusel om krig for å interessere hele forbundet som «skal ta de skritt som må ansees for å være egnet til virksomt å sikre fred mellem folkene». Men der er ikke gitt Folkeforbundets Råd noen spesiell myndighet til å gi partene i en farlig konflikt bindende direktiver til forebyg-gelse av krig. Derfor kan bin-dende beslutninger av denne art i Rådet ikke treffes, uten at partene selv aksepterer dem. Hvis Rådet i en tvist om et land-område finner det nødvendig for å forebygge krig at den stat som

har besittelsen, avstår fra visse suverenitetshandlinger, da har Rådet efter paktens ikke noen myndighet til å gi et slikt pålegg uten vedkommende stats egen tilslutning. — Hvis Rådet finner at partene under en truende konflikt mellom to nabo-stater bør trekke sine tropper tilbake til linjer innenfor landegrensen, så kan heller ikke et slikt pålegg gis uten partenes tilslutning.

Hvor mangelfullt paktens krigs-forebyggende system virker, så man særlig klart under den italiensk-etipiské konflikt. Her kunde den ene part uforstyrret av Folkeforbundet åpenlyst i månedsvis treffe de mest omfattende forberedelser til sitt erobningsfelttog, mens Folkeforbundets bestrebelser utelukkende hadde karakter av en megling, som under slike forhold ikke kunde føre til noe tilfredsstillende resultat.

Den tredje — og siste — mangel som jeg vil peke på, hefter ikke bare ved Folkeforbundet, men stort sett ved hele det rådende internasjonale rettssystem. Jeg sikter til Folkeforbundspaktens og hele den positive folkeretts ensidige statiske karakter. Det vil si: Folkeretten er et system av rettsregler, som avgrenser eksisterende, erhvervede rettigheter og i det hele regulerer bestående rettsforhold, men som henviser enhver nydannelse av rettsforhold til avtale mellom statene. Folke-

forbundspakten tilsikter i første rekke å garantere medlemmene deres erhvervede rettigheter mot angrep. Den dynamiske side av statenes liv — rettsutvikling og reform — er der sørget dårlig for. Folkeforbundspaktens art. 19 gir ganske visst Folkeforbundets Forsamling rett til «fra tid til annen å opfordre forbundets medlemmer til å ta under ny overveielse traktater, som er blitt uanvendelige, eller mellomfolkelige forhold, som, hvis de skulde vedvare, vilde kunne medføre fare for verdensfreden». Men for det første kan Forsamlingen, som det klart fremgår av ordene, ikke gi en stat noe bindende pålegg om å gå med på revisjon av noe traktatforhold eller overhodet noe pålegg, som har rettslige virkninger. Den kan bare rette en opfordring. Og dertil kommer at de stater som i første rekke er interessert i oprettholdelse av status quo — d. v. s. de fleste og blandt dem de mektigste i Folkeforbundet, — har vist en tendens til å fortolke artikkel 19 på en slik måte at bestemmelsen blir fullstendig verdiløs. I en note, som den daværende franske utenriksminister, Paul Boncour, rettet til den rumenske minister i Paris den 7. juni 1933, heter det at den franske regjering ikke vil akseptere

noen annen fortolkning av pak-
tens art. 19 enn den hvorefter
opfordringen til å skride til trak-
tatrevisjon krever enstemmig-
het av alle medlemmer, som del-
tar i voteringen, deri innbefat-
tet partenes stemmer. Dette er
ensbetydende med å ville gi sta-
tus-quo-statene rett til å av-
skjære endog en blott og bar
henstilling fra Folkeforbundets
side om traktatrevisjon! Det er
i stil med denne ødeleggelse av
selve idéen i art. 19, at Folke-
forbundsforsamlingen i 1928,
ved utarbeidelsen av generalak-
ten for fredelig bileggelse av
internasjonale tvister, tok inn en
uttrykkelig bestemmelse i akten
om at de internasjonale domsto-
ler, selv i ikke rettslige konflik-
ter, skulde dømme efter gjel-
dende rett. Som om en tvist,
som nettop utspringer av at en
stat anser et bestående rettsfor-
hold utilfredsstillende og krever
det endret, skulde kunne løses
på fyldestgjørende måte ved at
der dømmes efter gjeldende rett,
og ethvert revisjonskrav altså
avvises så å si rent automatisk.
Når man på denne måte gjør
forhandlingsveien til den eneste
mulige i disse særlig ømtålelige
og farlige konflikter, setter man
i virkeligheten like frem en pre-
mie for revisjonsstatenes oprust-
ing. For det ligger i dagen —
og erfaringen bekrefter det —

at hvis en revisjon skal avven-
ge utelukkende av den besitten-
de stats forgodtbefinnende, da
blir det den krevende stats mi-
litære styrke som blir avgjø-
rende.

De mangler jeg nu har påpekt ved det rådende system, er efter min mening de viktigste. — Man kan naturligvis si at den største mangel ved statenes samliv idag er at man ikke har gjennomført noen avrusting, ja ikke engang en effektiv rustingsbegrensning. Men feilen ligger her neppe i institusjonene. Det er derimot en oppgave, som angår utbyggingen av de internasjonale institusjoner, først og fremst Folkeforbundet, å skape effektive sanksjoner overfor krig, effektive midler til forebyggelse av krigsutbrudd og effektive organer til bileggelse av alle konflikter, også slike som utspringer av krav om revisjon av bestående forhold.

Haravnes m: 158

10 juli 1936.

Koht har liten tro på Folkeforbundets september-møte.

Men grunnlaget kan legges til rette for senere arbeid.

Stemningen i Genève var meget trykket.

Oslo: Med utenlandstoget igår kom utenriksminister Koht tilbake fra delegertforsamlingens møte i Genève. En av Arbeiderbladets medarbeidere vekslet noen ord med utenriksministeren like etter ankomsten.

På spørsmål om det ikke gjorde sig gjeldende en sterk pessimistisk stemning i Genève, svarte Koht at alle var klar over at Folkeforbundet har lidd et nederlag og derfor var stemningen meget trykket. Utenriksministeren bekreftet at det fra nordisk

hold og særlig fra ham personlig måtte gjøres en kraftig innsats for å få med i resolusjonen den passus, hvor det minnes om de vedtak, som blev fattet da sanksjonene blev vedtatt.

Med tanke på at det nu er spørsmålet om en reform av Folkeforbundet, som står på dagsordenen, spør bladet om utenriksministeren tror det vil komme noe positivt ut av delegertforsamlingens møte i september.

Koht svarer at han tror ikke det vil komme så meget ut av den, men nu vil det jo bli lagt frem forslag og en får høve til å drøfte tingene, slik at grunnlaget kan legges til rette for senere arbeid. Og i ett spørsmål her-ker det jo allerede nu temmelig stor enighet. Det gjelder para-graf 11 i Folkeforbundspakten,

som gir adgang til å gripe inn på et tidlig tidspunkt og forsøke megling mellem stridende parter. Nu kreves det enstemmighet for å kunne gå til et slikt skritt og det land, som er i konflikt, regnes med. De nøytrale har arbeidet for å få ophevet denne regel om enstemmighet og det har nu Frankrike åpent gitt sin tilslutning.

Til slutt spør bladet om hvordan Kohts tale, hvor han jo reiste en hel del viktige spørsmål om nedrustningen og om kolonispørsmålet, blev mottatt i Genève.

Koht fikk av personlige henvendelser det inntrykk at en på mange hold, først og fremst blandt de nøytrale, men også blandt andre, har vært tilfreds med at disse spørsmål blev reist.

Offenprinten nr. 330

4 juli 1936.

Folkeforbundet har lidt nederlag. Men aksjonen var riktig.

Uverdig å opheve sanksjonene uten samti-
dig å fastslå at de blev besluttet ut fra
rettferdige betraktninger.

Utenriksminister Koht taler i Genf.

Utenriksminister Halvdan Koht.

Genf, 3. juli.

I sitt innlegg på delegeretforsam-
lingen idag, uttalte utenriksminister
Koht:

For noen dager siden, da denne
forsamling gjenoptok sitt arbeide,
skrev en italiensk avis: Genf er
blitt tvetydighetens rike. Jeg håber
at man ikke lenger skal kunne si
det når vi har sluttet vårt arbeide.
For det er et viktig krav og det er
en felles plikt for oss alle at vi ikke
blir sittende i tvetydigheten, men
at vi klart løser probleme. Det gjel-
der da ikke å nøie sig med almindeli-
ge talemåter, hvor sanne eller slæn-
de de en kan være. Vi må gå like løs
på øieblikkets spørsmål, og si vår
mening uten omsvøp.

Vi innrømmer alle — for det er
nytteløst å benekte kjensgjernin-
gene — at den aksjon som Folke-
forbundet har satt igang har ført
oss til et nederlag. Vi har hverken
kunnet stanse krigen eller hindre
Etiopias erobring av italienske trop-
per. Men betyr det at det var urett
av oss å gjøre dette forsøk? Må vi
også innrømme at grunnene og mo-
tivene for denne aksjon var fell-
aktige? På ingen måte.

Det er ingen skam å erkjenne at
man er slått, men det vilde være en

Fortsatt side 6, spalte 1.

i ser oss omkring i den po-
erden, tror jeg vi kan være
å erkjenne at den største
vi har for tiden, er den
ning som næsten alle land
et sig inn i. Denne økning
ingene står i direkte strid
tens art. 8, som uttrykkelig
medlemsstatene plikten til
e sine rustninger.
edet mig derfor forleden

London, p. t. Holmestrand
strand og Journalist Road
Store Snekkestad Gård
— Frk. Ingjerd (Moss)
Berge Bergen.
kjebmann Jacob Jerv
— Frk. Ruth Gab

HANS GAT
AIR

ign den med and

ale, Karl Johansgt. 33.

som krever en upartisk og forson-
lig undersøkelse og forliksbehand-
ling i verdensfredens interesse. Det
er ikke min hensikt å foreslå at
man straks skal gå igang med en
undersøkelse av de ømtålige
spørsmål, men jeg tillater mig å
minne om de vektige uttalelser
som Storbritanniens daværende
førstedelegerte, Sir Samuel Hoare,
fremkom med under forsamlingen
ifjor høst. Han utviklet tanken
om å gjenopta til overveilelse ko-
loni-spørsmålet i hele dets bredde,
særlig dets økonomiske side, og
det er en tanke som ikke bør glem-
mes når man overveier de forholds-
regler av forebyggende natur som
bør tas mot krigsfare.

Når jeg har understreket alle
disse muligheter som pakten gir
anvisning på for å hindre konflik-
ter og dermed bevare freden, har
det været for å fremheve hvilke
plikter vår tilslutning til Folke-
forbundet pålegger oss i denne
henseende.

Utenriksminister Kohts tale blev
påhørt med stor oppmerksomhet, og
blev lønnet med livlig bifall. Den
var senere også gjenstand for liv-
lige kommentarer i korridorene.

Omtalen av artikkel 19 (revi-
sjonsparagrafen) vakte meget stor
interesse.

Kohts tale

(Forts. fra 1. side.)

skam, hvis man samtidig med å erkjenne nederlaget, nedverdiget oss til å innrømme at vi hadde tjent et falsk ideal. Hver nasjon har sin ære. Folkeforbundet har også sin ære å forsvare. Det vilde være vår forsamling uverdigg å tilråde ophevelse av sanksjonene uten å forkynne høyt at vår aksjon for å stanse krigen bygget på rettferdige betraktninger og på hellige plikter. Hvis vi i dette nederlagets øieblikk ikke vilde minne, rolig og uten hat, om de kjensgjerninger som blev fastslått og de vedtak som blev gjort ifjor, vilde det være ensbetydende med å føie et moralsk nederlag til det materielle. Det kunde Folkeforbundet ikke overleve.

Reformen av Folkeforbundet

Jeg skal ikke gjenta hvad tidligere talere har sagt om dette spørsmål. Vi vet alle at problemet er altfor stort og altfor komplisert til å kunne løses av denne forsamling. Det blir næste forsamlings oppgave å ta opp til grundig drøftelse spørsmålet om en reform av Forbundet, og jeg går ut fra at det blir ført opp på dagsordenen for vårt møte i september.

Man har talt meget både om våre møter ifjor høst og i disse dager om den troskap man skylder og som man akter å vise paktens, og man kan godt si — uansett de forhold som Russlands førstedelegerte med rette tok — at denne troskap har vist sig å være en realitet under den nuværende krise. De vil imidlertid ha bemærket at visse forsikringer om og visse beviser på troskap bare har gjeldt en bestemt artikkel i paktens, i virkeligheten også den som innebærer de verste vanskeligheter, den berømte art. 16, sanksjonsartikkelen. Men denne artikkel er i virkeligheten bare det avsluttende ledd i Folkeforbundets bestemmelser. Den behandler det tilfelle at en krig allerede er brutt ut, og den leder i siste instans til militære forholdsregler, det vil si til en krig ført av selve Folkeforbundet. Men intet er i virkeligheten sikrere enn at Folkeforbundet ikke er opprettet for å føre krig, det er skapt som et fredsredskap og som sådant bør det opprettholdes. Det er derfor av viktighet å forlange troskap mot alle de bestemmelser i paktens som i første rekke tar sikte på å sikre og organisere verdensfreden.

Hvis vi ser oss omkring i den politiske verden, tror jeg vi kan være enige om å erkjenne at den største krigsfare vi har for tiden, er den kapprustning som næsten alle land har kastet sig inn i. Denne økning av rustningene står i direkte strid med paktens art. 8, som uttrykkelig pålegger medlemsstatene plikten til å redusere sine rustninger.

Det gledet mig derfor forleden

dag å få høre den franske førstedelegertes klare erklæring til fordel for avrustning, og det er med glede at jeg understreker hans ord om at avrustning er betingelsen for «absolutt sikkerhet». Det må tilføies at den også er betingelsen for at de tvangsmidler som er foreskrevet i art. 16 skal føre frem.

Regionale avtaler kan føre til militær-allianser.

Utenriksministeren kom derefter inn på spørsmålet om regionale avtaler. Jeg deler den tvil som den hollandske førstedelegerte har gitt uttrykk for på dette punkt. De regionale avtaler kan omdannes til militærallianser, og når vi ikke ønsker å se Folkeforbundet anta formen av en stor militærallianse, kan vi endnu mindre ønske at det danner sig grupper av denne natur innenfor forbundet. For opprettholdelsen av freden er det bedre at alle de artikler i paktens som tar sikte på å hindre krig og skape en almindelige forståelse mellem folkene blir strøket. I denne henseende slutter jeg mig helt til det som den danske førstedelegerte sa om artiklene 10 og 11. De bør ikke forbli en død bokstav. Men jeg vil dessuten gjerne peke på de hittil ubrukke muligheter som artikkel 19 innebærer til forebyggelse av fremtidige konflikter.

Revisjon av fredstraktatene.

Denne artikkel, som gir Folkeforbundet adgang til å undersøke alle mellomfolkelige forhold — jeg citerer artikkelens egen ordlyd: «... som hvis de skulde vedvare vilde kunne medføre fare for verdensfreden...», — denne artikkel har ofte været betraktet med frykt og mistillit fordi man i den har sett grunnlaget for en radikal revisjonisme.

Jeg tror tvertimot at man i denne artikkel burde se et sikkerhetsmiddel av stor nytte. Nettop i disse dager har man tatt fatt på en fredelig revisjon av traktaten om demilitariseringen av Dardanellerne. Man kunde kanskje ha undgått Tysklands beklagelige traktatkrenkelser hvis man hadde været villig til i tide å gå frem overensstemmende med bestemmelsene i den nevnte artikkel.

Koloni-spørsmålet bør tas opp i hele sin bredde.

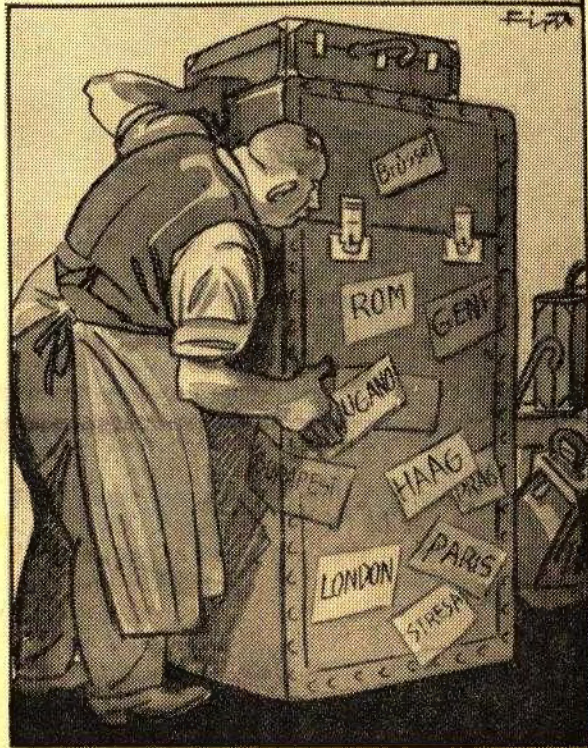
Og ingen kan tvile på at det på mange kanter av verden består forhold mellem statene som innebærer en sterk fare for konflikt, og som krever en upartisk og forsonlig undersøkelse og forliksbehandling i verdensfredens interesse. Det er ikke min hensikt å foreslå at man straks skal gå igang med en undersøkelse av de ømtålige spørsmål, men jeg tillater mig å minne om de vektige uttalelser som Storbritanniens daværende førstedelegerte, Sir Samuel Hoare, fremkom med under forsamlingen ifjor høst. Han utviklet tanken om å gjenopta til overveielse koloni-spørsmålet i hele dets bredde, særlig dets økonomiske side, og det er en tanke som ikke bør glemmes når man overveier de forholdsregler av forebyggende natur som bør tas mot krigsfare.

Når jeg har understreket alle disse muligheter som paktens gir anvisning på for å hindre konflikter og dermed bevare freden, har det været for å fremheve hvilke plikter vår tilslutning til Folkeforbundet pålegger oss i denne henseende.

Utenriksminister Kohts tale blev påhørt med stor oppmerksomhet, og blev lønnet med livlig bifall. Den var senere også gjenstand for livlige kommentarer i korridorene.

Omtalen av artikkel 19 (revisjonsparagrafen) vakte meget stor interesse.

'Stürmer', m. 22. Jhr 1936 (Mai)

Ein Gutes haben diese Konferenzen, die Leute
kommen rum in der Welt

"Aftenposten" nr. 181
8 april 1936.

Etiopia ber om hjelp.

En siste appell til Folkeforbundet om å stanse Italias barbariske krigsførsel.

Genf, 7. april.

Den etiopiske utenriksminister har sendt en inntrengende henstilling — en siste appell som det heter — til Folkeforbundet i anledning av 13-mannskomiteens møte og bedt om at Etiopia nu må bli hjulpet på en effektiv måte.

Det heter bl. a. i henstillingen at det italienske angrep på Etiopia var nøie overveid og planlagt, men det blev ikke truffet nogen effektive forholdsregler for å hindre det. Man ventet og ventet og utsatte stadig avgjørelsen. Også da Folkeforbundspaktens artikkel 16 var satt i kraft var det stadig nogen som fikk avgjørelsen utsatt. Senere har angriperen masakrert befolkningen i Etiopia. De italienske tropper farer frem med ild og sverd og har endog brukt gass i strid med alle forpliktelser som Italia tidligere har påtatt sig. Den forvirring i alle moralske begreper som det italienske overfall har skapt rundt om i verden vil få de frykte-

Fortsatt side 6, spalte 1.

ligste følger. Og de små stater må spørre sig selv hvad slags vern de har i den kollektive sikkerhet som Folkeforbundspakten har lovet dem.

Etiopia må nu endelig få den støtte som det har rett til etter paktten. Hvis det ikke skal reises nogen annen hindring for italienernes barbariske krigsførsel enn en platonisk henstilling til begge parter om å opta forhandlinger, da vil man få se hvad slags følger rettløsheten vil få. Det tales så meget nu om at freden er udelelig. Men hvordan skal det kunne herske kollektiv sikkerhet når Folkeforbundets medlemmer enten forsømmer å hjelpe eller simpelthen nekter. En må spørre sig selv om kollektiv sikkerhet ikke er annet enn platoniske protester og smukke medfølgende ord.

Etiopia håber at Folkeforbundet ikke vil finne sig i at det etiopiske folk blir ødelagt, og at det nu ikke lenger vil vente med å hjelpe den stat som er blitt angrepet på en så uberettiget måte.

Folkeforbundets 13-mannskomite holder sitt første møte imorgen formiddag. De ter den italiensk-etioptiske konflikt som står på dagsordenen, og flere utenriksministre kommer til å delta i forhandlingene, bl. a. Eden, Titulescu og Flan-din.

'Fidius Tegne' nr: 66
18 Mars 1936.

Hr. Munchs dilemma.

Skjebnen er undertiden en stor humorist og den spilte den salonradikale hr. Munch et slømt puss, da den lot ham stå op som Hitlers eneste forsvarer i Folkeforbundets råd. Vi grøsser ved tanken på hvad for eksempel redaktør Skavlan kunde blitt utsett for, hvis han hadde vært utenriksminister og medlem av rådet! Og dog kan vi ikke bebreide hr. Munch at han optrådte som han gjorde. En utenriksminister sitter ikke i en internasjonal forsamling for å drive partipolitikk og enda mindre for å gi uttrykk for sine sympatier og antipatier; — han sitter der for å representere sitt l a n d. Og hvis hr. Munch har tenkt på ryktene om, at Danmark i tilfelle av en europeisk krig var utsett til det ærefulle hverv å være Tysklands spisekammer kan man forstå, at han ikke ønsker å tirre

en nabo, som ikke er særlig oplagt til spøk. Selv den verste danske nazist-eter kan ikke se bort fra, at Danmark grenser til Tyskland og at grensetraktene har en meget ømfintlig karakter.

Episoden inneholder en moral, som vi bør legge oss på hjerte enten det gjelder utenrikspolitikk eller samhandel eller sport og vitenskap i vårt forhold til Tyskland — og for den saks skyld til en hvilkensomhelst fremmed stat. Det er den gamle regel, at man aldri skal blande sig i andre lands innenrikspolitiske forhold. Det kan virke som feighet og som mangel på alvor, at man følger en slik regel, men allikevel skal man gjøre det — av den enkle grunn, at på annen måte er det simpelthen umulig å oprettholde internasjonale forbindelser. Skulde vi i denne tid ophøre å ha samkvem med alle de stater i Europa, som i en eller annen form har diktatur, da vilde vår omgang svinne uhyggelig inn.

For vår del sympatiserer vi med det veldige gjenopbyggingsarbeid, som foregår i Tyskland, men vi har meget liten sympati for det tyske tvangsregimente. Det kan dog ikke hindre oss i å delta i Olympiaden, i å kjøpe og selge til Tyskland, ja, vi vilde tilmed ha våget å sende en mann til Heidelberg. Av den enkle grunn at Tyskland er uløselig knyttet til det europeiske statsamfund og at det er et spørsmål om liv og død for Europa, at forbindelsen mellom dets enkelte deler ikke avtar, men vokser. Går det an å se bort fra, i hvilken grad det har tilspisset krisen i Europa at kolossen Russland i så mange år har vært isolert og hvad vi vil vinne på, at forholdene nu blir mere normale? Det er ikke bare en praktisk forholdsregel, at statene ikke skal blande sig i hverandres indrepolitiske forhold, — det er den eneste vei, som fører frem til fred og fordragelighet i vår verdensdel.

Tidens Tegn nr. 43.

20 feb. 1936.

Den svenske riksdag forkaster forslag om utmeldelse av Folkeforbundet

Borgermester Lindhagens forslag om felles nordisk opptreden i utenrikspolitikken også forkastet.

Stockholm, 19. februar.

Riksdagen forkastet idag et forslag som var fremsatt fra kommunistisk hold om at Sverige skulde tre ut av Folkeforbundet.

Videre forkastet riksdagen borgermester Lindhagens forslag om pleie av de nordiske lands sprogfellesskap, trygging av freden i Østersjøen gjennom en overenskomst med Tyskland om sikring av Nordens nuværende sydgrense, og felles nordisk opptreden for en ny utenrikspolitikk.

Riksdagen vedtok derefter å gi Riksbanken fortsatt fritagelse for plikten til å innløse sine sedler med gull.

PUBLICISTKLUBBENS FORMANN HADDE LYST TIL Å LESE OP FOR KAMMERET EN ARTIKKEL I TIDENS TEGN.

Privat til „Tidens Tegn”
fra United Press.

Stockholm, 19. februar.

Det opstod i riksdagen idag en lang og livlig debatt i anledning av forslaget om Sveriges uttreden av nasjonenes forbund. Forslaget var fremsatt av det til Moskva ikke tilsluttede kommunistparti og utenom medlemmene av denne gruppe fikk forslaget tilslutning bare av den lille nazistgruppen, samt av en høiremann i annetkammer. Stemmetallet i annetkammer var 13 for og 147 mot forslaget. I førstekammer var det bare den enslige kommunist som talte og stemte for forslaget.

Spesielt i annetkammer var debatten meget livlig. Der optrådte bl. a. redaktør Bjørck, Publicist-

klubbens formann, og advarte i et med bravorop hilset innlegg mot partipolitikk i dette spørsmål. Man måtte oprettholde samholdet mellom de nordiske lande, fremholdt han, ti bare gjennom et enig Norden kunde det opnåes noe. Taleren hen-

viste til en artikkel i Tidens Tegn som han hadde funnet så treffende at han gjerne vilde ha lest den op for kamret hvis det ikke hadde tatt for lang tid. Han innskrenket sig nu til å redegjøre for visse dele av innholdet av artikkelen.

"Tidens Tegn" nr. 4.
6 jan. 1936

England tar restriksjoner

Ungarn straffes på grunn av sanksjonspolitikken.

Ingen mestbegunstigelse mere.

Budapest, 5. januar.
Sanksjonspolitikken har nu skapt vanskeligheter for handels-samkvemmet mellom Ungarn og Storbritannia idet den britiske regjering har nektet Ungarn samme begunstigelse ved tollbehandlingen av fjerfe som Jugoslavia. Ungarn

har henvist til bestemmelsen om mestbegunstiget behandling, men den britiske regjering har svart at Jugoslavia opnår den nevnte fordel som følge av et Folkeforbundsvedtak. Jugoslavia gjennomfører nemlig sanksjonene mot Italia, og den fordelaktige tollbehandling dets

fjerfe-eksport får i Storbritannia, skyldes de bestemmelser som blev vedtatt i forbindelse med sanksjonene.

I Budapest frykter man for at denne affære vil føre til en nedgang i samhandelen med Storbritannia.

Tidens Tegn nr. 303.
31 Dec 1935.

De små nasjoners opgave og Folkeforbundet.

Av
STATSRAD JOHAN MELLBYE.

For en del år tilbake — jeg tror det var i 1927, mens jeg ennå var medlem av Stortinget — var jeg et besøk ute på Skaugum hos vår landskjente daværende minister i Paris Fr. Wedel Jarlsberg. Jeg vilde gjerne ha litt opplysning om våre traktater med vinlandene, og noen bedre til å gi denne underretning kunde jo ikke tenkes, for det var jo nettopp han som her hadde vært forhandleren. Talen kom da også inn på Folkenes Forbund og Norges opgave og representasjon der. Nu skal jeg ikke legge skjul på, at jeg fra begynnelsen av hadde stått ganske tvilende overfor verdien av vår deltakelse der, idet dette forbund bl. a. etter min mening altfor meget vilde komme til å bære preget av å være et seierherrenes forbund til betryggelse av det status quo som krigen hadde skapt, og av liten eller mindre interesse for de små land. Siden fikk jeg jo forståelsen av at der dog gjennom denne sammenslutning også kunde nåes meget av verdi for menneskeheten, og at en del av de ideer som lå til grunn for dannelsen, til sine tider kunde realiseres, således som f. eks. gjennom Nansens arbeid for flyktningene.

Men tilbake til min samtale med minister Wedel.

„Jeg tror imidlertid“, sa han til mig, „at også en liten nasjon som den norske kan ha sin store misjon der nede“. — „På hvad måte da?“ spurte jeg. — „Jo, de små land kan gjøre de store land og dermed også freden og forståelsen i verden mange tjenester der nede. De store land, ser De, er som store kolosser. Det er ikke så lett for dem å røre på sig, enhver bevegelse av dem setter bølger og uro i verdenshavet, og de har tusen hensyn å ta. Her kan et lite folk gjennom sine representanter gjøre de store folk virkelige tjenester, virke formidlende“.

Disse ord fra den gamle erfarne diplomat falt mig i tankene nettopp under den verdenssituasjon vi nu oplever. Det er riktig dette: det er stormaktspill, og det er noe opprørende i, at fordi vi nu engang er et medlem av Folkeforbundet, skal vi være part i et spill som kanskje til sist ikke vil gagne noen, men eventuelt kommer til å berøve vår strevsomme og prektige fiskerbefolkning et gammelt, godt innarbeidet avsetningsmarked.

Er for øvrig ikke situasjonen noenlunde slik som vår gamle minister skisserte den?: to stormakter vebnet til tennene står overfor hinannen. Den ene nyskapt, dristig, offervillig med en diktator i spissen, som sammen med sitt folk atter vil løfte Cæsars toga. Den annen, verdensimperiet, vårt største kolonirike, støttet til og hevdende Folkeforbundets pakt.

Hvad er stridens egentlige kjerner? Det er jo den at Italia under sin sterke utvikling søker et koloniområde, hvor det kan anbringe sitt befolkningsoverskudd, samtidig som det drømmer om atter å gjøre Middelhavet til et „mare nostrum“. Det mener, at det ved oppjøret etter krigen blev tilsidesatt for andre, og at de løfter som blev gitt, ikke er blitt oppfylt.

På den annen side står altså det britiske rike, som den sterke forsvare av Folkeforbundets prinsipper. Det har verdens største koloniområde, og det har gjennom tidene også vist sig som den makt der ikke bare har hatt makten, men også evnen til å kolonisere. Ved dets side står nu Frankrike, og nesten 40 nasjoner er det visst som har gått med på sanksjonene.

Italia står alene, men det står visst ikke uten sympati. Der er et annet mektig rike, Tyskland, som med sitt store befolkningsoverskudd ser sig om efter de kolonier det mistet ved Versaillesfreden.

Skulde det under disse forhold,

der rummer så megen fare for freden og fremtiden i verden, være aldeles utenkelig at en appell til det britiske folk fra en eller flere av de små nasjoner kunde føre frem?

Vi her oppe i norden har gjennom tidene lært å sette verd på to store egenskaper hos dette folk, den ene er den storsinnethet som det ofte har vist, den annen er den merkelige „common sense“ som også, nesten som regel, har kjennetegnet dets indre og ytre politikk.

Skulde det være utenkelig at der fra Norge eller helst fra de 4 nordiske land i fellesskap gjennom deres representanter i Genf kunde utgå det spørsmål til England om det ikke for fredens og fremtidens skyld i verden vilde være riktig å løfte disse overordentlig omtålige og viktige spørsmål op på et ennå høiere og bredere plan.

Skulde det være en utopi, en vakker drøm å tenke sig, at det britiske rike, som har så store utviklingsområder rundt om i verden, kunde gi det lysende eksempel på høsinn, at det vilde arbeide for at Tyskland fikk tilbake de kolonier i Afrika som det tapte ved Versaillesfreden, og at det videre, kanskje i samarbeid med Frankrike, kunde åpnes områder i Afrika for italiensk innvandring og bosetning under Folkeforbundets kontroll!

Jeg tenker ikke her på Etiopia, det er et spørsmål for sig selv, men oppjøret her kunde da kanskje falle lettere.

Man vil svare mig, og jeg synes allerede jeg hører de gamle erfarne folkeforbundspolitikere si det: — „Men dette er jo helt naivt, bare fantasterier“. Ja vel, gjerne det. Men det er imellem at man har lyst til å tenke høit. Og dette var iallfall mine tanker ved årsskiftet. Og jeg vilde gjerne bidra til at vi selv, vi menige folk, hver for oss, tenkte over disse spørsmål.

En sådan henvendelse, som nevnt, kunde ikke utgå fra noen stormakt. Der kunde alltid tenkes at egeninteressene lå bak. Men den kunde komme fra ett eller flere av de små land i verden hvis eneste interesse her er å søke verdensfreden bevart og bane vei for den fred på jorden og velbehagelighet blandt menneskene som jo også er Folkeforbundets høie mål.

Og vi her oppe i Norden — jeg tenker da fortrinsvis på Norge og Sverige — har dog det moralske grunnlag å stå på, at vi kan vise hen på unionsopløsningen i 1905, den måte det spørsmål blev løst på, og den fred og det vennskap den skapte mellem de to broderfolk.

30. desember 1935.

JOHAN E. MELLBYE

Oppgave nr 389.
22 Nov. 1935.

Paragraf 16.

Og Norges forpliktelser.

Av redaktør Hans P. Lødrup.

Hr. redaktør.

Aftenposten skriver idag: «Vi er forpliktet til det (sanksjonene) ifølge vårt medlemskap i Folkeforbundet».

Må det være tillatt å hevde en annen opfatning. Rent bortsett fra realiteten i spørsmålet: er sanksjonene i det foreliggende tilfelle til gagn for freden og for vårt land, forekommer det mig meget farlig om vårt lands utenrikspolitikk nu skulde ville gå inn for og derved binde sig for fremtiden til det standpunkt at medlemskap i Folkeforbundet eo ipso forplikter til deltagelse i sanksjoner.

Det er givet at Norge i det nu foreliggende tilfelle er bundet til å delta i sanksjonene. Ingen benek-

ter det. Men Norge er etter min opfatning ikke bundet til sanksjonene fordi det er medlem av Folkeforbundet, men fordi det i Genf på forhånd har gitt tilsagn om å ville delta i sanksjoner. Det er å gå altfor langt i fortolkning av paktens bindende karakter, når man nu vil hevde at paragraf 16 er absolutt bindende for ethvert folkeforbundsmedlem. Det er særlig for et lite land uhyre farlig, og det er helt unødvendig for vårt land å påta sig en så vidtgående forpliktelse.

Selv i England som jo nu fører an i Folkeforbundets nuværende sanksjonspolitikk, bestrides den lære at paktens sanksjonsparagraf er bindende. Et så ansett blad som Observer har således meget energisk hevdet at selvfølgelig er paktens paragraf 16 ikke bindende for medlemsstatene etterat forutsetningen for hele Folkeforbundet og særlig denne paragraf — de civiliserte maktens almindelige medlemskap — er falt bort, idet tre stormakter står utenfor Folkeforbundet. Dessuten må en slik bindende fortolkning være bortfalt etterat Folkeforbundet i en rekke tilfelle selv har praktisert noget annet enn paragraf 16 foreskriver.

Der vil kunne anføres juridiske grunner både for og mot de to standpunkter. Men i et tilfelle som dette tilsier vel klokskap at Norge — når det hederlig kan gjøre det — offisielt velger det minst forpliktende og vidtgående standpunkt, dette nemlig: vi er bundet til å være med på sanksjoner denne gang, fordi vi selv denne gang gikk med på det i Genf, men vi kan ikke erkjenne nogen fremtidig plikt til automatisk å delta i sanksjoner som følge av vårt medlemskap. Norge må for hvert enkelt tilfelle selv avgjøre om det vil være med eller ikke på sanksjoner. Slik som Folkeforbundet nu er lemlestet — med Japan, U. S. A., Tyskland utenfor — vil ethvert annet standpunkt i mine øine være en utilgivelig lettsindighet av norsk utenrikspolitikk.

Det er forresten så få mennesker som virkelig vet hvad det står i paktens paragraf 16, at det kan være nyttig at folk får se det. Paragraf 16 lyder så:

Såfremt et medlem av forbundet går til krig i strid med sine forpliktelser ifølge artiklene 12, 13 eller 15, ansees vedkommende medlem ipso facto for å ha begått en krigshandling mot alle andre medlemmer av forbundet. Disse forplikter sig til øieblikkelig å avbryte

over at selv disse kan der proce-
et deres om juridisk, etterat så
an mange falt fra. Moralsk er der
re

alle handelsforbindelser og finansielle forbindelser med vedkommende medlem, forby ethvert samkvem mellom sine og det paktbrytende medlems borgere og hindre finansiell, kommersiell eller personlig samkvem mellom denne stats borgere i enhver annen stat i eller utenfor forbundet.

I et sådant tilfelle påligger det rådet å avgjøre forslag til de forskjellige interesserte regjeringer om hvor stor stridsmakt til lands, til sjøs og i luften forbundets medlemmer hver for sig skal yde til den væbnede makt som skal anvendes for å håndheve forbundets forpliktelser.

Forbundets medlemmer er videre enige om gjensidig å støtte hverandre under anvendelsen av de økonomiske og finansielle forholdsregler som treffes i henhold til nærværende artikkel, for så meget som mulig å forminske de tap og ulemper som herav kan følge. De vil likeledes støtte hverandre i å motarbeide alle særlige forholdsregler mot en av dem fra den paktbrytende stats side. De vil ta de nødvendige forholdsregler for å lette gjennomføringen av sitt område for ethvert forbundsmedlems stridskrefter som deltar i en felles aksjon for å håndheve forbundsforpliktelsene.

Et medlem av forbundet som har gjort sig skyldig i krenkelse av nogen av forbundspakten flytende forpliktelse, kan utelukkes av forbundet. Beslutning herom fattes av rådet med enstemmighet av alle de øvrige medlemmer av forbundet som er representert i rådet.

Som man ser er paragrafen langt mere vidtgående enn nogen — selv Folkeforbundet — idag tenker sig å praktisere den. De militære sanksjoner er bortfalt, og Englands statsminister har uttrykkelig tatt avstand fra dem.

Videre har man avstått fra øieblikkelig å bryte alle handelsfor-

Av redaktør

Hr. redaktør.

Aftenposten skriver idag: «forpliktet til det (sanksjon ifølge vårt medlemskap i Folkeforbundet».

Må det være tillatt å hevde annen opfatning. Rent bortsett realiteten i spørsmålet: er sanksjonene i det foreliggende tilfelle gagn for freden og for vårt land forekommer det mig meget farlig om vårt lands utenrikspolitikk skulde ville gå inn for og derav binde sig for fremtiden til det standpunkt at medlemskap i Folkeforbundet eo ipso forplikter til deltagelse i sanksjoner.

Det er givet at Norge i det nå foreliggende tilfelle er bundet til å delta i sanksjonene. Ingen benek-

bindelser og finansielle forbindelser. Endelig har Folkeforbundet selv i en rekke tilfelle, hvorav Japan—China-konflikten og Chako-konflikten er de mest fremtredende, satt sig ut over paragraf 16, idet Folkeforbundet overhodet ikke har tatt det ringeste hensyn til at det i disse tilfelle var forpliktet til å la sine medlemsstater øieblikkelig avbryte alle handelsforbindelser o. s. v.

Det er uforklarlig at man kan mene at et lite land som Norge skal ha nogen interesse av å hevde at en så farlig paragraf, hvis innhold delvis ikke anerkjennes som bindende av nogen, og som i sin helhet gjentagne ganger har været til-sidesatt av Folkeforbundet, nu skal anerkjennes å være absolutt bindende for Norge, enda det ikke foreligger nogen nødvendighet for at vårt land tar et slikt standpunkt. Jeg føler det ialfall som en plikt å advare mot at vår utenrikspolitikk inntar dette standpunkt.

Ærbødigst

Hans P. Lødrup.

Vår artikkel gjaldt utelukkende Norges forpliktelser i det foreliggende tilfelle. Men vi er klar-

over at selv disse kan der procederes om juridisk, efterat så mange falt fra. Moralsk er der dog ingen tvil mulig angående våre forpliktelser i dette tilfelle.

Red.

Tidens Tegn nr. 257.
5. Nov. 1935

NORGE OG SANKSJONENE

AV

fhv. utenriksminister Braadland.

Når det gjelder for oss å ta stilling til utenrikspolitiske spørsmål — som konflikten mellom Etiopia og Italia — må det ledende synspunkt selvsagt være hensynet til Norges interesser. Men det vilde være en utilbørlig forenkling av situasjonen. Hvis vi sa, at dette bare betydde det samme som varetagelsen av vår handel, vår skibsfart, vår eksport, våre rent materielle interesser. Vi må se større og videre på det vi har foran oss. Hvis det nemlig er så, at en kraftig gjennomførelse av de såkalte sanksjoner vil bety en styrkelse av Folkeforbundets betydning som fredsinstrument, vil vår stilling naturlig få en annen karakter, enn om vi har inntrykket av at det her kun gjelder et spill mellom stormakter i deres kolonialpolitikk.

Vi har intet utestående med noen av partene i konflikten. Vår mening om fascismen eller om de sosiale forhold i Etiopia har i denne forbindelse ingen betydning. Norge lever i fred med begge og ønsker fremdeles å gjøre det. Det er da ikke så underlig, at vi må stanse et øieblikk og overveie hvor vi står, idet vi treffer beslutninger likeoverfor den ene part i konflikten, som i gamle dager vilde ha vært betraktet som casus belli. Dette står i den mest åpenbare strid med den politikk som Norge førte før stiftelsen av Folkeforbundet.

må vi se på motivene til at vi i 1920 gikk inn i forbundet, hvordan vi dengang resonnererte, hvilke forventninger vi dengang stilte. Alle autoriteter var på det rene med at deltagelse i Folkeforbundet betydde en oppgivelse av nøytraliteten, det står med rene ord i redegjørelsen fra komiteer og departementer. Vi forlot altså det prinsipp som hadde vært det ledende i vår utenrikspolitikk i årrekker og argumenteringen for denne viktige endring virker nokså tynn. Den tungest veiende forklaring er utvilsomt, at nøytralitetsbegrepet var blitt så sørgelig uthulet under verdenskrigen ved alle de overgrep som de krigførende tillot sig. De nøytrale makter var nesten blitt rettsløse. Men tross denne forklaring — og den undskylder meget — er mitt inntrykk, at nøytralitetspolitikken blev opgitt litt for lett-vint, selv om vi forstår de store forventninger, hvormed mange så frem til den nye tid Folkeforbundet skulde innlede.

Vi vet, forventningene er ikke blitt innløst. Jeg har hatt anledning til å se på nært hold det hele forbundsmaskineri og dets funksjon, og disse iakttagelser har ikke nettopp bestyrket mig i troen på forbundets betydning som vårt nødanker i farens stund. Følelsen av faren ved å betrakte Folkeforbundet som en effektiv fredsgaranti er blitt stadig sterkere.

trykket av at det her kun gjelder et spill mellom stormakter i deres kolonialpolitikk.

Vi har intet utestående med noen av partene i konflikten. Vår mening om fascismen eller om de sosiale forhold i Etiopia har i denne forbindelse ingen betydning. Norge lever i fred med begge og ønsker fremdeles å gjøre det. Det er da ikke så underlig, at vi må stanse et øieblikk og overveie hvor vi står, idet vi treffer beslutninger likeoverfor den ene part i konflikten, som i gamle dager vilde ha vært betraktet som casus belli. Dette står i den mest åpenbare strid med den politikk som Norge førte før stiftelsen av Folkeforbundet.

For å forstå denne forandring,

klaring — og den undskylder meget — er mitt inntrykk, at nøytralitetspolitikken blev opgitt litt for lett, selv om vi forstår de store forventninger, hvormed mange så frem til den nye tid Folkeforbundet skulde innlede.

Vi vet, forventningene er ikke blitt innløst. Jeg har hatt anledning til å se på nært hold det hele forbundsmaskineri og dets funksjon, og disse iakttagelser har ikke nettop bestyrket mig i troen på forbundets betydning som vårt nødankar i farens stund. Følelsen av faren ved å betrakte Folkeforbundet som en effektiv fredsgaranti er blitt stadig sterkere.

Det er ganske naturlig, at folkenes brede lag i 1920 så hen til Folkeforbundet med store forventninger. De forferdelige år verden hadde gått igjennem, gjorde det naturlig at man klynget sig til enhver mulighet som kunde hindre en gjentakelse. Men er det noe område hvor all historisk erfaring tilsier en utpreget skepsis, så er det på det utenrikspolitiske område. Der gjorde sig nok betenkeligheter gjeldende, og jeg vil gjerne ha minnet om, at i den komite som skulde forberede vår inntredelse i Folkeforbundet, var det senere statsminister Mowinkel som i mine øine sterkest og best gav uttrykk for disse betenkeligheter, men betenkelighetene blev skjøvet til side dels av en forventningsfull optimisme, dels også fordi de mindre stater var engstelige for å bli stående isolert, hvis de holdt sig utenfor forbundet. Den eneste institusjon, som mig bekjent, positivt frarådet innmeldelse, var generalstaben.

Forbundet var et hastverksarbeid, sett i forhold til dets formål. Man hadde ikke pløiet dypt, når det gjaldt forberedelsen. Jeg nevner først, at den foreslåtte organisasjon var utpreget statisk og ikke dynamisk, hvad jeg gjentagende har fremholdt i Stortinget. Den var bygget på tilstanden som den var efter fredsslutningen, men tok ikke — eller iallfall på en ganske utilstrekkelig måte — hensyn til de krav, som utviklingen måtte ventes å stille.

Der var også visse prinsipielle motsetninger innen den nye organisasjon, som måtte skape vanskeligheter. Det var en ytterliggående na-

Vademecum Tannkrem smaker godt forfriskende og rensende i en «mon»
Vademecum Tannkrem er fri for
Det fine skum trenger inn i alle
og fjerner alt belegg. Derfor er
tenkelige hjelpemiddel under de
av tennene, og det er nettop det
fordres av en moderne tannkrem
Vademecum er økonomisk i bruk
børstinger for 1 krone! — Int
tannpleiens område gir Dem me
Smil med hvite, vakre Va

Barnengens
VADEMEC
TANNKREM

sjonalisme, som blev det ledende prinsipp ved fredsslutningen, nasjonenes selvbestemmelsesrett var slagordet, som f. eks. fikk sitt uttrykk ved at i Øst-Europa fikk man 14 stater, hvor man før hadde 7.

Det måtte bli en motsetning mellem denne nasjonalisme og det internasjonale samarbeid og den gjensidige forståelse, som skulde danne forutsetning for Folkeforbundet. Det var også andre organisasjons-

piker er på utflukt sammen, og alle utgiftene skal utlignes på hver efterpå. Slikt noe greier pikene bra. Men stiller man dem overfor oppgaver som f. eks.: „En viss mengde næringsmidler rekker i 48 dager — hvor lenge bør da en mengde som bare er en tredjedel så stor rekke til dobbelt så mange personer?

Den første prøven setter pikens intelligens i virksomhet på en heit annen måte enn det siste opkonstruerte, tenkte problem.

— Ærlig talt hr. lektor — tror De man med fremtidens utvikling av praktiske regnemaskiner og regnestaver får noen nytte av alle de innviklede tall og håpløst opkonstruerte og umulige tilfeller av subtraksjon og addisjon, som proppes inn i barnas hjerner?

— Det blir aldri umoderne å regne i hodet, sier lektoren alvorlig — den regning vi sysler med i folkeskolene blir aldri umoderne — for hvor sikker en regnemaskin enn er så må man dog i sitt hode kunne vite at to og to er fire.

Se.

Carl Johan Teatret.

Carl Johan Teatret har fått en stor suksess med „Gateungen”. Stykket har siden premieren gått for fulle hus og under den største begeistring.

Statsminister
J. HUNDSEID
uttaler:

„ . . . „Grei Beskjed“
er kort og godt grei
beskjed. — En mengde
verdifulle opplysninger
om det et moderne
menneske har bruk for
og kommer i berøring
med i det daglige livs
arbeide og plikter . . . “

Pris kr. 13.50 innb.
Fåes i alle boklader.

**J. M. STENERSENS
FORLAG**

Tyskland

Med 43 bilder. 5.60; ib. 7.50.

H. ASCHEHOUG & CO.

messige skrøpeligheter. Det blev ved stiftelsen streket under, at vi ikke påtok oss noen militære forpliktelser. Enhver stat skulde selv ha avgjørelsen, når det gjaldt militære sanksjoner. Men hvordan kan vi betrakte forbundet som noen sikkerhet for vår internasjonale stilling, når ingen er forpliktet til å yde noen militær hjelp? Eller var det meningen at slikt skulde overlates til stormaktene og deres forgodtbefinnende?

Jeg innrømmer, at nøytralitetsbegrepet ved verdenskrigens slutning var sorgelig uthulet. Erfaringene siden 1920 godtgjør imidlertid etter min mening at Folkeforbundet ikke betyr noe som helst fremskritt sammenlignet med nøytralitetspolitikken, men tvertimot et tilbakeskritt. Og dette så meget mer, som det har inngitt store deler av folket en følelse av sikkerhet, som faktisk ikke eksisterer. Det forekommer mig derfor å være absolutt nødvendig å oppta vår utenrikspolitiske stilling til revisjon, og da særlig vårt medlemskap i Nasjonenes Forbund og vår nøytralitetspolitikk.

Jeg er på det rene med betydningen av et folkeforbund for det internasjonale samarbeid. En meget

verdifull side er det personlige samkvem mellom statsmenn fra de forskjellige stater. Et folkeforbund, organisert på et sunt, realistisk grunnlag uten illusjoner, uten himmelstormende formål, har vi all grunn til å støtte, og de finansielle ofre, som det krever av oss, vil være bagateller. Men et folkeforbund grunnnet på blind idealisme og falske forhåpninger, bør vi ta avskjed med så snart det lar sig gjøre.

Jeg er selvfølgelig klar over, at en slik avskjed kan man ikke ta uten videre og på et hvilket som helst tidspunkt, men jeg mener, vi må forstå at spørsmålet er der og må tas stilling til. Og det er en trøst at nu har vi 15 års erfaringer å støtte oss til.

Jeg kommer så tilbake til den aktuelle konflikt. Det heter i en resolusjon av forsamlingen av 1921 bl. a. at de forpliktelser som påhviler medlemmene i henhold til pakten artikkel 16 utspringer direkte av pakten og deres ikraftsettelse hviler på forpliktelsen til å overholde traktater.

Efter vår stilling som gentleman-nasjon er det selvsagt, at vi vil etterkomme våre traktatmessige

stilles for det lagmannsting som begynner i Kristiansand 18. november.

Efter all sannsynlighet slipper den unge pike tiltale for drap. Hvis episoden har forløpet slik som hun selv forklarer det — hvilket det vel neppe er grunn til å tvile på — kan man gå ut fra at hun vil bli satt under tiltale efter straffelovens paragraf 229 for legemsbeskadigelse med døden til følge. Maksimumsstraffen er i dette tilfelle 8 år, men på den annen side går minimumsstraffen ned til lovens lavmål, nemlig 21 dagers fengsel.

forpliktelser, men dette skal på den annen side ikke fortolkes i noen utvidende retning. Vi tar ikke ledelsen, vi sitter rolig her på bjerget, gjør det vi har forpliktet oss til, men heller ikke mer.

Jeg har mine store tvil om det vil lykkes å gjennomføre de såkalte sanksjoner på en sådan måte at de får betydning for Folkeforbundet som fredsinstrument. Men jeg er også på det rene med, at hvis man virkelig kan gjennomføre et importforbud overalt i verden for italienske varer, vil captain Eden ha funnet en form for blokade som vil være likeså effektiv som krigsblokadene. Formen vil være human, man kan sende til Italia alt undtagen våben, men i virkeligheten sulter man befolkningen ut. Effektivt uten tvil, men humanitært?

Blokade er ikke noen uskyldig forholdsregel. Heller ikke er den uten viktige følger. Jeg anser det f. eks. for gitt, at den hensynsløse blokade under verdenskrigen utenfor all folkerett har hatt sin overmåte store betydning for fremgangen av autarkipolitikken. Men jeg er heller ikke i tvil om at en hen-

samme retning. Jeg har studert over, at det er den internasjonale handelsstat England, som går i spissen. Det synes å vise at det gjelder meget å nå det mål, som England har satt sig.

Vi har ingen grunn til å yde ofre av ideelle motiver fordi idealene i dette tilfelle neppe er ofrene verd. Vi gjør hvad vi traktatmessig har forpliktet oss til. Jeg har vanskelig for å tenke mig en løsning av konflikten, som ikke vil bety et offer fra Etiopias side, og et offer av en slik natur, at Norge ikke er villig til å yde det, om vi kommer i den samme stilling. Vi må dernest være klar over at meget sjelden vil en internasjonal konflikt komme i en slik tilsynelatende oplagt form som den nuværende, som regel vil nok skyldspørsmålet være meget mere innviklet, enn det nu forekommer oss å være. Det viser all historisk erfaring, og det forenkler ikke saken.

Folkeforbundet er ikke organisert som noe brandkorps ved en internasjonal ildsvåde. Feltropet er ikke nettopp: Hurtig hjelp, er dobbelt hjelp. Men det kan nok få en viss betydning ved efterslukningen.

Birger Braadland.

"Tiden Tegn m: 221.

28 sept. 1935.

Koht tror ikke på nye forhandlinger med Italia.

Man vet ennå ikke, om Folkeforbundets råd kan bli enig om politiske sanksjoner.

En beskyldning mot de skandinaviske delegerte.

Utenriksminister Koht holdt lørdag aften fra Geneve et foredrag i radio. Angående meldingen om, at den italienske regjering har avvist forslaget fra 5 maktskomiteen, sa han: Somme mener, at formene i meldingen ennå gir rum for nye forhandlinger. Personlig tror jeg det ikke... Når man spør, hvorfor Italia ikke kan forhandle sig frem, henviser de italienske delegerte til sine 200,000 mann, som ligger der i 40 graders varme og

venter. Når man så sier: Er det da ikke best å slippe krigen, så sier de: Det blir ingen krig; befolkningen dernede venter bare på frihet fra undertrykkelse... Men krig blir det nu allikevel, med brudd på Folkeforbundets prinsipper. Og det spørsmål, som brenner nu i Geneve, er spørsmålet om sanksjoner, om tvangsforanstaltninger for å tvinge Italia til å holde fred. Man kan gå ut fra, at dette drøftes nu i alle regjeringer, særlig i Frankrike og

England, ikke om Folkeforbundet skal gå til sanksjoner, men hvad slags sanksjoner, man skal gå til: Skal man bli stående ved de økonomiske sanksjoner, eller dessuten gå til de politiske, det vil i hovedsaken si militære. Angående dette siste ventes en tilrådning fra Folkeforbundets råd, men kan den bli enstemmig? Ingen vet det ennå.... I den italienske presse er det sagt, at de skandinaviske delegerte vil slå et slag mot Italias fascistiske styre. Men ingen av de skandinaviske delegerte har sagt noe slikt. Men derimot tør det hende, at krigen vil være et vågestykke for det fascistiske styre i Italia. Alle delegerte tenker nu kun på Folkeforbundet. Det står overfor sin skjebnetime, og det er ennå uvisst, hvordan det vil gå.

12 Sept. 1935.

Norge går inn for sanksjonene.

Det verste som nu kan hende er, at Folkeforbundet svikter sin oppgave.

Utenriksminister Koht taler i Genève

Genève, 11. september.

Utenriksminister Koht holdt følgende tale i delegertforsamlingens eftermiddagsmøte:

Det er helt naturlig at det nu er et spørsmål som brenner i alle sinn, og det er konflikten mellom Italia og Etiopia. Vi har alle et sterkt ønske om å se denne konflikten løst uten krig.

Det er ikke min oppgave her å uttale min mening om de ting stridende ngjelder mellom begge partene. Jeg vil bare gjerne minne om at da delegertforsamlingen for 12 år siden debatterte spørsmålet om å oppta Etiopia i Folkeforbundet, reiste den norske delegasjonen, representert av Fridtjof Nansen, alvorlige innvendinger mot at Etiopia blev optatt, fordi forholdene der i landet, både de sociale og de som gjelder lov og rett, ennå ikke svarte til de kravene som vår sivilisasjon og kultur stiller. Derfor skulde den norske delegasjon, som nu er i Genève, ha den best mulige evnen til å forstå det som Italia har klaget over. Vi er mot alt som tjener til å opprettholde bargariske metoder i samkvemmet mellom menneskene eller innføre nye slike metoder. Men av den grunn avskyr vi også krig. Vi ser ikke på krig som et velskikket middel til å bringe sivilisasjon og kultur fremover.

KRIGEN BLIR ET NEDERLAG FOR SELVE FORBUNDETS PRINSIPPER.

Folkeforbundet er kommet til for å skape et fredelig samarbeid folkene i mellom og for å hindre at konflikter blir løst med våben. Vi

evnter at alle som er med i Folkeforbundet holder fast ved dette grunnprinsippet, og lykkes det ikke for Folkeforbundets organer å hindre den krigen som truer å bryte ut mellom Italia og Etiopia, er dette et nederlag for selve forbundets prinsipper. Jeg tror jeg tør si at rundt om i verden er det praktisk talt en helt samlet opinion i den saken.

Men jeg vil uttrykkelig legge til at det som vi ønsker og håper på, det er ikke simpelthen å hindre krigen nu. Det er også å legge alt til rette for en rimelig og riktig løsning som gjør rett og skjel til begge sider, og som derfor gir oss grunn til å håpe på en varig fred som kan bli fulgt av faktiske fremskritt for sivilisasjonen og kulturen.

FOLKEFORBUNDET MÅ GJØRE SIN PLIKT.

Om krigen virkelig bryter ut, en mulighet som jeg nesten ikke tør tenke på, da vil den for Folkeforbundet, og det vil igjen si for oss allesammen, føre med sig konsekvenser av et helt enormt omfang på grunn av de pliktene som paktens har lagt på alle medlemmene av forbundet, og som Storbritannias festedelegerte har presisert på en slik virkningsfull måte. Og hvis en kan tenke sig noe slikt som at medlemmene av Folkeforbundet ikke gjorde sin plikt og hevdet paktens, vilde virkningen være enda mere alvorlig.

Tenker en sig at Folkeforbundet hverken kan hindre krig eller skape fred igjen, så får en konstatere faktum og overveie den situasjon

som forbundet da er kommet op i. Og så får vi spørre oss hvad for en skjebne forbundet skal få.

IKKE DET FØRSTE NEDERLAGET.

Den hårde sannheten er nettop den at et nederlag for forbundet i den store saken vi nu har oppe, ikke er det første nederlaget i de store politiske spørsmålene som alle kjenner til. Forbundet har ikke klart å sette igjennem sine prinsipper om fred og rett.

Vi får innrømme at en ikke kunde vente sig fremgang uten nederlag og uten tilbakeslag. Fremskrittet brøiter sig vei gjennom nederlagene. Men alle som er venner av fremskrittet, har plikt til å lære av det som er skjedd. Og et nytt nederlag for Folkeforbundet lærer oss klart og tydelig at det ikke ennå har den makten som trenges til å føre prinsippene sine gjennom på det politiske området.

KOHT ANTyder AT FOLKEFORBUNDET MÅ INNSKRENKE SIN VIRKSOMHET.

Det som skjer nu om dagen kommer derfor til å avgjøre om Folkeforbundet kan hevde sig som et politisk instrument i de mellomfolkelige forholdene. Kan det ikke det, blir forbundet nødt til å innskrenke virksomheten til et mere beskjedent område. Det er naturligvis folk som da vilde si at vi likeså godt bør oppløse hele denne internasjonale organisasjon vi har. Og det er nettop en av de farer som kan bli følgen av et nederlag idag. Men for min del mener jeg at hvis noe slikt hender, har Folkeforbundet allikevel nok av oppgaver. Jeg tenker her på det internasjonale samarbeid på det intellektuelle område, det sociale og det humanitære. Men det vil kreve registrering om vi inntil videre skal gi slipp på de store politiske oppgavene. Og det vilde være et stort vonbrott for alle dem som har hevdet vårt slektsledds høie idealer. Men så lenge Folkeforbundet eksisterer, så lenge kan vi alltid håpe på at det øieblikket vil komme da det igjen skal bli mulig å gi sig i kast med de storverk som forbundets grunnleggere stilte op.

Tidens Tegn m 93.

23 april 1935.

Farlige perspektiver.

Dagen efterat den franske regjering hadde oversendt Folkeforbundet den klage, som førte til fordømmelsesresolusjonen av Tyskland, skrev „Times": Den franske regjering har besluttet å henvende sig til Folkeforbundet og herved foreta et skritt som synes å vise få fordele og noen uomtvistelige svakheter. Der er enighet om at det er et bevisst mål for europeisk politikk å bringe Tyskland tilbake til Geneve. Intet vil bedre egne sig til å hindre dets tilbakevenden enn å anklage det for rådet. Vi står overfor en beslutning, som dypt må beklages.

Det er ingen tvil om at denne betraktning var riktig. Ledestjernen for de nasjoner, som ikke var bundet til alliancehen-syn men ønsket en kollektiv organisering av freden innenfor Folkeforbundets ramme, måtte da være å få mest mulig av brodden av den franske klage. Det vilde igjen si, å få utformet en resolusjon, som uttalte sig i prinsipielle vendinger om det tyske traktatbrudd uten å komme med spesielle innvendinger om det foreliggende tilfelle. Juridisk sett kunde da Frankrike fått sin hensikt opfylt, nemlig at Folkeforbundet konstaterte et teknisk brudd på traktaten, uten at Tysklands navn blev nevnt.

Men slik gikk det ikke. Der blev vedtatt en resolusjon som i skarphet og klarhet savner sin like og med hele rådets konsens — bare Danmarks stemme undtatt.

Vi kjenner ikke nu til hvilke grunner som fikk samtlige mak-

ter til å slutte sig til det franske resolusjonsforslag. Her kan foreligge nye og alvorlige opplysninger som kan ha stillet saken i et nytt lys. Dette påstås fra visse hold all den stund rådsbeslutningen blev enstemmig. Men efter dr. Munchs opptreden er det liten sannsynlighet for at så er tilfelle.

Det som nu er klart er at Frankrike ved å bringe Tysklands oprustning inn for Geneve i virkeligheten ikke har ønsket dets tilbakevenden til Folkeforbundet. Dette stiller ikke bare den europeiske situasjon, men selve Geneveinstitusjonen i en alvorlig stilling.

Den foreløbige følge av fordømmelsesresolusjonen er at den tyske regjering har nedlagt en kraftig protest hos rådets medlemmer og har samtidig meddelt at det ikke ønsker å delta i konferansen om de mellem- og syd-europeiske spørsmål. At det under disse omstendigheter ikke tenker å søke tilbake til sin tomme stol i Geneve er oplagt.

Folkeforbundet har optrådt både som anklager og domstol — uten at anklagede er hørt. Det har ennvidere i sitt resolusjonsforslag opnevnt et utvalg som skal skjerpe paktens finansielle og økonomiske forholdsregler som skal anvendes i tilfelle av „at i fremtiden en stat, enten den er medlem av Folkeforbundet eller ikke, bringer freden i fare, idet den ensidig opslir sine internasjonale forpliktelser".

For de små nøytrale nasjoner, som ønsker sin fred og nøytralitet bevart, reiser Folkeforbunds-rådets siste beslutning slike problemer, at de kan bli nødt til å ta sitt fortsatte medlemsskap op til alvorlig overveielse.

"Sjöfartstidende" nr 76 for 29/3-28

Stresemann efterlyser Locarno-aanden.

„Vi er længer fra maalet end nogensinde“.

* Berlin, 29. mars.

Den utenlandske pressefor-
ening i Berlin holdt igaar sin aars-
fest hvori deltok talrike medlem-
mer av det diplomatiske korps,
riksministrene Stresemann, Groe-
ner, von Keubel og Schiele, repræ-
sentanter for den preussiske stats
regjering og representanter for
kunst og næringsliv.

Efterat «Associated Press»s repræ-
sentant Lochner hadde ønsket deltager-
ne velkommende tok det diplomatiske
korps doyen den pavelige nuntius Pa-
celli ordet og fremholdt det nære for-
hold som bestod mellem politik og
presse.

Efter Pacelli talte riksutenriksmini-
ster Stresemann som indledningsvis om-
talte den blanding av skepsis og tillid
som hadde vist sig i forbindelse med
den siste tids begivenheter. Blandt de
store fredsspørsmål stillet han avrust-
ningsspørsmålet i første række og han
vilde redegjøre for det tyske folks op-
fatning av dette spørsmål. Utenriks-
ministeren tilbakeviste den opfatning
som var kommet til uttrykk i utlandet
nemlig at det ikke for Tyskland var om
at gjøre at naa til en almindelig av-
rustning men at det bevisst arbeidet
for at avrustningen skulde mislykkes
for derved at faa ret for sig selv til at
ruste frit.

Utenriksministeren citerte derefter
slutningsprotokollen fra Locarno den
16. oktober 1925 og fortsatte:

Mangler jeg realpolitisk sans naar
jeg fastslaar at de høitidelige uttalel-
ser som findes i slutningsprotokollen
fra Locarno nu efter 2½ aars forløp
ikke er blitt gjennomført. Det er blitt
fastslaat i delegertforsamlingen at av-
rustningen er den viktigste opgave som
Folkeforbundet har, og at den sikker-
het som nu eksisterer er et tilfredsstil-
lende grundlag for det første skridt i
retning av avrustning. Allikevel synes
vi at være længer end nogensinde fra
maalet. Det er saameget værre som
den saakaldte sikkerhetskomite har op-
naad resultater som anerkjendes av de
stater som har stillet krav om betryg-
gende sikkerhet.

Trods denne situation maatte tale-
ren vægre sig ved at tro at Folkefor-
bundet kunde sies at ha opgit arbeidet
med nedrustningsspørsmålet fordi Fol-
keforbundet simpelthen ikke kunde re-
signere paa dette omraade. Jeg maa faa
gjenta mine uttalelser paa siste dele-
gertforsamling, uttalte han. Det er en
bydende plikt som Folkeforbundet her
har, og tar det ikke hensyn hertil, kan
det faa alvorlige følger. Kravet om al-
mindelig avrustning er kommet til ut-
trykk i traktatene, og er gjentagne gan-
ker blitt anerkjendt av ansvarlige stats-
mænd fra de forskjellige makter.

Hvad er det nu som kan gjøres i av-
rustningsspørsmålet? Regjeringene i
de stater som er ledende paa det mili-
tære omraade har ordet. De har an-
svaret. Mot dem maa folkene rette sine
forventninger. Jeg vil gi uttrykk for det
bestemte haab at forventningene ikke

maa bli skuffet paany, og at situatio-
nen blir slik allerede paa næste dele-
gertforsamling at forholdene er klar-
lagt i tilstrækkelig grad til at mulig-
gjøre konkrete, effektive beslutninger.

Tidens Tegn søndag 11/28

Det norske forslag til sikkerhetspakt.

Går noget videre enn det
svenske forslag, som er
bygget på Locarno-
traktatene.

En redegjørelse fra utenriks-
departementet.

Offisielt meddeles:

Den norske delegasjon til Folkeforbundets siste delegertforsamling fremsatte som bekjent forslag til en altomfattende voldgiftstraktat åpen for tiltrædelse av alle stater og bygget til en viss grad på det ved Geneve-protokollen av 2. oktober 1924 utformede voldgiftssystem. Delegasjonens traktatutkast henskyter retts tvister til avgjørelse av den faste domstol for internasjonal rettspleie, mens andre tvister henskytes til Folkeforbundets råd og hvis rådet ikke enstemmig vedtar et forslag til løsning — til voldgiftsavgjørelse.

Spørsmålet om istandbringelse av en sådan altomfattende voldgiftstraktat skal behandles av den av Folkenes forbund nedsatte voldgifts- og sikkerhetskomite. Da der efter den norske regjeringens opfatning kan fremsettes — og tildels også er fremsatt — forskjellige tekniske innvendinger mot det norske traktatutkast, har den norske regjering gjennom generalsekretæren for Folkenes forbund innsett til den av forbundet nedsatte komite et nytt forslag om en kollektiv traktat, basert på den traktattype som er utarbeidet i Locarno og er akseptert av Belgien, Frankrike, Polen, Tsjekko-Slovakiet og Tyskland. Den norske regjering har bl. a. antatt at en kollektiv traktat, utarbeidet på dette grunnlag vil ha chance for å opnå tilslutning også av stater, hvis voldgiftspolitik hittil har vært preget av en viss forsiktighet.

Det norske forslag bygger for så vidt på samme tanke som et forslag som nylig er fremkommet fra den svenske regjering. Det norske forslag går dog noget videre om enn ikke fullt så vidt som det av den norske delegasjon i Geneve fremsatte traktatforslag. Efter det nye norske forslag skal retts tvister henskytes til den faste domstol for internasjonal rettspleie i Haag, mens andre tvister — således som fastsat i Locarnotraktatene skal henskytes til behandling av en fast nevnd, sammensatt av 5 medlemmer, hvorav hver part opnevner to og det femte opnevnes av partene i forening. Hvis en tvist ikke blir bilagt ved nevndens behandling kan den på samme måte som fastsatt ved Locarnotraktatene av hver part forelegges for Folkeforbundets råd. Det norske forslag går dog for så vidt videre enn Locarnotraktatene og det derpå bygde svenske forslag, som det medfører at rådets forslag til løsning av tvisten skal være bindende dersom det er vedtatt enstemmig, partenes stemmer, ikke medregnet. Videre foreslår den norske regjering at den eventuelle kollektive traktat skal inneholde en fakultativ voldgiftsbestemmelse hvorved partene gis adgang til under forutsetning av gjensidighet at forplikte sig til å henskyte til voldgiftsavgjørelse — i stedet for til behandling av Folkeforbundets råd — de tvister som forgjeves har vært forelagt for en i henhold til traktaten nedsatt forlikenevnd.

Efter det norske forslag skal en eventuel kollektiv traktat alene få anvendelse på tvister, som faller helt utenfor særlige avtaler om forliks- og voldgiftsbehandling av tvister, eller som, efterat ha vært for-

liksbehandlet, ikke kan kreves underkastet bindende avgjørelse i henhold til disse særlige avtaler. I siste fall skal traktatens regler om voldgiftsbehandling eller behandling av Folkeforbundets råd komme til anvendelse.